

HAKANIEMEN TORI

31.03.2015

MASU PLANNING

SISÄLTÖ

JOHDANTO 3
Esittely 3
Suunnittelualue 3
Työryhmä 3

ALUEEN HISTORIAA 4
Yleisesti 5
Hakaniemen tori 5
Merkittävät rakennukset ja maamerkit 5
Liikenne 6
Hakaniemienpuisto 7
Hakaniemenpuiston suunnitelmia 8
Asemakaava- ja opaskarttoja 1820-1962 9
Ilmakuvatarkastelut 1943-2011 10
Ilmakuvatarkastelu 2014 11
Alueen kehittyminen 1900-2014 12
Historiallinen konteksti 13

NYKYTILANNE 14
Ikä- ja asukasjakauma 15
Valo / varjo-olosuhteet 16
Mikroilmasto 17
Valo-olosuhteet 17
Tuuliolosuhteet 17
Maisema-akselit ja maamerkit 18
Liikenne 19
Liikennemäärät ja pysäköinti 20
Bussiyhteydet Hakaniemen torikadulla 21
Nykyiset kulkulinjat 22
Maanalaiset tilat 23
Oleva puusto 24
Pinnoitteet - nykytilanne 25
Toritoimintojen mitoitus 26
Sisäänkäynnit ja kaupalliset katujulkisivut 27

VERTAILUKOHTEITA 28
Vastaavat aukiotilat 29
Vertailukohteita - ulkomaat 30
Vertailukohteita - Helsinki 31

IDEASUUNNITELMA 32
Suunnitelman lähtökohtia 33
Asukastilaisuudessa esitettyjä toiveita 26.11.2014 33
Suunnitelmaluonnos ver1 34
Suunnitelmaluonnos ver2 35

TILAN RAJAUTUMINEN 36
Nykytilanne 37
Puusto ver1 38
Puusto ver 2A 39
Puusto ver 2B 40
Rakenteet 41
Rakenteet - Aksonometria 42

KALUSTEET 43
Kalusteperiaate 44

VALAISTUS 45
Valaistusperiaatteet 46-47
Tori 47
Hallin Ympäristö 47
Puisto 47
Ranta 47
Risteysalue Siltasaarenkatu-Hämeenkatu 47
Alueleikkaukset 48
Ranta-alue 49

AVAINKOHDAT 50
Suunnittelun avainkohdat ja niiden potetntiaalit 51

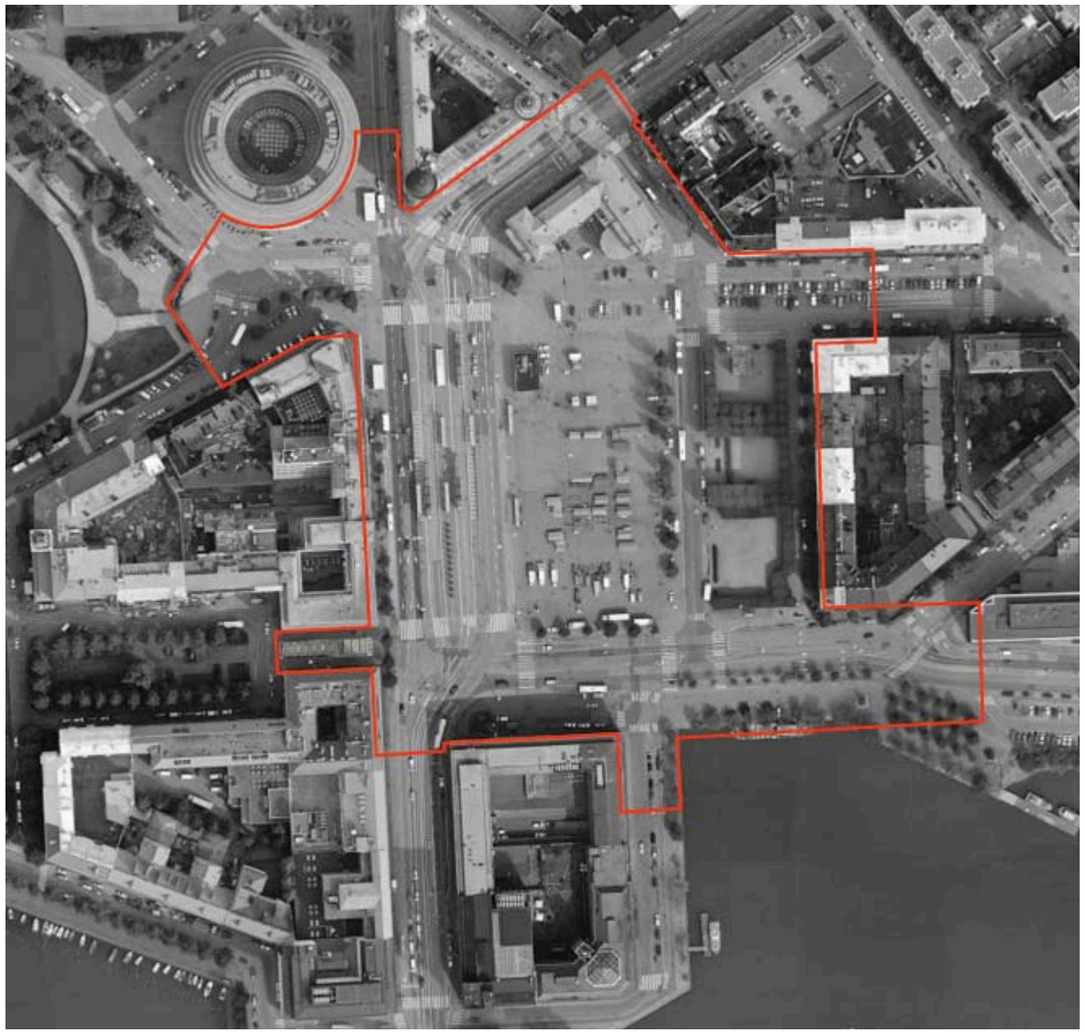
HALLIN EDUSTA JA SÖRNÄISTEN RANTATIE 52
Hakaniemen hallin edusta, näkymä 53
Referenssejä 54
Hallin edusta ver1 55
Hallin edusta ver2 56
Leikkaustarkastelut 57
Hallin edusta ja Sörnäisten rantatie ver1 58
Hallin edusta ja Sörnäisten rantatie ver2 59

HAKANIEMEN TORIKATU JA HAKANIEMEN PUISTO 60
Hakaniemenpuisto 61-64
Hakaniemen torikatu 65
Rajautuminen jalankulkualueisiin 65
Hakaniemen torikatu 66
Leikkaustarkastelu 66

RANTA-ALUE JA LIITTOJEN TALON EDUSTA 67
Hakaniemenranta, näkymä 68
Liittojen talo ja Hakaniemenranta 69
Hakaniemenranta 70
Leikkaustarkastelut 70
Hakaniemenranta, referenssejä 71
Liittojen talon edusta 72-73

TORIPINTA 74
Pinnoitekokonaisuudet 75
Kiveysperiaate 76-82
Uusiokäyttö ja kehittäminen 76
Esteetön kulku 77-78
Esimerkkikohde: tuloaukio, Statens Museum for Kunst 78
Kuvio VE1 ”Ihmisvirta” 79
Kuvio VE2 ”Suurkuvio” 80-81
Kuvio VE3 ”Heijastus” 82

KUVALÄHTEET 84

Suunnittelualue, 1:3000

Esittely

Hakaniemen torin ideasuunnitelma on laadittu Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston toimeksiannosta syksyn 2014 ja kevään 2015 aikana.

Suunnittelutyön lähtökohtina ovat olleet alueen ajantasa-asemakaava, Hakaniementorin maanalaisten tilojen suunnitelma (PES Arkkitehdit 13.02.2013), Pisararadan Hakaniemen aseman suunnitelmat (PES Arkkitehdit 30.09.2014), Kantakaupungin tavoiteverkko pyöräilylle (KSV Liikennesuunnitteluosasto 22.05.2012), Hakaniemen hallin peruskorjauksen viitesuunnitelma (Arkkitehtitoimisto A-konsultit 13.06.2014) sekä Hakaniemen torin ja lähialueen valaistuksen yleissuunnitelman luonnos (Helsingin kaupunki / Arkkitehtitoimisto Marjut Kauppinen & WSP Finland Oy 11.03.2014).

Työn tavoitteena on ollut tuoreiden ideoiden ja lähtökohtien hakeminen Hakaniementorin ympäristön julkisen ulkotilan ja keskeisten katujen ilmeeseen, luonteeseen ja toiminnallisuuteen. Suunnittelussa on huomioitu alueen historia ja ajalliset kerrostumat toriympäristön tilallisessa kokonaisuudessa.

Suunnittelun lähtökohtia ovat olleet torialueen elävöittäminen eri vuorokauden- ja vuodenaikoina sekä torin liittäminen tiiviimmin sitä ympäröiviin toimintoihin. Työn tärkeänä lähtökohtana on materiaalien ja rakenteiden korkea laatutaso ja kestävyys niin tori- ja puistoalueilla kuten myös katu- ja liikenneympäristössä. Kevyen liikenteen reittiyhteyksiä ja jalankulkuympäristöä kehitetään niiden miellyttävyyttä, houkuttelevuutta ja selkeyttä edistämällä sekä ajoneuvojen haittoja vähentämällä. Suunnitelmassa on myös tutkittu torin ja ympärysalueiden valaistusta. Vyöhykeperiaatteeseen pohjautuva valaistus vahvistaa ja tukee kunkin osa-alueen toiminnallista ja visuaalista luonnetta sekä parantaa kokonaisvaltaisesti Hakaniemen alueen viihtyisyyttä.

Suunnittelualue

Suunnittelualue käsittää Hakaniementorin lähialueineen. Suunnittelualue rajautuu lännessä Siltasaarenkatuun sekä pohjoisessa Hämeentien katuympäristöön, idässä Sörnäisten rantatien pysäköintialueeseen sekä Viherniemenkadun kortteliin. Eteläosassa suunnittelualue rajautuu rantaviivaan ja Siltavuorensalmen vesialueeseen.
Suunnittelualueeseen kuuluu toripinnan lisäksi Hakaniemen puisto sekä Hakaniemen ranta puisto- ja aukiotiloineen.

Työryhmä

Ideasuunnitelman on laatinut maisema-arkkitehtitoimisto MASU PLANNING. Työstä on vastannut maisema-arkkitehti Malin Blomqvist. Työryhmään ovat kuuluneet maisema-arkkitehti Sune Oslev, maisema-arkkitehti Sarianna Salminen, maisema-arkkitehti Jesper Bundgaard, tekniikan kandidaatti (mais.ark.) Inka Norros sekä maisema-arkkitehti yo Amra Ljubijankic ja Rune Simonsen.

Suunnittelutyön ohjausryhmä koostui Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston sekä rakennusviraston edustajista. Ohjausryhmään kuuluivat Kaupunkisuunnitteluvirastosta projektipäällikkö Janne Prokkola, kaavoitusarkkitehti Perttu Pulkka, maisema-arkkitehti Anu Lamminpää sekä liikenneinsinöörit Taneli Nissinen ja Niko Palo. Rakennusviraston ohjausryhmän jäseninä olivat projektipäällikkö Petri Arponen, Jarkko Karttunen ja Erkki Sarvi.

Työn edetessä kommentointiin ovat osallistuneet myös Helsingin Tukkutorin edustajana asiakaspäällikkö Rinna Räsänen. Työn aikana järjestettiin asukastilaisuus, jossa käsiteltiin mm. Hakaniementorin ympäristön kehittämistä. Asukastilaisuudessa esille nousseet kommentit on huomioitu ideasuunnitelmassa.

ALUEEN HISTORIAA

ALUEEN HISTORIAA

1900-

1

2

3

4

6

1940-50

5

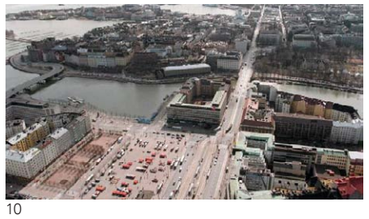

7

1950-60

8

1990-2014

9

10

11

Hakaniemen torin ympäristön muutos 1900-luvulta 2000-luvulle

Yleisesti

Hakaniemi sijaitsee Helsingin itäisessä kantakaupungissa Kallion kaupunginosassa. Hakaniemi kuuluu Siltasaaren osa-alueeseen (Helsingin karttapalvelu).

Siltasaari oli 1800-luvun lopulle asti saari ja kaupunkilaisten haka, jonka kaksi puusiltaa, Pitkäsilta ja Pikkusilta, yhdistivät mantereeseen. Hakaniemen ja Siltasaaren välinen salmi täytettiin 1800-luvun lopulla ja alueelle kehittyi lyhyessä ajassa runsaasti teollisuutta ja laajoja työväenasuntoalueita. Hakaniemen tori avattiin vuoden 1897 lopulla.

Alusta lähtien torilla on ollut keskeinen merkitys alueen kehityksessä ja osana kaupunkilaisten arkea. Runsaan satavuotisen historiansa aikana tori on toiminut mm. kauppa- ja varastointipaikkana sekä työväen kokoontumispaikkana.

Hakaniemen tori

Kaupunkirakenteen laajentaminen ja torialueen rakentaminen aloitettiin vuonna 1886 täyttämällä Siltasaaren itä- ja pohjoispuolella sijaitsevia rantoja Sörnäisten satamasta saadulla ruoppausmaalla. Toritoiminnot käynnistyivät vuoden 1897 lopulla. Alkuaikoina torimyynti oli monipuolista, käsittäen mm. maataloustuotteita, riistaa, viljaa eläimille sekä huonekaluja. 1900-luvun alussa koko torialue täyttyi tummista myyntikojuista. Rautatien ulottaminen Sörnäisten rantatietä pitkin Siltasaarenkadulle mahdollisti myyntituotteiden kuljetuksen torille myös keskustan ja Helsingin ulkopuolelta. Sotien aikaan Hakaniementori toimi kaupungin halkovarastona ja torikauppa väistyi korkeiden halkopinojen tieltä.

Merkittävät rakennukset ja maamerkit

Hakaniemen toria ympäröivät rakennukset edustavat useita eri kerrostumia Helsingin rakennushistoriassa. Onni Tarjanteen suunnittelema Elannon tavaratalo valmistui torin länsireunalle Siltasaarenkadun varrelle vuonna 1912. Torin pohjoisosassa sijaitseva punatiilinen kauppahalli valmistui vuonna 1914 (arkkitehti Karl Hård af Segerstad ja Einar Flinkenberg). Lars Sonckin suunnittelema, kolmion muotoiseen kortteliin sovitettu Arenan talo valmistui kauppahallia vastapäätä vuonna 1923. Siltasaarenkatu muodostaa kaupunkikuvallisesti merkittävän näkymäakselin aina eteläisen Helsingin Tähtitorninmäeltä asti kohti Kallion kirkkoa (Lars Sonck, 1912). Arenan talo rajaa tätä näkymää yhdessä myöhemmin valmistuneen Ympyrätalon (1968) kanssa.

Viherniemenkadun asuinkortteli rakentui torin itäreunalle vuosina 1937-1941. Viherniemenkadun ja torin välinen tontti varattiin alun perin teatterirakennukselle, mutta suunnitelmat eivät koskaan toteutuneet ja Kaupunginteatteri rakennettiin myöhemmin Tokoinrantaan. Alueella toimi mm. hevosten kengittämö 1950-luvulle ja Esson huoltoasema 1970-luvulle saakka.

Hakaniemen torin eteläpuolella sijaitseva Liittojen talo valmistui vuonna 1965 (arkkitehti Eliel Muoniovaara). Siltasaarenkadun, Hämeentien ja Eläintarhantien risteyksessä sijainneen Wendtin talon

ALUEEN HISTORIAA

12

13

15

14

Hakaniemen puisto, 1970

paikalle valmistui vuonna 1968 Heikki ja Kaija Sirénin suunnittelema Ympyrätalo.
Hakaniemen toria uudistettiin 1979, jolloin tori päällystettiin nykyisellä graniittinupukiveyksellä.

Liikenne

Hakaniemen torin laidalle on ajan kuluessa muodostunut yksi keskusta-alueen vilkkaimmista julkisen liikenteen solmukohdista. Sähköistetty raitiotieyhteys korvasi hevosvetoiset vaunut vuonna 1900. Yksi Sörnäisten satamaradan sivuraiteista päättyi Hakaniemen torin reunalle, jonne suunniteltiin 1900-luvun alussa myös erillistä asemarakennusta. Ratayhteys purettiin 1960-luvulla.

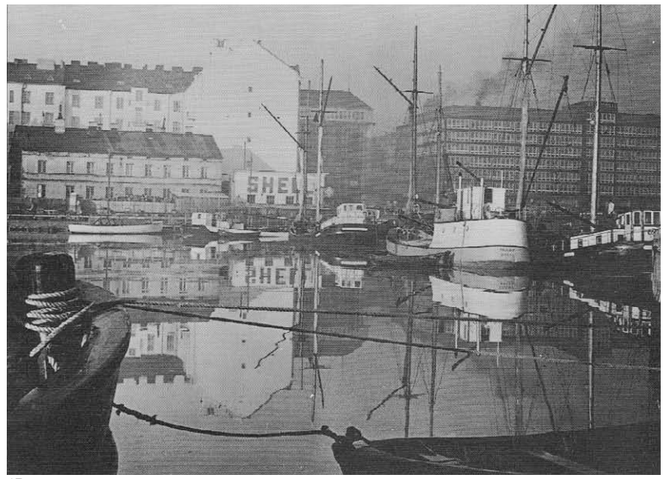
Maanalainen metroyhteys ja torialueen reunaan sijoittuva Hakaniemen metroasema otettiin käyttöön vuonna 1982.

18

Hakaniemenranta, näkymä Sörnäisten satama-alueelle n. 1960, kuvassa oikealla rakenteilla ollut Hakaniemen silta

16

Metron rakentuminen, 1982

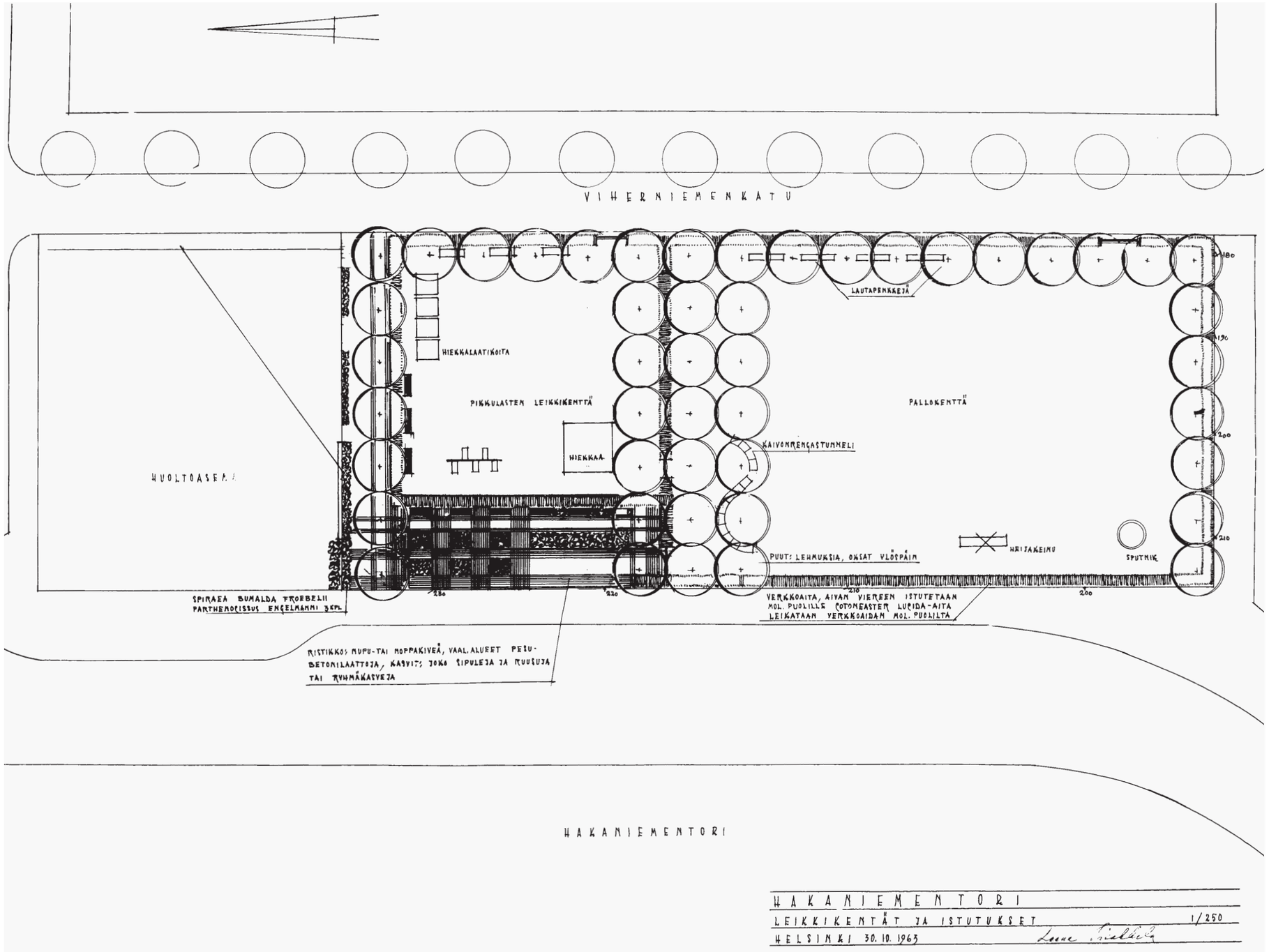

17

Hakaniemenranta, Langéenin sauna (purettu 1957 ja 1965 välisenä aikana) Hakaniemen torialue kuvassa oikealla

Lähteet:

Donner, J.&Eskola, T. Löytöretki Helsinkiin. Multikustannus, 2008.
Virtanen, Mauri(toim.) Siltasaari - ennen ja nyt. Siltasaariseura ry, 1993.
Helsingin Kaupunginmuseo (verkkojulkaisu) Helsinki kehyksissä. viitattu 7.10.2014.
Mäntymäki, H.&Liljelund, T. (toim.) Urban Guide Helsinki, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto/Gummerus 2006.
(Hakaniemen tori ja lähialue, valaistuksen yleissuunnitelma, Helsingin kaupunki 2014)

ALUEEN HISTORIAA

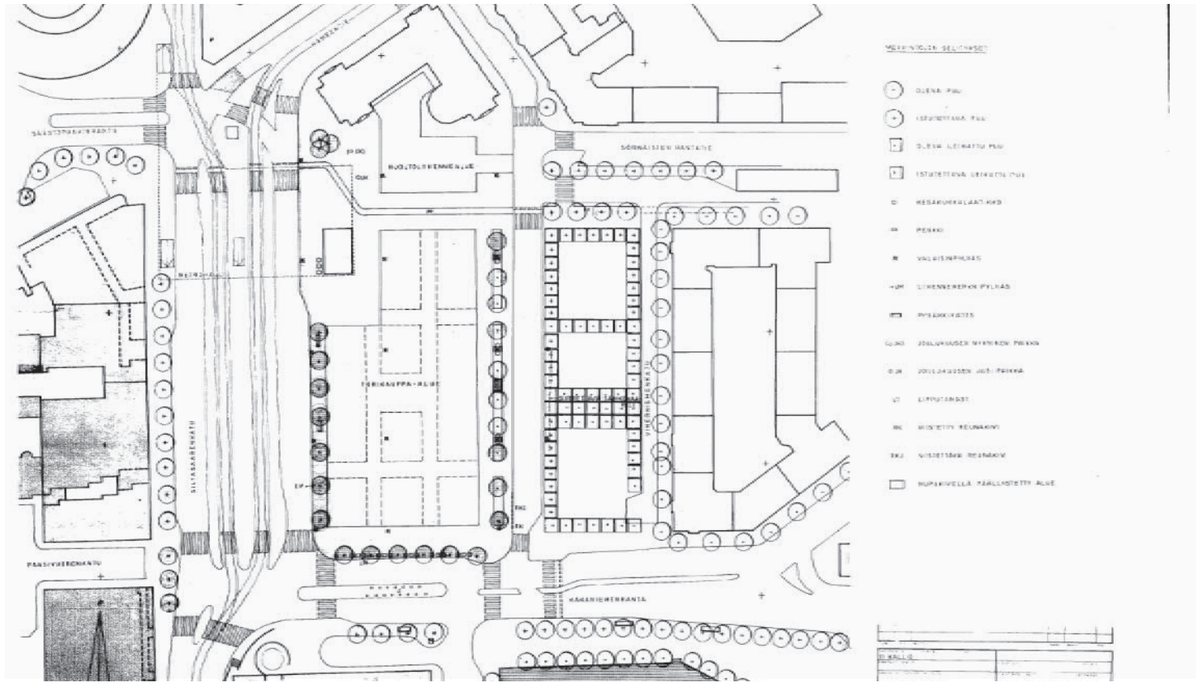

Hakaniemenpuiston suunnitelma, Leena Iisakkila 1963.
(Lähde: HKR)

Hakaniemienpuisto

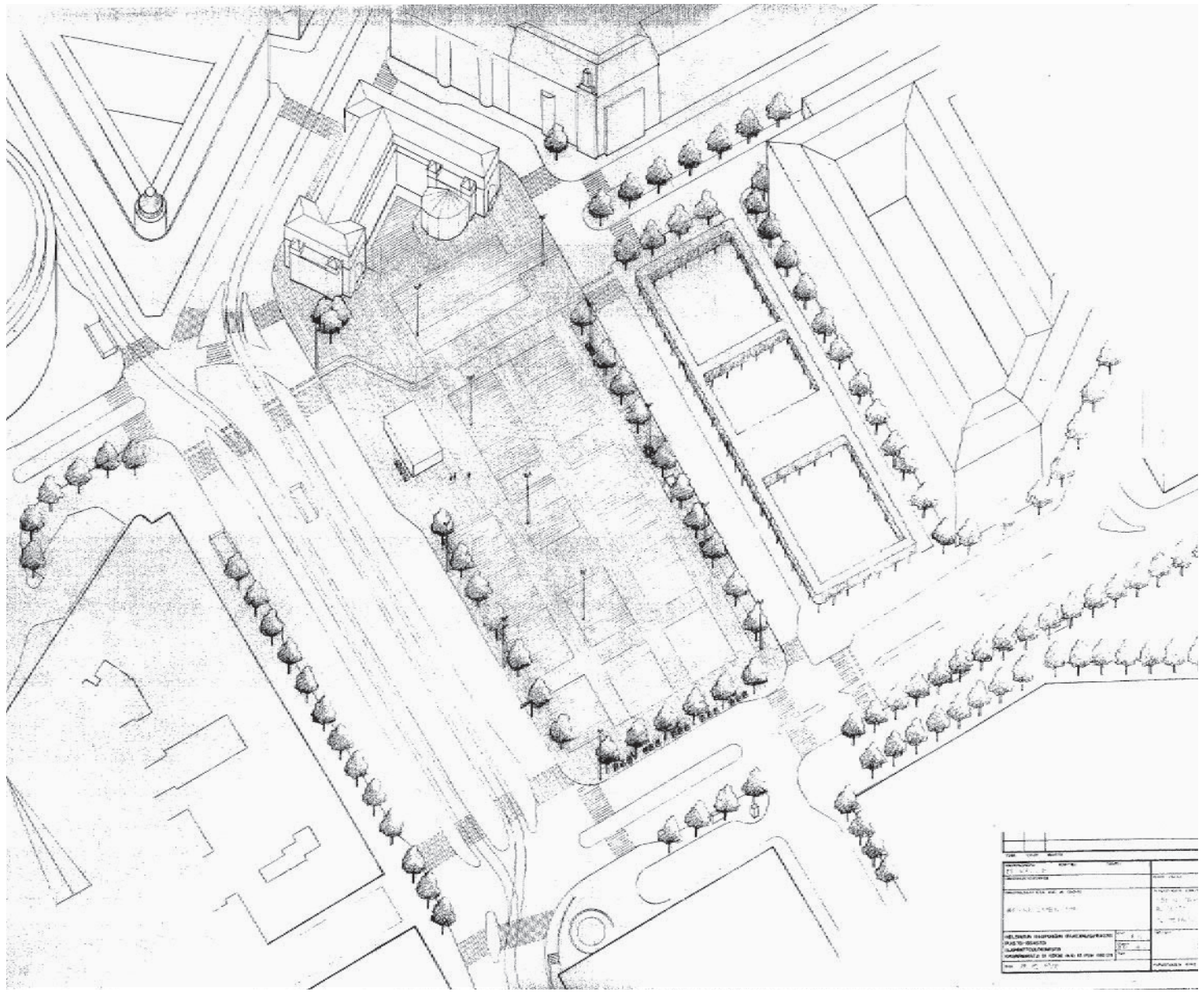
Viherniemenkadun ja torin väliin rakennettiin puisto 1960-luvun alussa maisema-arkkitehti Leena Iisakkilan suunnitelman mukaan. Puistoa laajennettiin myöhemmin 1980-luvulla Kaisu Ilosen ja peruskorjattiin Lars Liljeforsin suunnitelmien mukaan.

Hakaniemenpuisto jakautuu kolmeen kivituhkapintaiseen puistikkotilaan, joita ympäröivät kuution muotoon leikatut kolminkertaiset lehmusrivistöt ja torialueen suuntaan näkymää rajaavat pensasaidanteet.

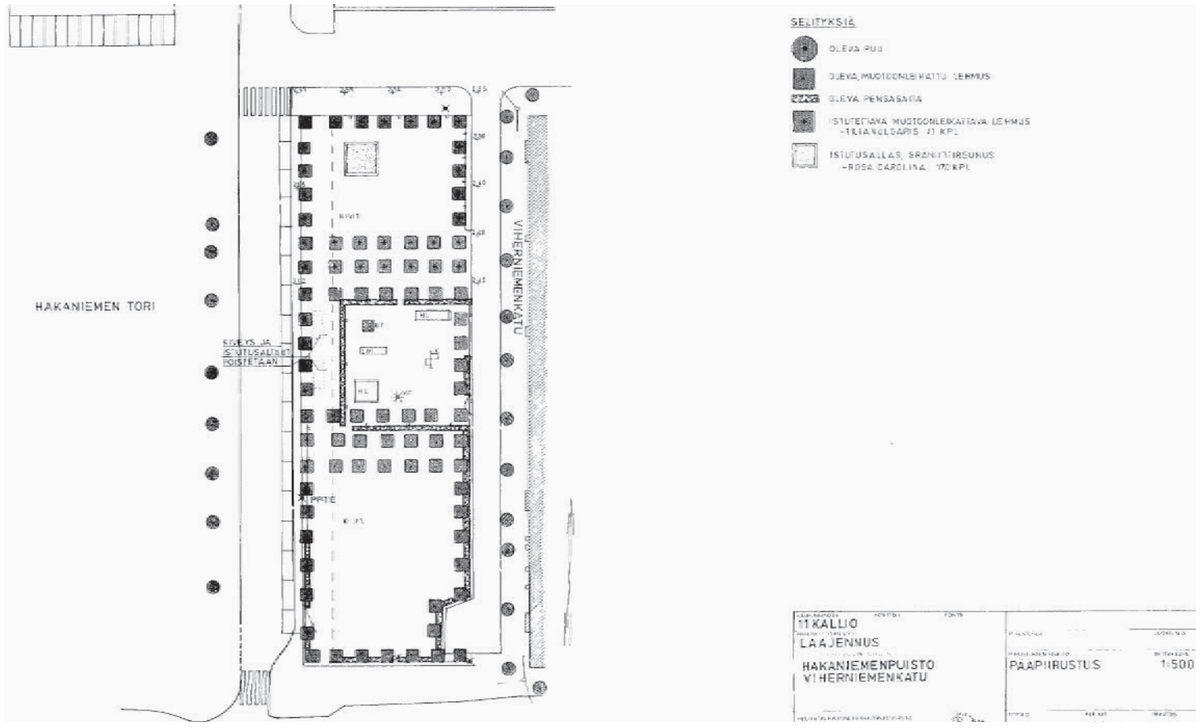
Alkuperäisissä sekä 1980-luvulla laadituissa suunnitelmissa kivituhka-alueille on esitetty leikki- ja oleskelutoimintoja. Kaisu Ilosen laatimassa puiston laajennussuunnitelmassa puistikko rajautuu torialueesta Hakaniemen torikadun suuntaisesti sommitellulla puurivistöllä. Sekä leikkialueet että katualuetta reunustavat puurivit ovat jääneet toteuttamatta.

Suunnitelma Hakaniemenpuiston laajennuksesta 1980, Kaisu Ilonen.
(Lähde: HKR)

Suunnitelma Hakaniemenpuiston laajennuksesta 1980, Kaisu Ilonen.
(Lähde: HKR)

Hakaniemenpuiston perusparannus 1984, Lars Liljefors.
(Lähde: HKR)

ASEMAKAAVA- JA OPASKARTTOJA 1820-1962

1820

1900

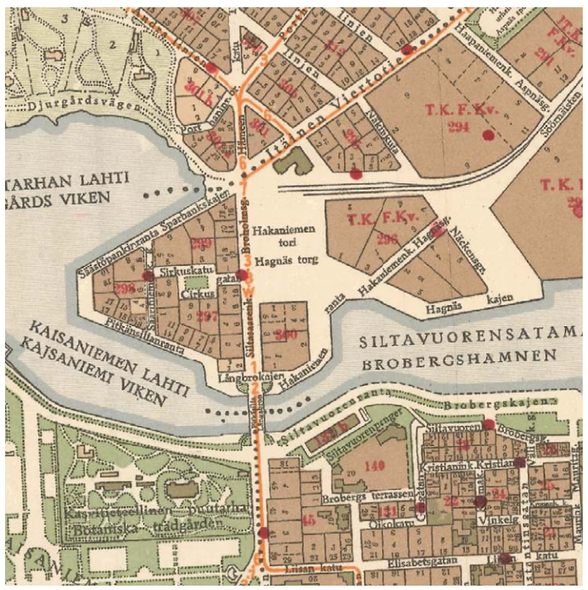

1909

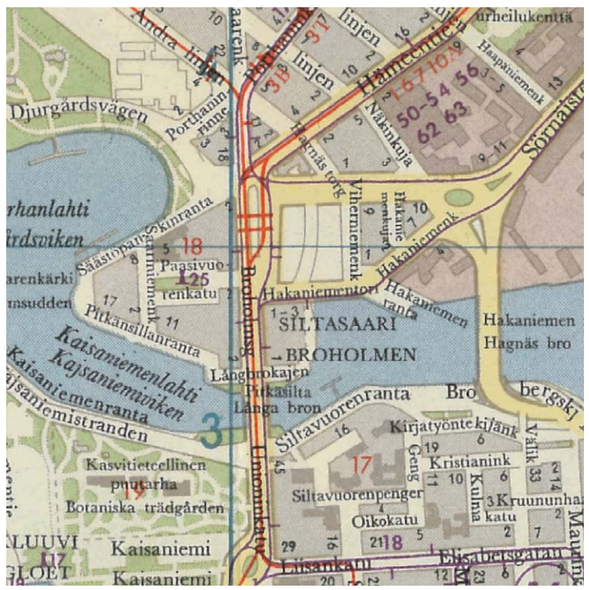

1918

1937

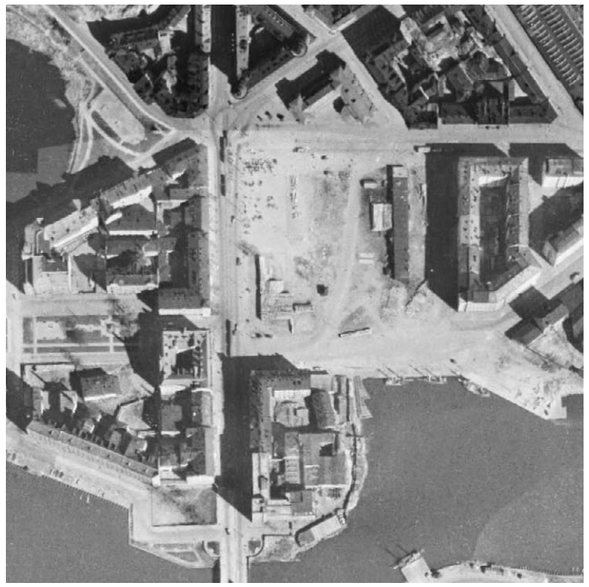

1962

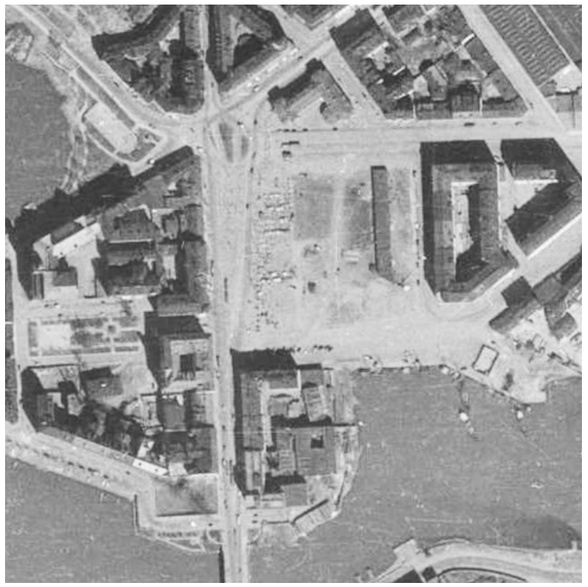

Lähteet: http://kartta.hel.fi

ILMAKUVATARKASTELUT 1943-2011

1943

1950

1964

1969

1976

1988

2000

2011

Lähteet: http://kartta.hel.fi, paikkatietoikkuna.fi

ILMAKUVATARKASTELU 2014

Lähde: http://kartta.hel.fi

ALUEEN KEHITTYMINEN 1900-2014

1900

1900
RAITIOTIET SÄHKÖISTETÄÄN

1912
PITKÄSILTA UUSITAAN

1912
KALLION KIRKKO VALMISTUU

1912
ELANNON TAVARATALO
Onni Tarjanne

1914
HAKANIEMEN KAUPPAHALLI
Karl Hård af Segerstad

1924
ARENAN TALO
Lars Sonck

1937-41
VIHERNIEMENKADUN ASUINKORTTELI

1938
PAASIVUOREN PUISTIKKO
(ent. SIRKUSTORI)

1950

1960-l.
HAKANIEMEN PUISTO
Leena Iisakkila

1961
HAKANIEMEN SILTA

1965
LIITTOJEN TALO
Eliel Muoniovaara

1968
YMPYRÄTALO
Heikki ja Kaija Sirén

1970

1978-80
HAKANIEMEN TORIN
UUDISTUS

1980

1980-luvun alku
HAKANIEMEN PUISTON LAAJENNUS
Kaisu Ilonen

1982
METROASEMA

1984
HAKANIEMEN PUISTON PERUSPARANNUS
Lars Liljefors

1990-l. loppu
PAASIVUOREN PUISTIKON PERUSKORJAUS
Kaija Uusitalo, Matti Ventola

2000

2020
PISARARATA

1930-luvun alku

1950-luvun alku

1970-luku

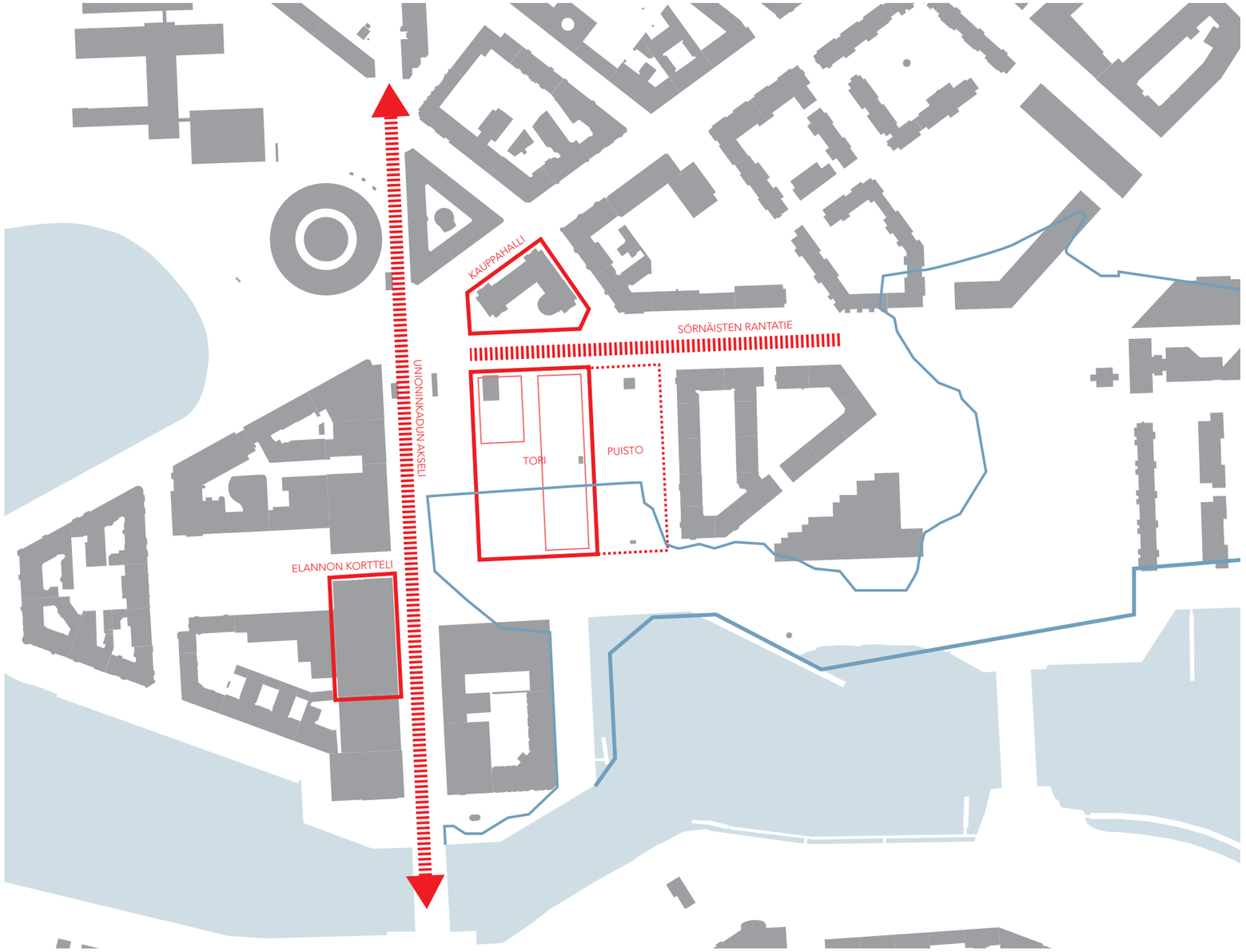

1980-luku

1990-luku / nykytilanne

HISTORIALLINEN KONTEKSTI

Hakaniementori on ilmennyt nykyisessä hahmossan melko lyhyen ajan. Toriaukion rajaus on pysynyt melko samankokoisena 1900-luvun alusta asti, vaikka rajaavat rakennukset ovat muodostuneet monessa vaiheessa.

Rantaviivan täyttäminen jo 1900-luvun alkuvuosina on johtanut siihen, että tori rajautuu voimakkaasti rakennusmassoihin ja ilmenee hyvin kaupunkimaisena. Unioninakseli sitoo Hakaniementorin suoraan Helsingin keskustaan.

Varsinainen torialue ja sen rajaus on elänyt ja muuttunut viimeisten sadan vuoden ajan. Toripinnalla on ollut rakennuksia ja se on ollut varasto- ja liikennealueena. Rajaus Hakaniemenhallin ja varsinaisen torialueen välillä on toisaalta ilmennyt hyvin selkeänä, erityisesti 60-luvulla poistuneen Sörnäisten rantatien raideyhteyden vuoksi. Nykyisellään kadun muodostama akseli ei ilmene niin voimakkaana, mutta muodostaa tilallisen kerrostuman Merihaan suuntaan avautuvana avoimena tilana.

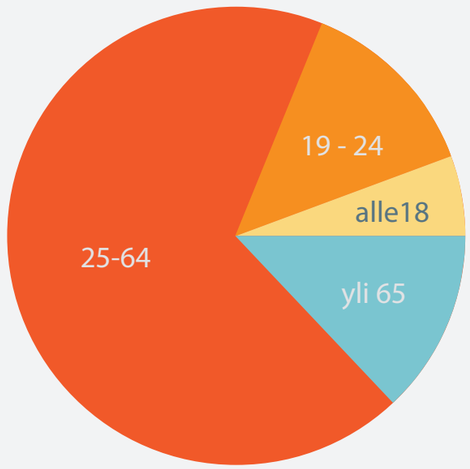
Hakaniemen puiston historia puistoalueena on myöskin melko lyhyt, mutta se muodostaa nykyisin vahvan kokonaisuuden toriaukion kanssa.

NYKYTILANNE

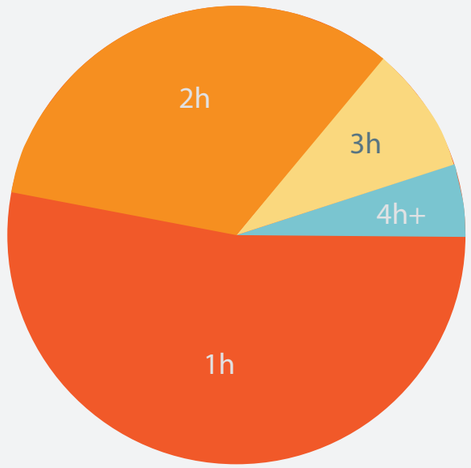
IKÄ- JA ASUKASJAKAUMA

KALLION PERUSPIIRI

IKÄ

ASUNNON KOKO

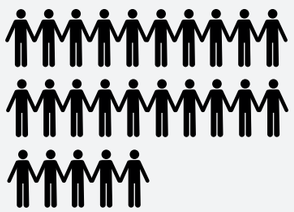

ASUNTOKUNNAT

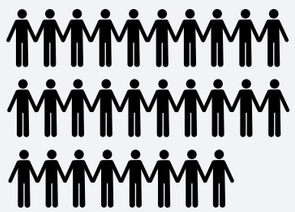

VÄESTÖENNUSTE = 1000 as

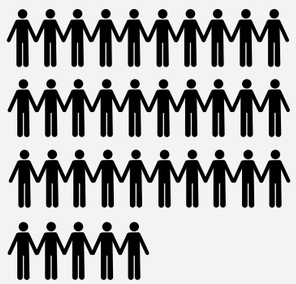
2010

2015

2020

Lähde: Tilastokeskus

Kallio on Suomen tiheimmin rakennettu alue, ja pienasuntojen osuus on Helsingin suurimpia. Asunnoista 90 prosenttia yksiöitä tai kaksioita (Tilastokeskus).

--->
Alueen paikalliset asukaat ja kaupunkitilojen käyttäjät nuoret, perheettömät aikuiset sekä pienilapsiset perheet

--->
Alueella liikkuu paljon muualta tulevia julkisen liikenteen käyttäjiä

VALO / VARJO-OLOSUHTEET

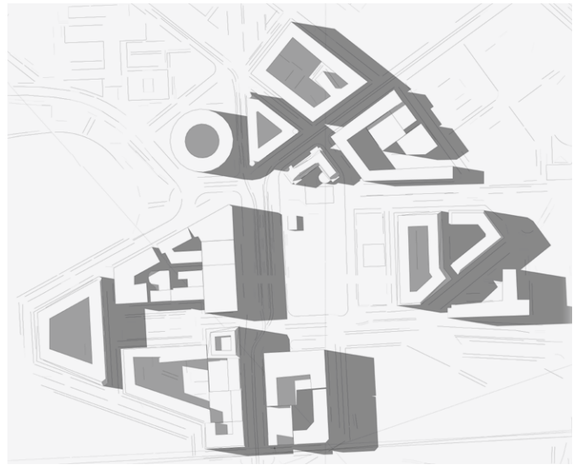
21. kesäkuu 06.00

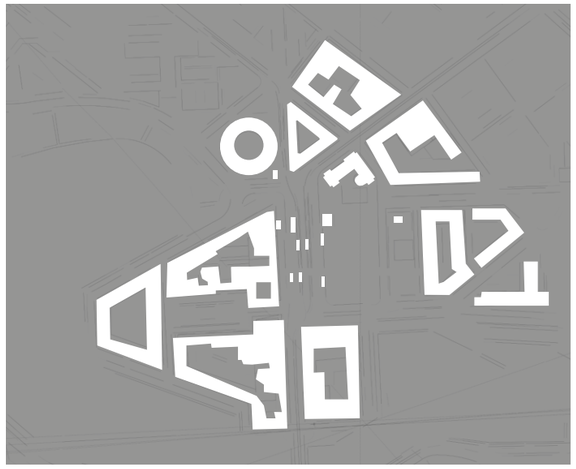
21. kesäkuu 09.00

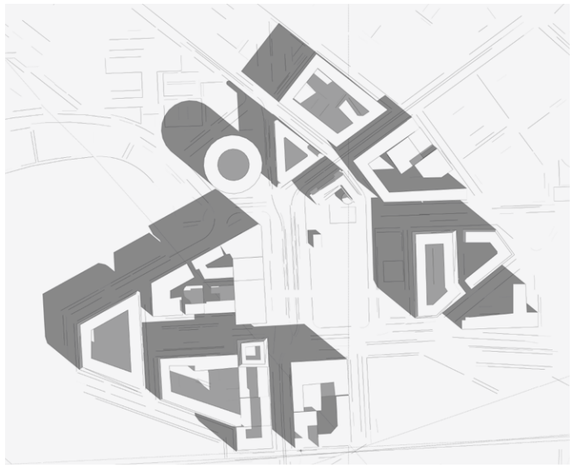
21. kesäkuu 12.00

21. kesäkuu 18.00

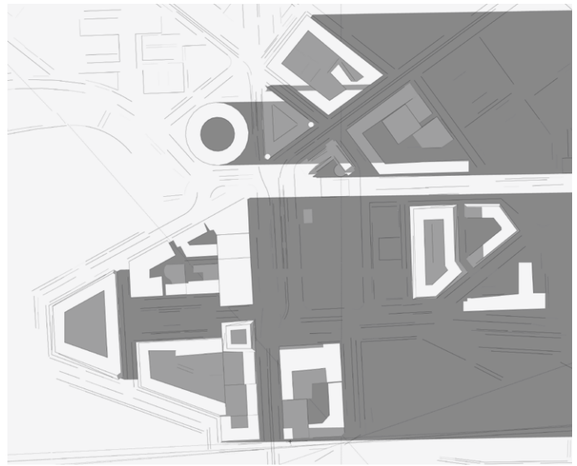
22. syys/maaliskuu 06.00

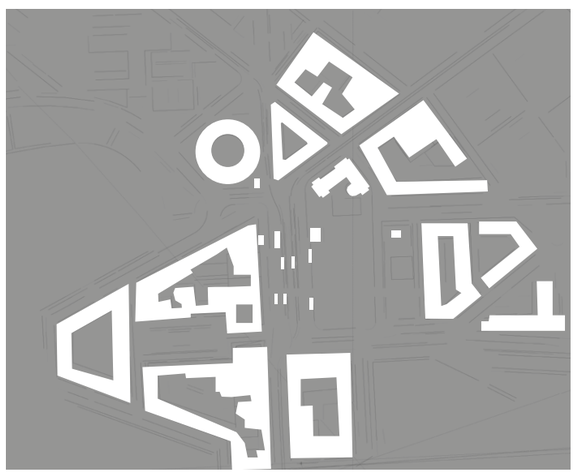
22. syys/maaliskuu 09.00

22. syys/maaliskuu 12.00

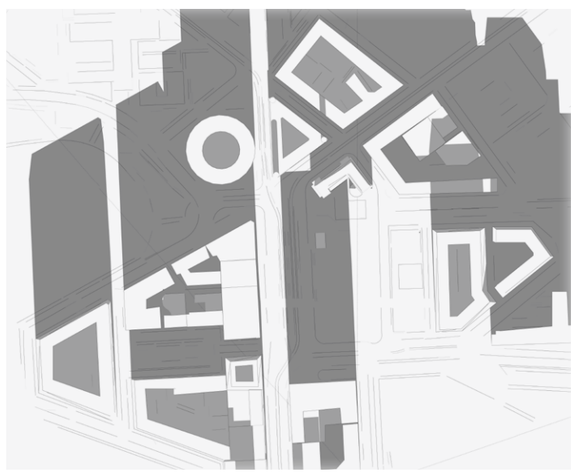
22. syys/maaliskuu 18.00

21. joulukuu 06.00

21. joulukuu 09.00

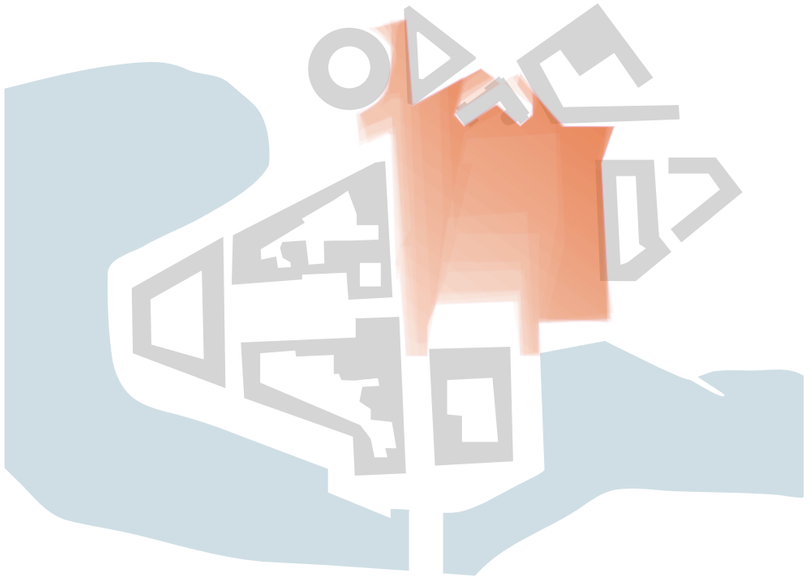
21. joulukuu 12.00

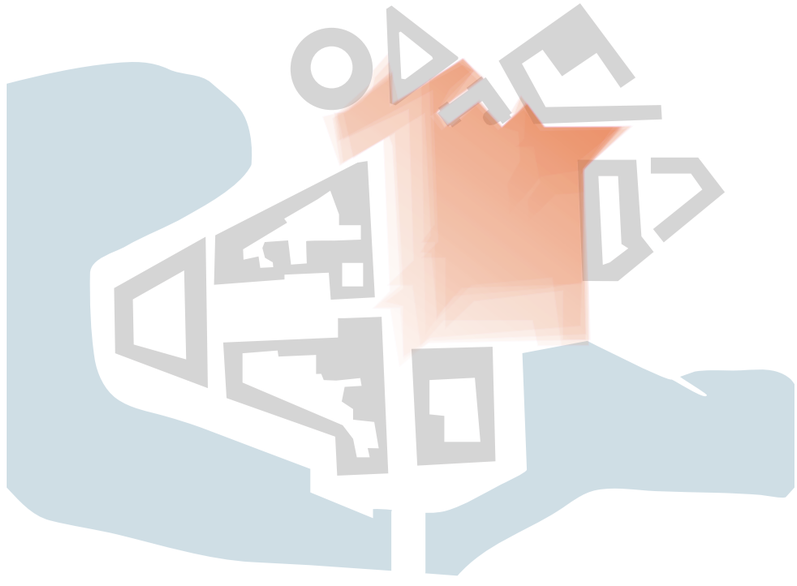
21. joulukuu 18.00

MIKROILMASTO

Klo. 13:00, koko vuosi

Klo.15:00, koko vuosi

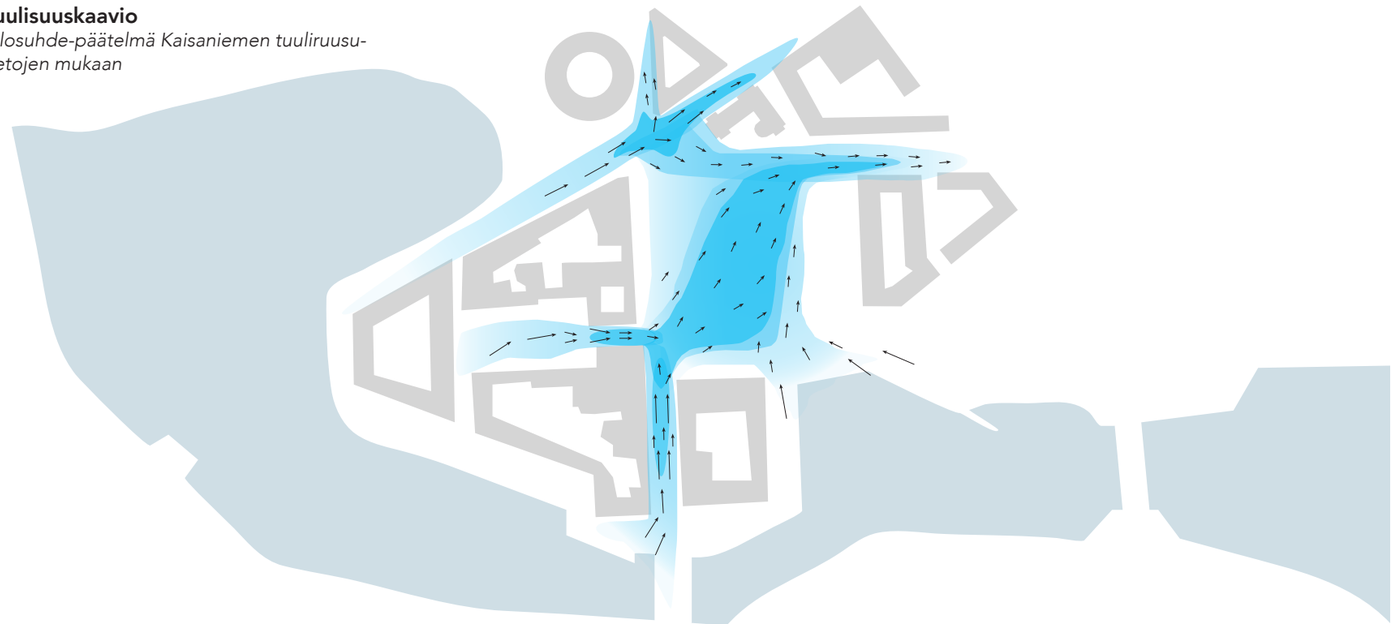

Valo-olosuhteet

Torialueen eteläosa on otollinen aamuauringolle, mikä vaikuttaa toritelttojen sijoitukseen varsinkin keväällä ja syksyllä. Valo- ja varjo-olosuhteita tutkiessa kokonaisuutena ilmenee, että varsinkin torialueen pohjoinen puolikas sekä pohjoinen, koillinen ja läntinen julkisivu ovat auringonvalo-olosuhteiltaan hyvin otollisia.

Viereisissä kaavioissa tummimmat kohdat kuvaavat alueita, jotka ovat aurinkoiset vuoden ympäri. *(lähde: 3D mallinnus)*

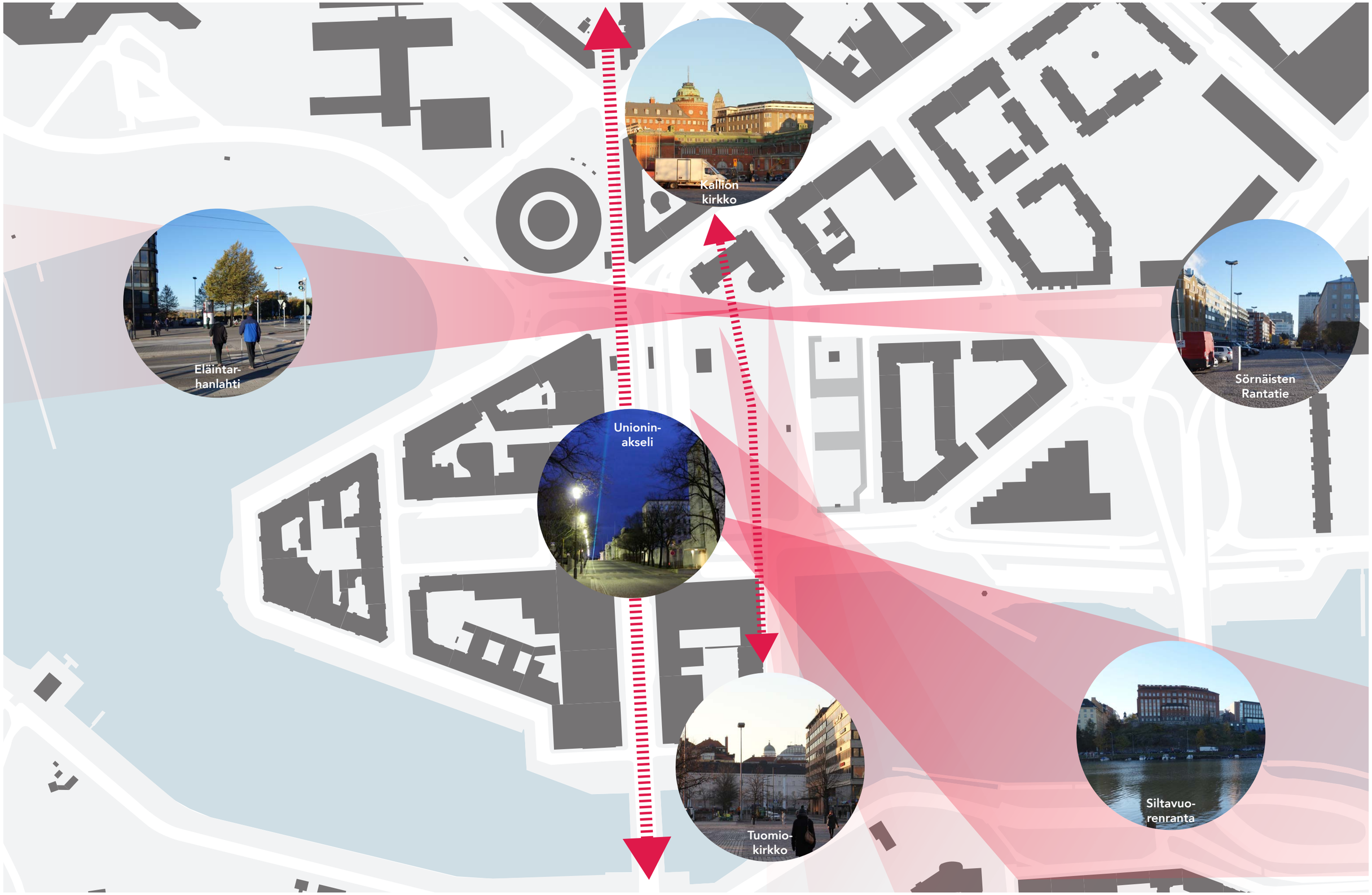
Tuulisuuskaavio
Olosuhde-päätelmä Kaisaniemen tuuliruusu-tietojen mukaan

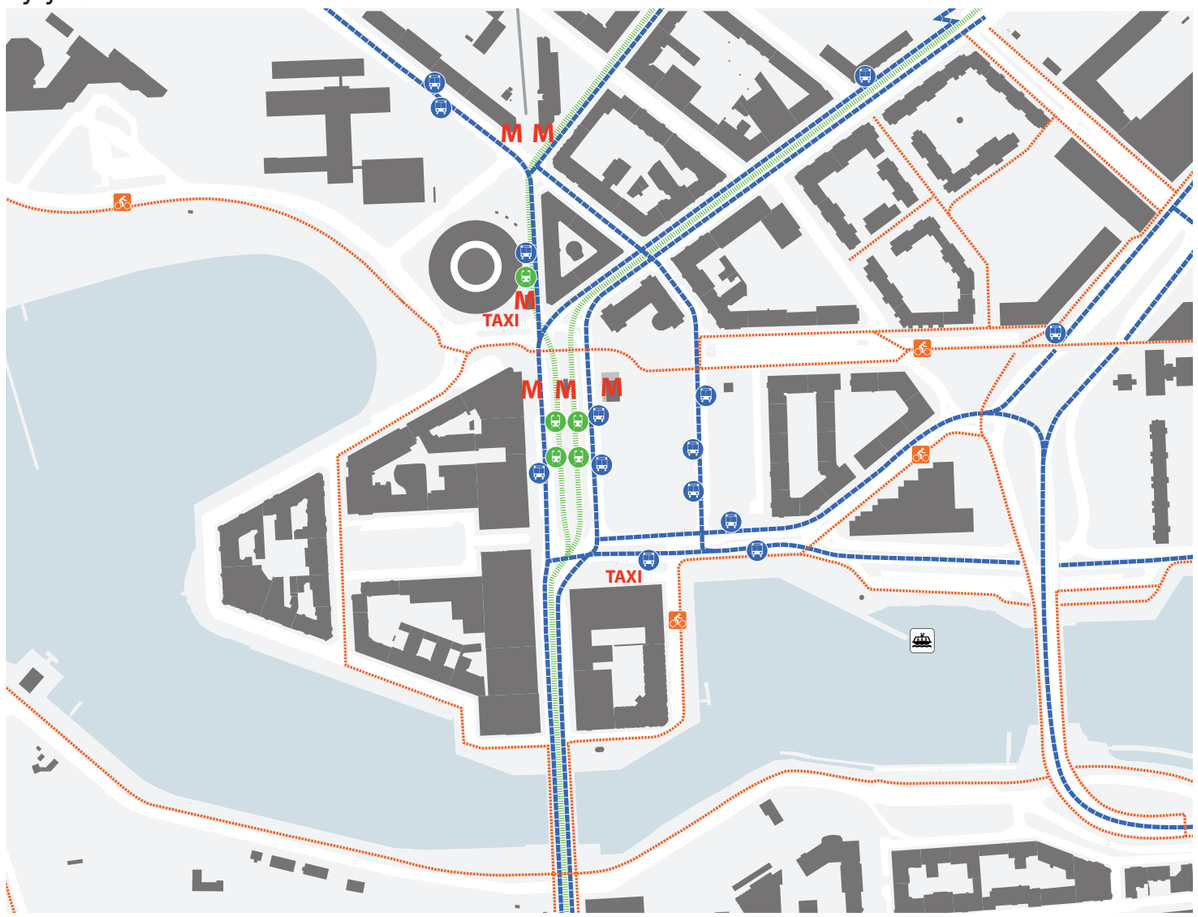
Tuuliolosuhteet

Helsingin alueella vallitseva tuulen suunta on lounaistuuli. Tuuliruusutiedoista päätelty viereinen kaaviomainen arvio tuulisuudesta ja tuulen ohjautumisesta alueella.

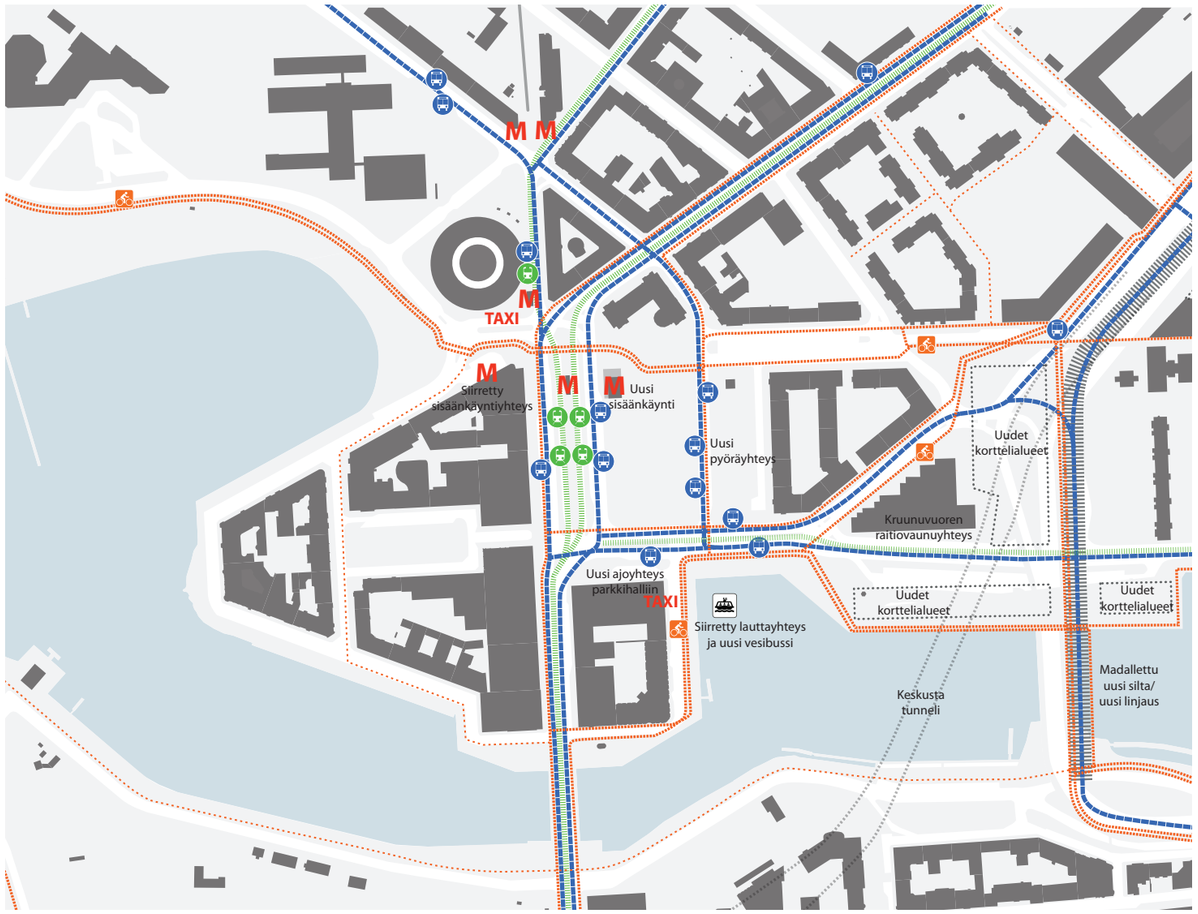
MAISEMA-AKSELIT JA MAAMERKIT

Nykytilanne

Suunniteltu tilanne

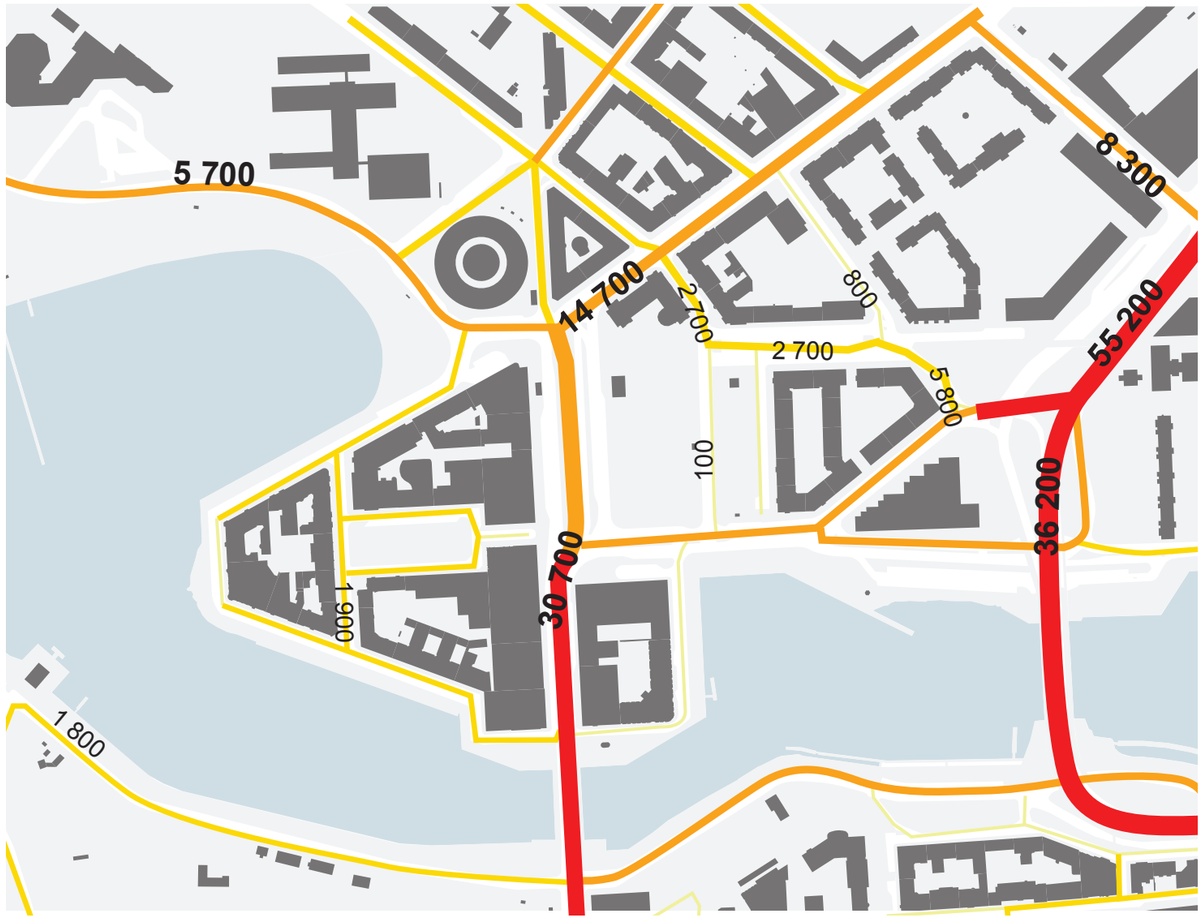

Lähde: Hakaniemenrannan ja Merihaan ympäristön suunnitteluperiaatteet KSLK 28.10.2014
Kantakaupungin tavoiteverkko 2025 pyöräilylle, KSV

1 : 5000

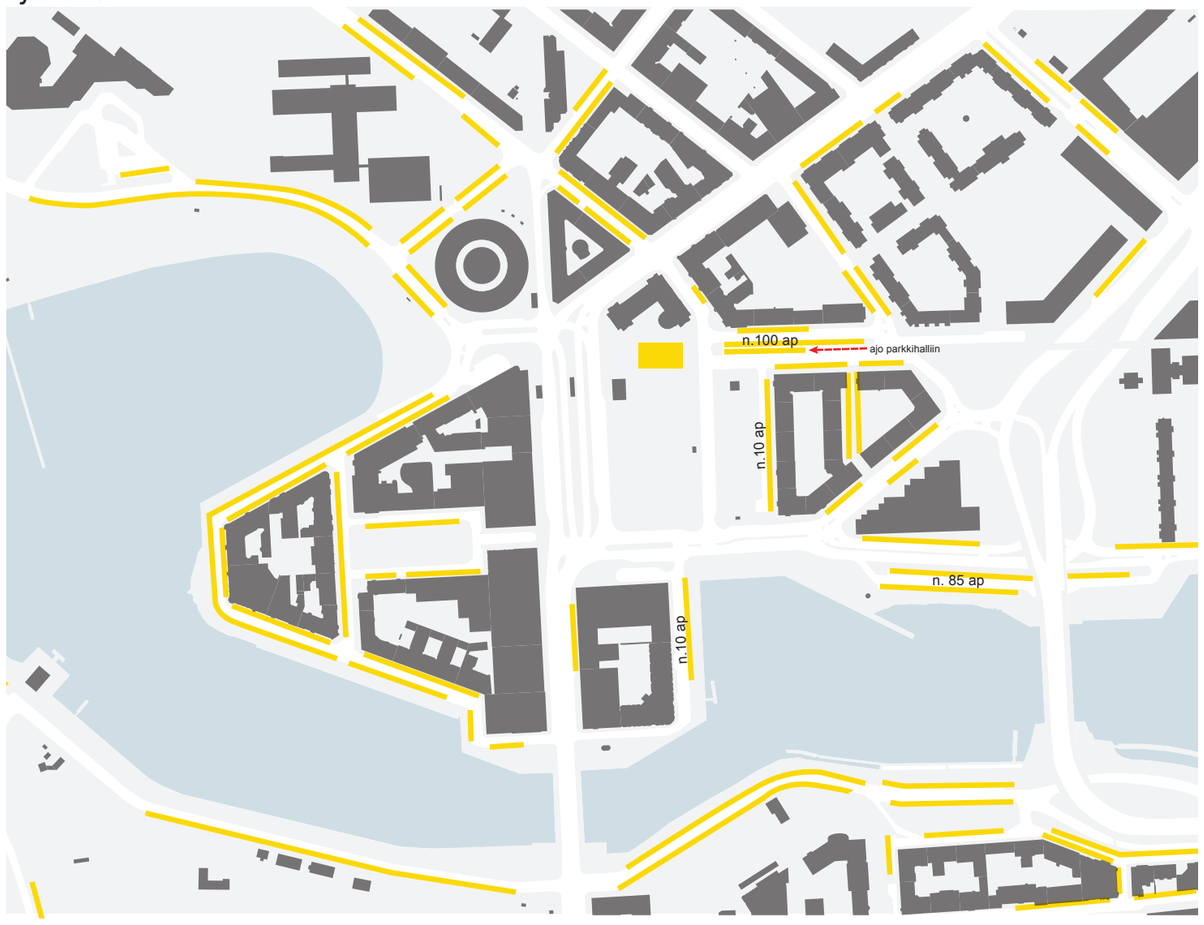
LIIKENNEMÄÄRÄT JA PYSÄKÖINTI

Liikennemäärät Hakaniemen alueella

Lähde: Liikennemäärät kantakaupunki, Helsingin kaupunki

Pysäköinti

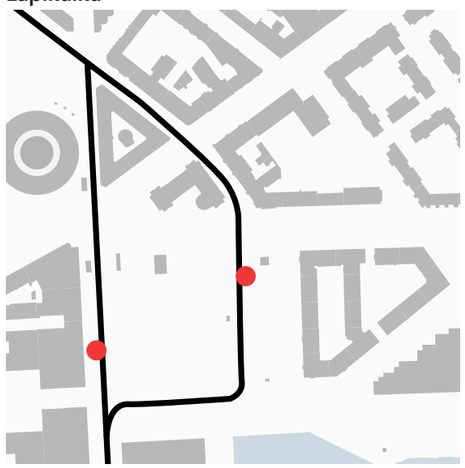

Lähde: Pysäköinti kantakaupungissa, Helsingin kaupunki

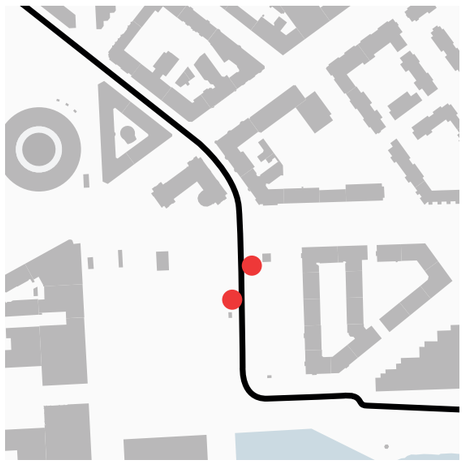
1 : 5000

BUSSIYHTEYDET HAKANIEMEN TORIKADULLA

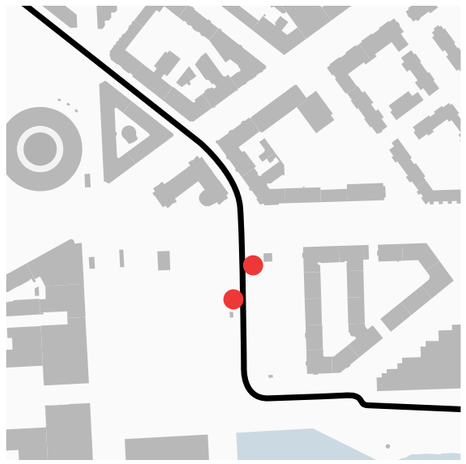
Läpikulku

BUSSI 23
ma-su

BUSSI 53
ma-la

BUSSI 503
ma-pe

Tarkastelussa on tutkittu ainoastaan Hakaniemen torikatua kulkevia bussiyhteyksiä.

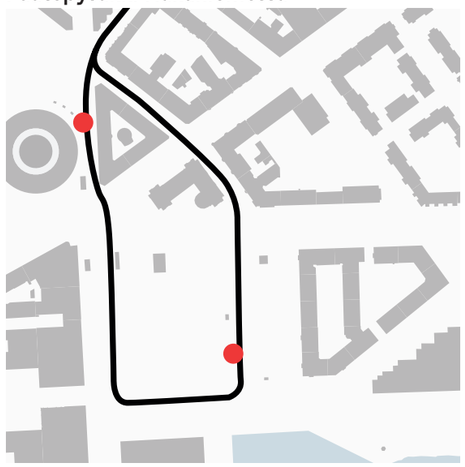
Päätelmät:
- Hakaniemen torikadulla bussiliikennöintiä pääasiallisesti arkisin ja lauantaisin
- Hakaniemenrannan bussiliikenne pääosin yöbusseja Itä-Helsingin suuntaan.
- Siltasaarenkadulla runsaasti bussiliikennettä

Liikennelaitoksen suunnitelmien ja tulevaisuuden arvioiden mukaan bussiliikenne ei tule vähenemään alueella eikä Hakaniemen torikadulla.

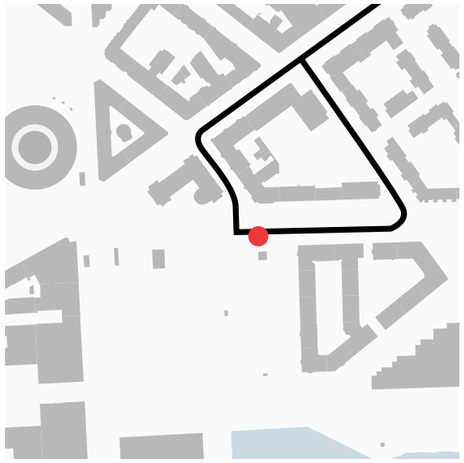
Suunnitelman lähtökohdaksi muodostui, että bussiliikenne säilyy Torikadulla. Katu suljetaan kuitenkin muulta liikenteeltä, kavennetaan ja tehdään yksisuuntaiseksi.

lähde: Helsingin seudun liikenne, reittiopas
http://linjakartta.reittiopas.fi/#?x=2553053.5837439&y=6674479.8543818&mapview=map&zoom=8

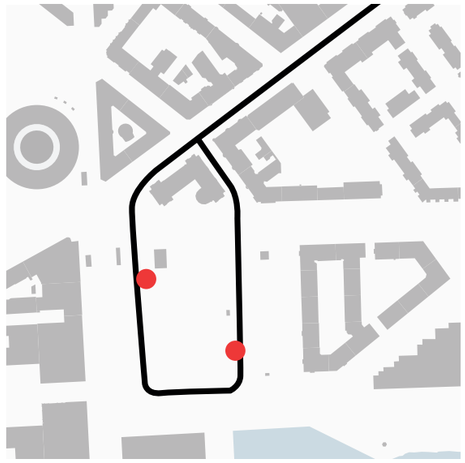
Päätepysäkki Hakaniemessä

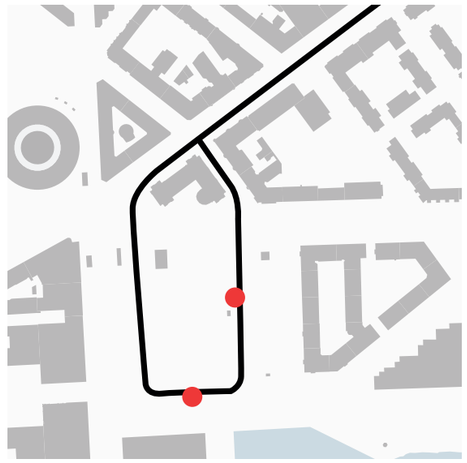
BUSSI 51
ma-la

BUSSI 516
ma-pe

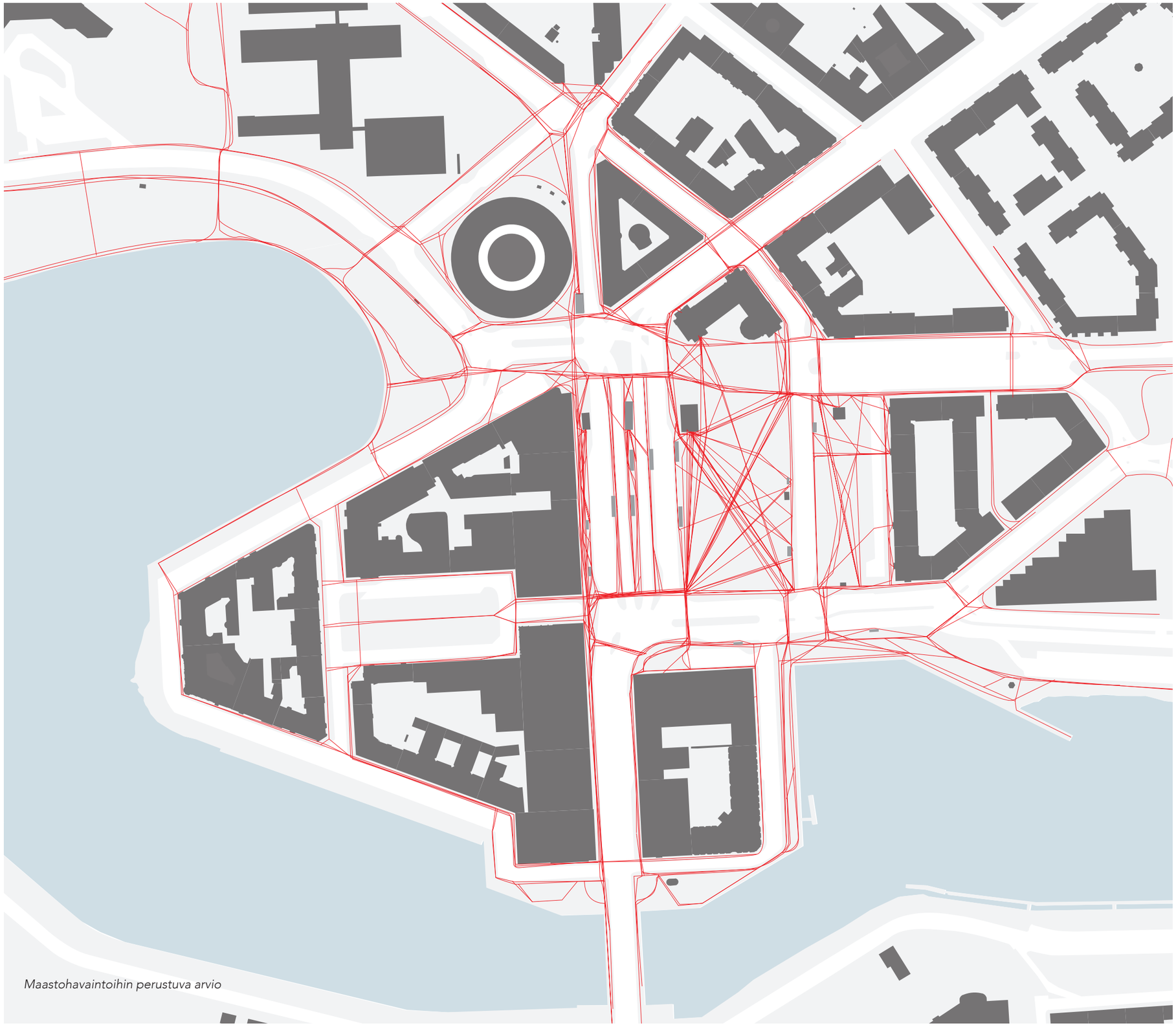

BUSSI 73
ma-la

BUSSI 74
ma-su

NYKYISET KULKULINJAT

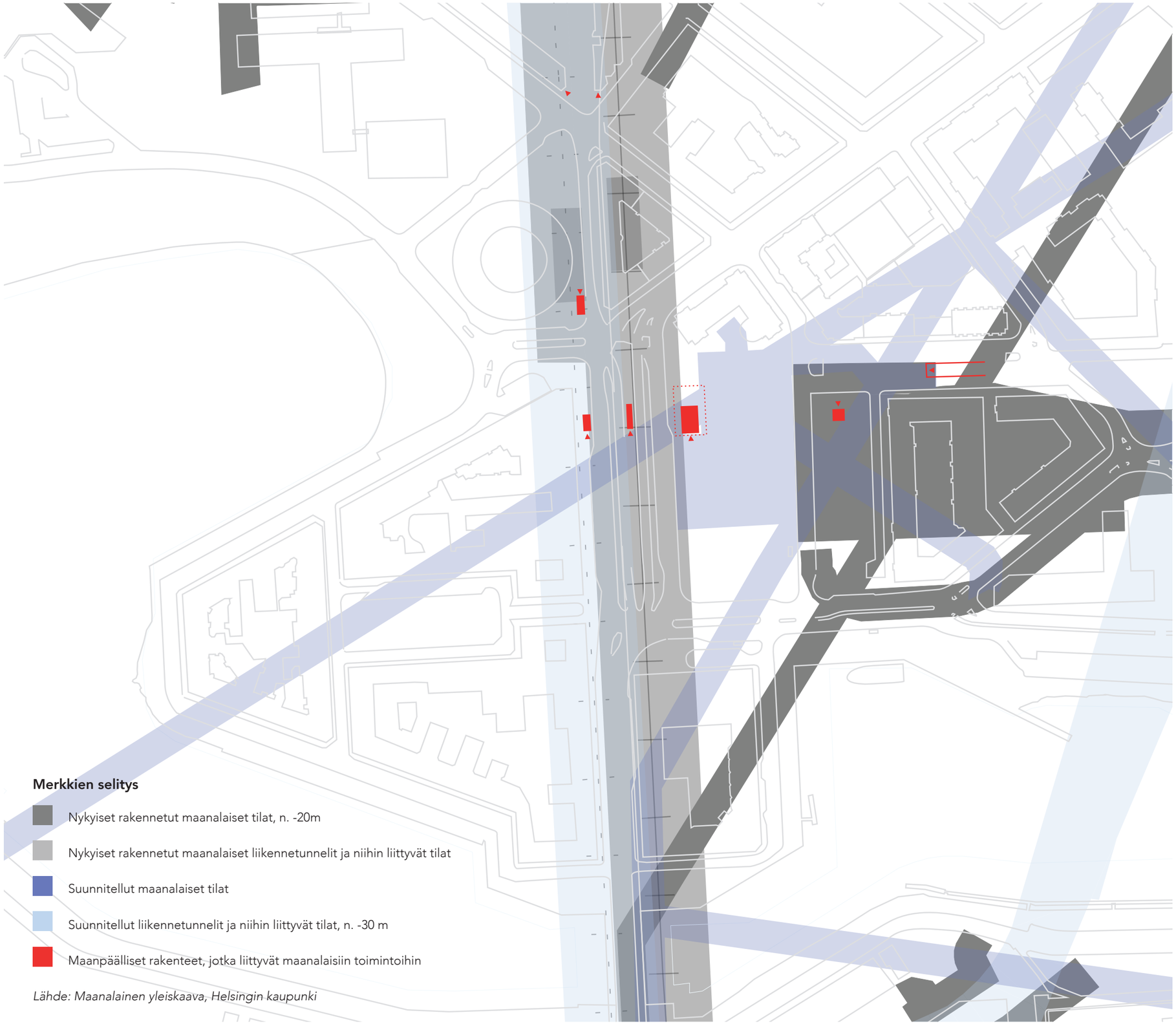
Maastohavaintoihin perustuva arvio

Jalankulku on alueella vilkasta suurimman osan päivästä, mutta varsinkin ruuhka-aikoina, johtuen alueen statuksesta joukkoliikenteellisenä solmukohtana. Joukkoliikenteen dominanssi näkyy myös ihmisten kulkulinjoissa alueella. Tummimmat viivakohdat muodostuvat Siltasaarenkadun itäpuolelle sekä risteysalueille, mutta myös torialueella metrosisäänkäynnin ja toria risteävän pyörätien yhteyteen. Jonkin verran tapahtuu myös diagonaalista, risteävää kulkemista torialueella. Tämä ei kuitenkaan varsinaisesti jatku Hakaniemen puiston puolelle yhtenäisenä kulkulinjana, vaan suuntautuu risteysalueille, Hakaniemen hallille ja pysäkkialueille.

1 : 2500

MAANALAISET TILAT

Alueen suunnitellut, mutta myös nykyiset maanalaiset yhteydet ja toiminnot vaikuttavat hyvin paljon maanpinnan muotoiluun ja toimintojen sijoitteluun. Tämän työn yhtenä lähtökohtina ollut pysäköintilaitoksen sijoittaminen varsinaisen torialueen alle, mutta myös mahdollinen pisararata-asema vaikuttavaa paitsi liikenne- ja pysäköintivaihtoehtoihin, myös puuston sijoitteluun sekä maanpäälisiin rakenteisiin.

Merkkien selitys

- Nykyiset rakennetut maanalaiset tilat, n. -20m
- Nykyiset rakennetut maanalaiset liikennetunnelit ja niihin liittyvät tilat
- Suunnitellut maanalaiset tilat
- Suunnitellut liikennetunnelit ja niihin liittyvät tilat, n. -30 m
- Maanpäälliset rakenteet, jotka liittyvät maanalaisiin toimintoihin

Lähde: Maanalainen yleiskaava, Helsingin kaupunki

1 : 2500

Puiden ikätarkastelu

Kaavio pohjautuu valo- ja ilmakuvista kerättyihin tietoihin.

Puiden kuntotarkastelu

Lähde: Helsingin katupuurivit vuosina 2010–2011, HKR julkaisu 2013

PINNOITTEET - NYKYTILANNE

Torialue yhtenäisellä nupukivipinnallaan muodostaa nykyisellä rajaukseellaan vahvan kokonaisuuden toritoimintojen ja kauppahallin ympärille. Muut kiveysalueet, kuten Hakaniemenranta sekä pysäkkisaarekkeet sekä kivituhkapintainen Hakaniemenpuisto muodostavat omat, erilliset alueensa.

Pääasiallinen katu- ja jalkakäytäväpäällyste on alueella kuitenkin asfaltti, mikä varsinkin leveämmillä jalankulkualueilla antaa hieman kuluneen vaikutelman.

1 : 2500

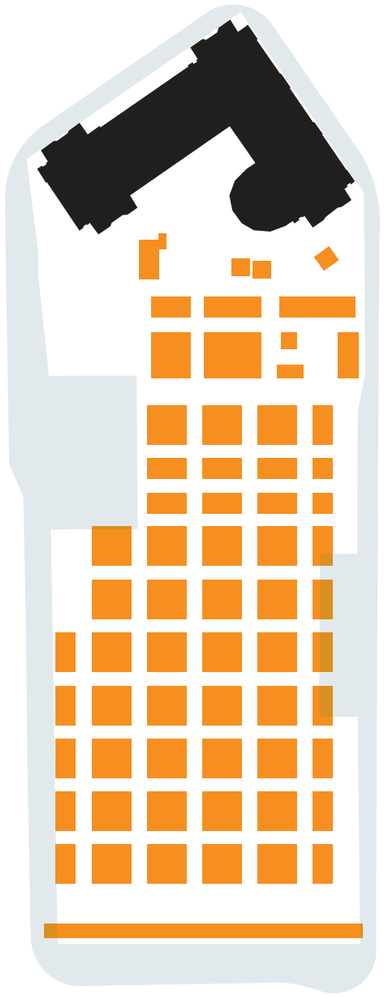
TORITOIMINTOJEN MITOITUS

Nykytilanne, torimyynti
(arvio, ilmakuva)

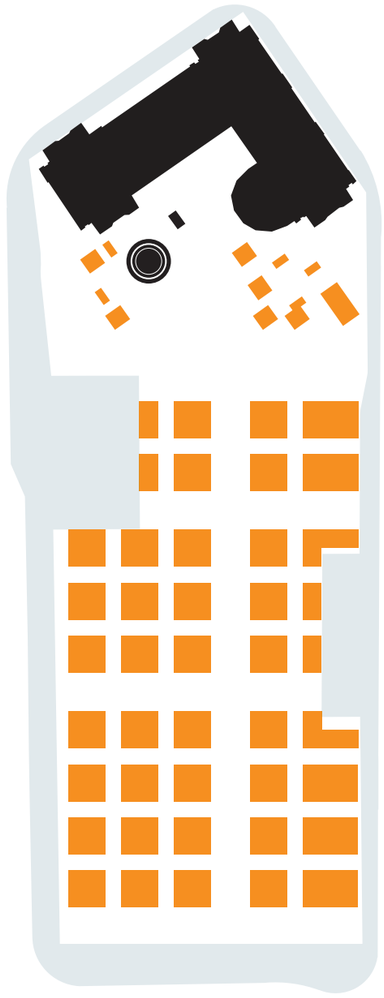
Torstai 4.9.2014

Nykytilanne, markkinatapahtuma
(arvio, ilmakuva)

Torstai 27.3.2014

Uusi torimyynnin mitoitus
(arvio, pohjautuen mm. Tukkutorilta saatuihin mitoitustietoihin)

Perjantai 22.6.2012

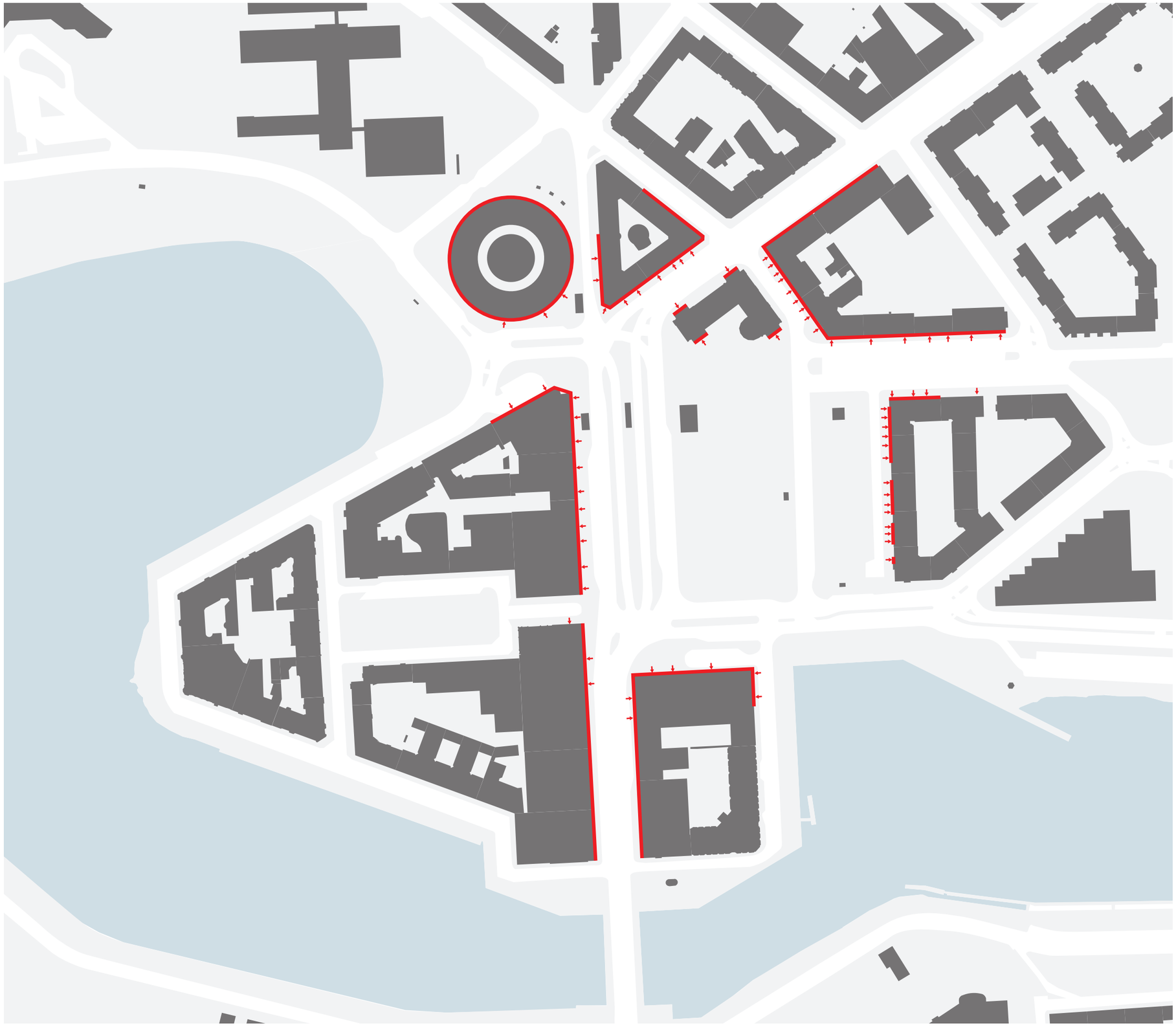
Sunnuntai 2.6.2013

Tukkutorilta saatujen tietojen mukaan torimyyntipaikkojen tarve kasvaa tulevaisuudessa. Torialueella järjestetään joka kuukauden ensimmäinen viikonloppu markkinat, lisäksi vuokratut toripaikat ovat toiminnassa vuoden ympäri yrittäjästä riippuen. Lisäksi kaavaillaan mm. kirpputoritoimintaa kesäviikonlopuille. Varsinkin markkinatapahtumissa toripinta on käytössä koko laajuudessaan.

Suunnitteilla olevan uuden mitoitusperiaatteen mukaan toripaikka on 4x4 m, ja paikat ovat neljän toripaikan ryhmissä, muodostaen 8x8 m saarekkeen. Kulkureitit jakautuvat kapeampiin 4m kulkuväyliin ja leveämpiin 8m pelastus- ja huoltoväyliin.

Hallin edustan myyntipaikat olisivat kooltaan pienemmät ja sijoitukset joustavat, jotta kohta poikkeaisi muusta torista. Tälle alueelle voisi ajatella esim. iltatoritoimintaa ja muutamaa paviljonkimaista, pysyvää rakennetta kuten kahvilat / ravintolat.

SISÄÄNKÄYNNIT JA KAUPALLISET KATUJULKISIVUT

Kaikki torialuetta ympäröivissä katujulkisivuissa löytyy kaupallisia tiloja, jotka liittyvät suoraan katutilaan. Ainoaksi poikkeukseksi muodostuu Hakaniemenhalli, jonka kaupalliset toiminnot ovat saavutettavissa ja nähtävissä vain sisälle halliin liikuessa.

Jukisivujen liiketiloissa piilee paljon kaupunkikuvallista kehittämispotentiaalia. Varsinkin Viherniemenkadun ja Liittojen talon edustan katujulkisivut eivät ole kovin näkyviä tai houkuttelevia, kun taas Hakaniemen torinkadun Hallin viereinen julkisivu on hyvin näkyvä kaupunkikuvassa.

1 : 2500

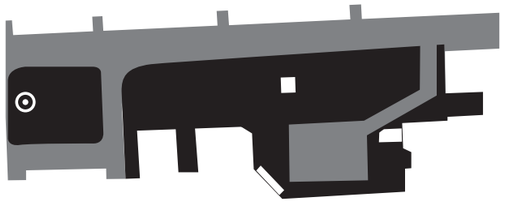
VERTAILUKOHTEITA

VASTAAVAT AUKIOTILAT

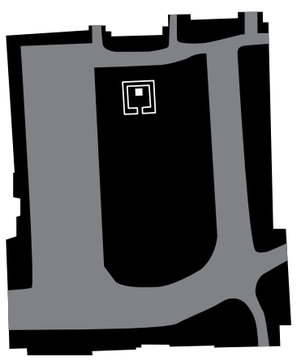
Hakaniementori

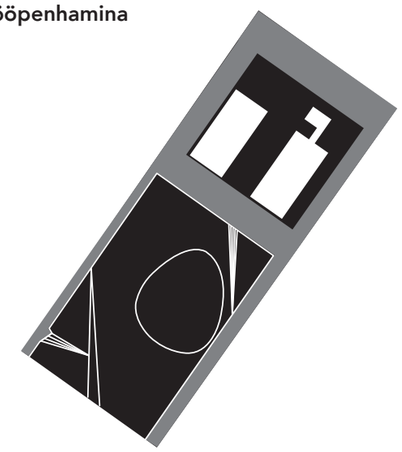
Kauppatori

Rautatientori

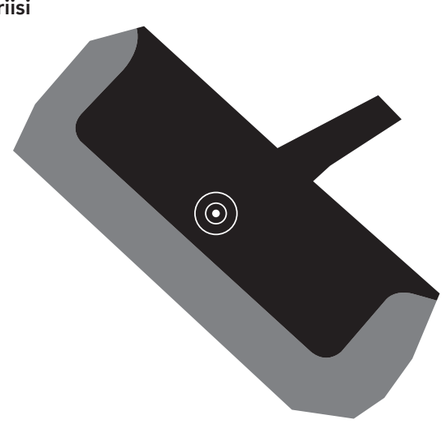
Israels Plads
Kööpenhamina

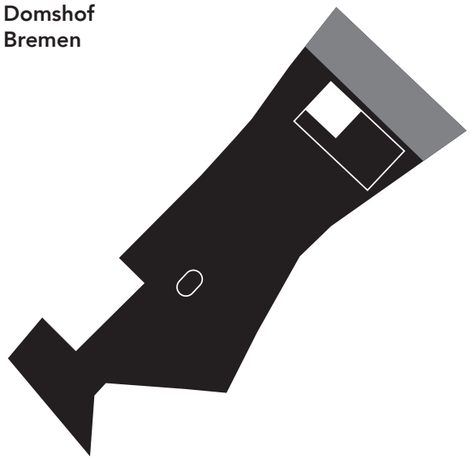
Old Market Square
Nottingham

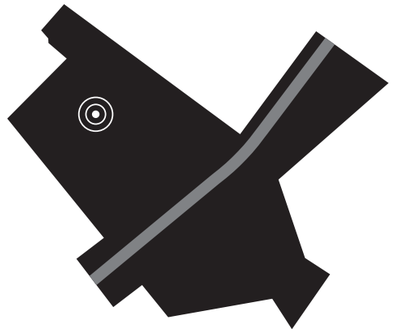
Place de la République
Pariisi

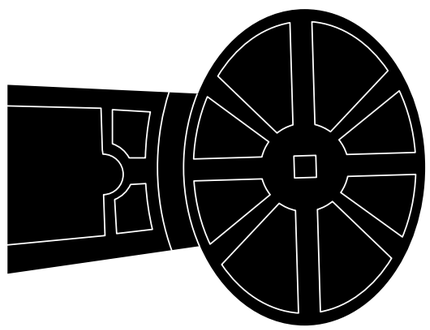
Domshof
Bremen

Alexanderplatz
Berliini

Pietarinaukio
Rooma

Place Catalunya
Barcelona

Liikennealue

Jalankulkualue

Rakennus / tilallinen aihe

100 m

VERTAILUKOHTEITA - ULKOMAAT

Israels Plads, Kööpenhamina

19

20

21

Aleksanderplatz, Berliini

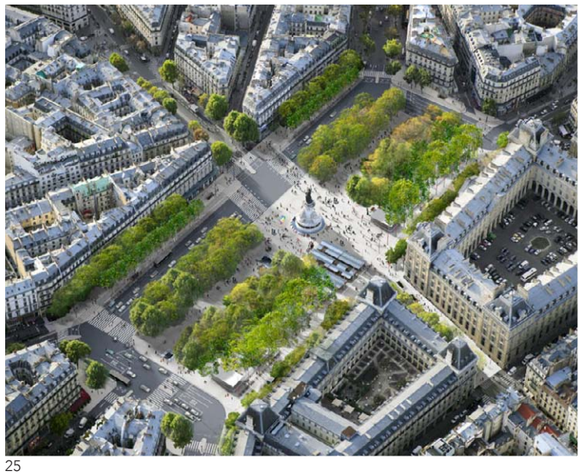

22

23

Place de la Republique, Pariisi

24

25

26

27

VERTAILUKOHTEITA - HELSINKI

Rautatientori, Helsinki

28

29

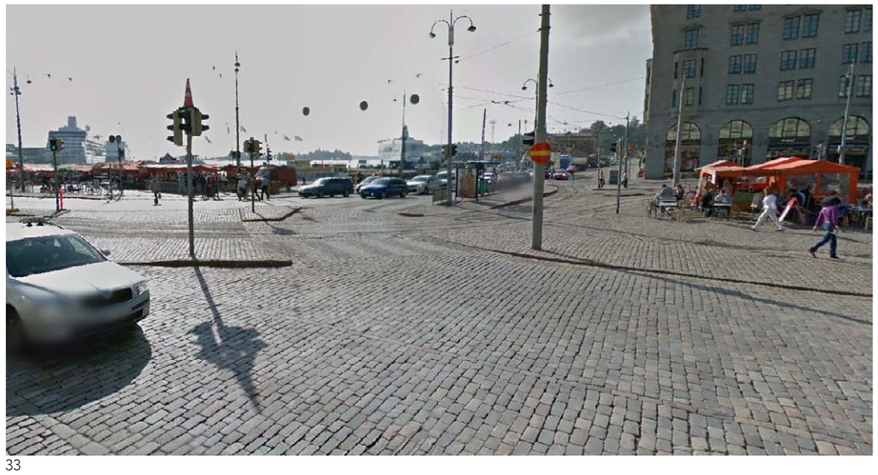

30

Senaatintori, Helsinki

31

Kauppatori, Helsinki

32

33

34

IDEASUUNNITELMA

SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHTIA
Asukastilaisuudessa esitettyjä toiveita 26.11.2014

Torialueen rajaus

VARSINAINEN TORIALUE

TORIALUEEN KANNALTA KESKEINEN
liittymistä toriin ja liikennejärjestelyjä kehitettävä

VAHVEMPI YHTEYS
visuaalista yhteyttä ja liittymistä toriin kehitettävä

LIIKENTEEN VAIKUTUS
toriympäristöä reunustavat katualueet
jalankulun ja pyöräilyn mahdollisuuksia parannettava

Asukkaiden toiveita Hakaniemen torialueen kehittämisestä

ASUKKAIDEN KOMMENTTEJA

HALLIN EDUSTA & TORI

palveluita ulkotilaan
elävämpi torialue
vesiaihe / veistos
lisää vehreyttä
jalankulkuyhteys torin keskiosasta
Siltasaarenkadun yli

jalankulusta näkyvämpi osa torialuetta
Hakaniemen torikatu ja puisto vahvemmin osaksi toria

HAKANIEMEN PUISTO

sörnäisten rantatien
pääte aukioksi

puisto osaksi toria
rakenteita puistoon (kahvilapalvelu)

alueelle uusia puistotoimintoja:
LEIKKI & OLESKELU
AJANVIETTOPAIKKA

RANTA-ALUE

liikenteen hidastaminen / tilapäinen rajoittaminen Hakaniemenrannassa

yhteys torilta rantaan
Hakaniemen alueen liittäminen rantareittiin
lisää viihtyisyyttä ja oleskelupaikkoja
laituri, rantaviiva
palveluita: kahvila, ravintolalaivat
lauttayhteydet
vierasvenesatama
rakennuksia rantaan

SUUNNITELMALUONNOS VER1

SUUNNITELMALUONNOS VER2

TILAN RAJAUTUMINEN

NYKYTILANNE

Vahvat julkisivulinjat rajaavat suurtilaa. Aukiotilan puustorajaus epämääräinen.

-> Mihin aukio suuntautuu?
-> Millä tavalla rajautuu?

Oleva Puu

Maanalaiset tilat
(Nykyiset ja suunnitellut)

PUUSTO VER1

Aukiotilan maksimaalinen rajaus: julkisivusta julkisivuun -periaate.

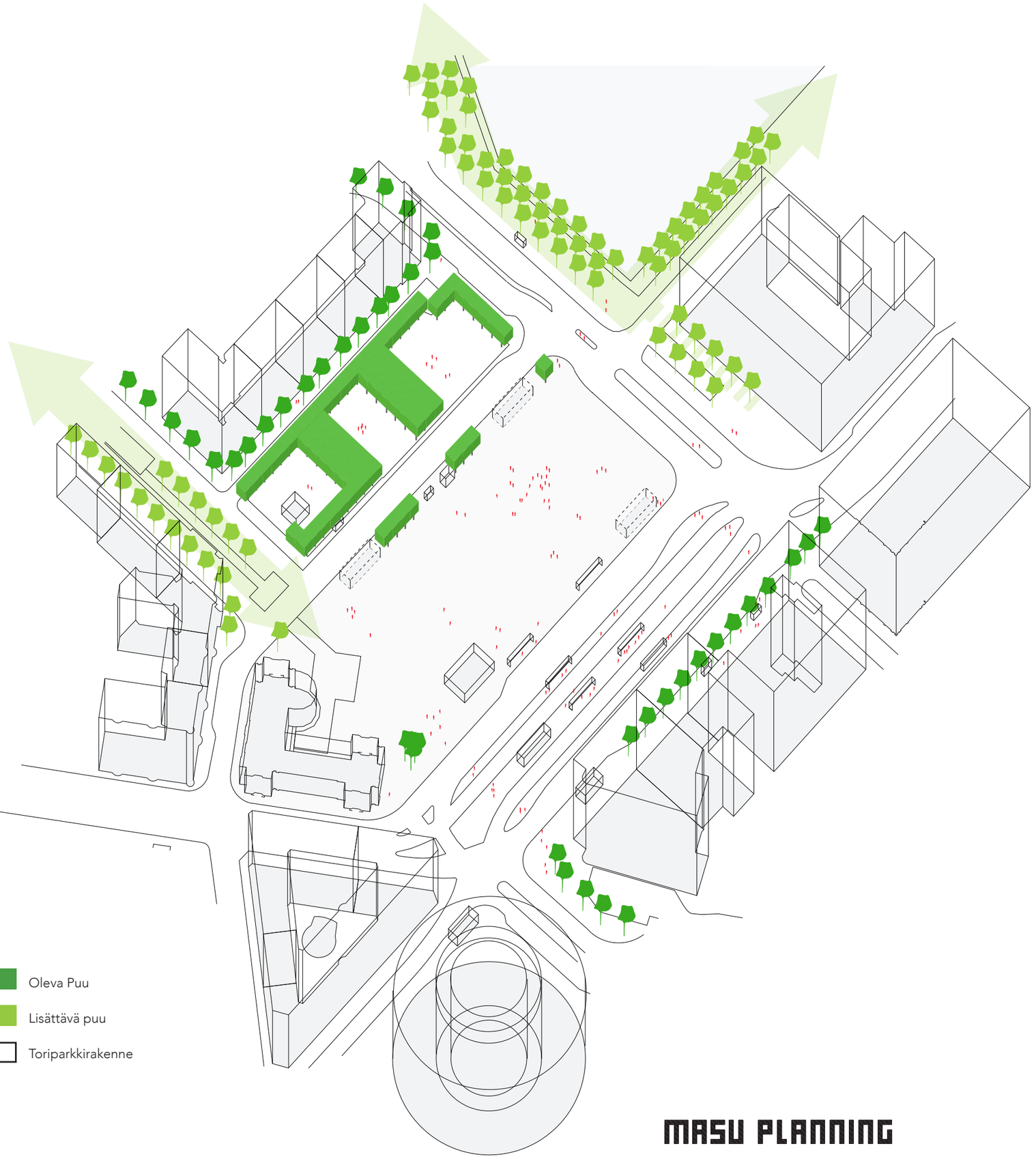
- Sisällyttää liikennealueet osaksi aukiota. Puusto rajaa julkisivun varren alankulkualueet liikenteestä.

- Sörnäisten rantatiestä vihreämpi katutila, jonka päätepisteenä Hakaniemen tori ja halli.

- Hakaniemenpuisto liittyy vahvemmin osaksi torialuetta

- Torialueen katupuut poistetaan

PUUSTO VER 2A

- Hakaniemenpuiston esillenostaminen / yhteenpunominen torin kanssa: Hakaniemen Torikadun ja torialueen reunalle lisätään muotoleikattuja puista (kansialueen reunavyöhyke)

- Ranta-alueen yhtenäisyys korostuu puustolla.

- Liittojen talon edustaa sidotaan vahvemmin osaksi rantavyöhykettä.

PUUSTO VER 2B

- Hakaniemenpuiston esillenostaminen / yhteenpunominen torin kanssa: Siltasaarenkadun ja torin reunalle lisätään muotoleikattuja puuryhmiä.

- Sörnäisten rantatien puolella korostuu yhteenkuuluvuus puistotilan kanssa muotoleikatuilla puilla sekä aukiomaisen tilan jatkumisena.

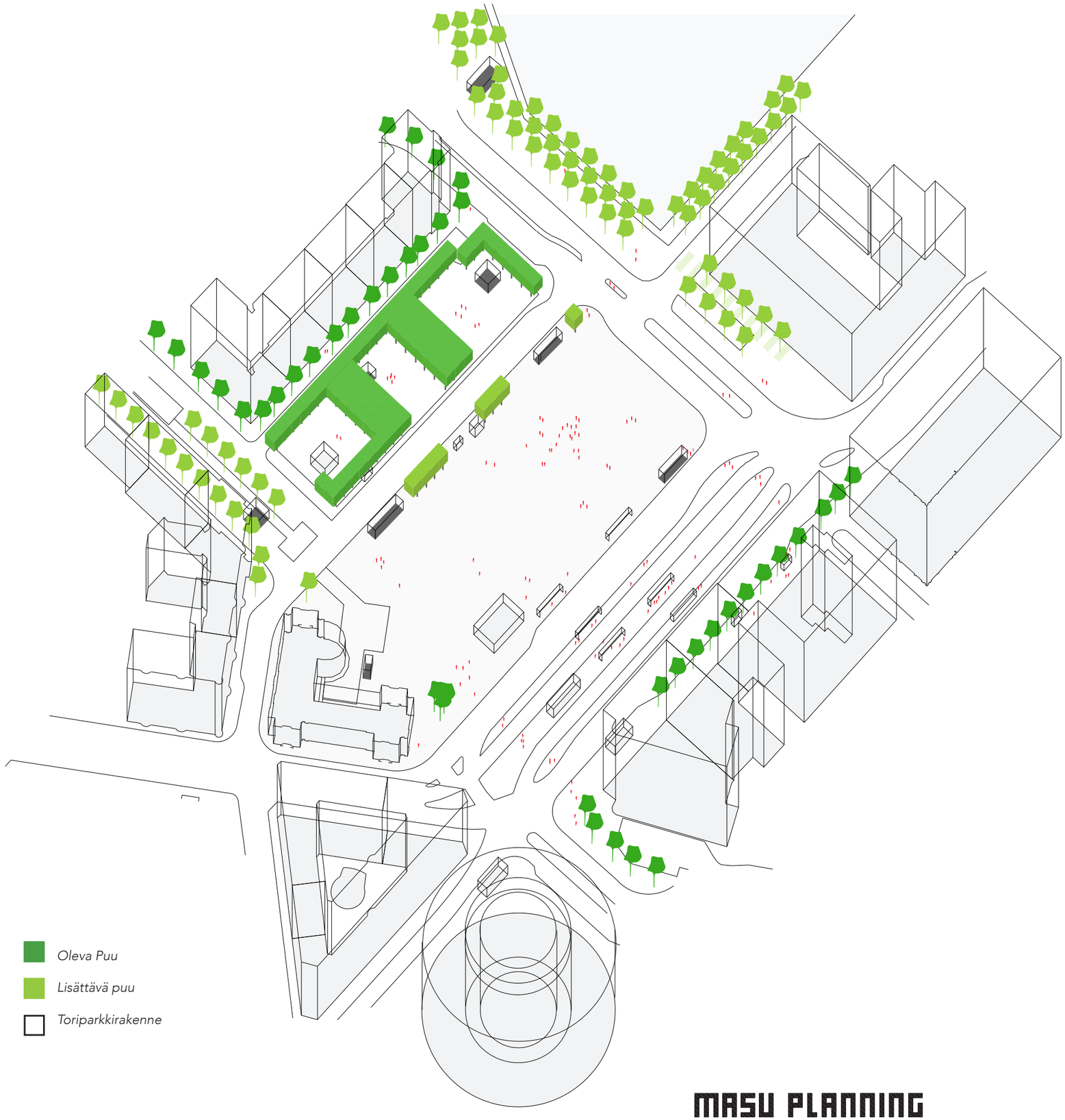
Nykytilanne ja määritellyt rakennevolyymit (mm. maanalaiset toiminnot)

Ehdotetut lisätoiminnot

RAKENTEET - AKSONOMETRIA

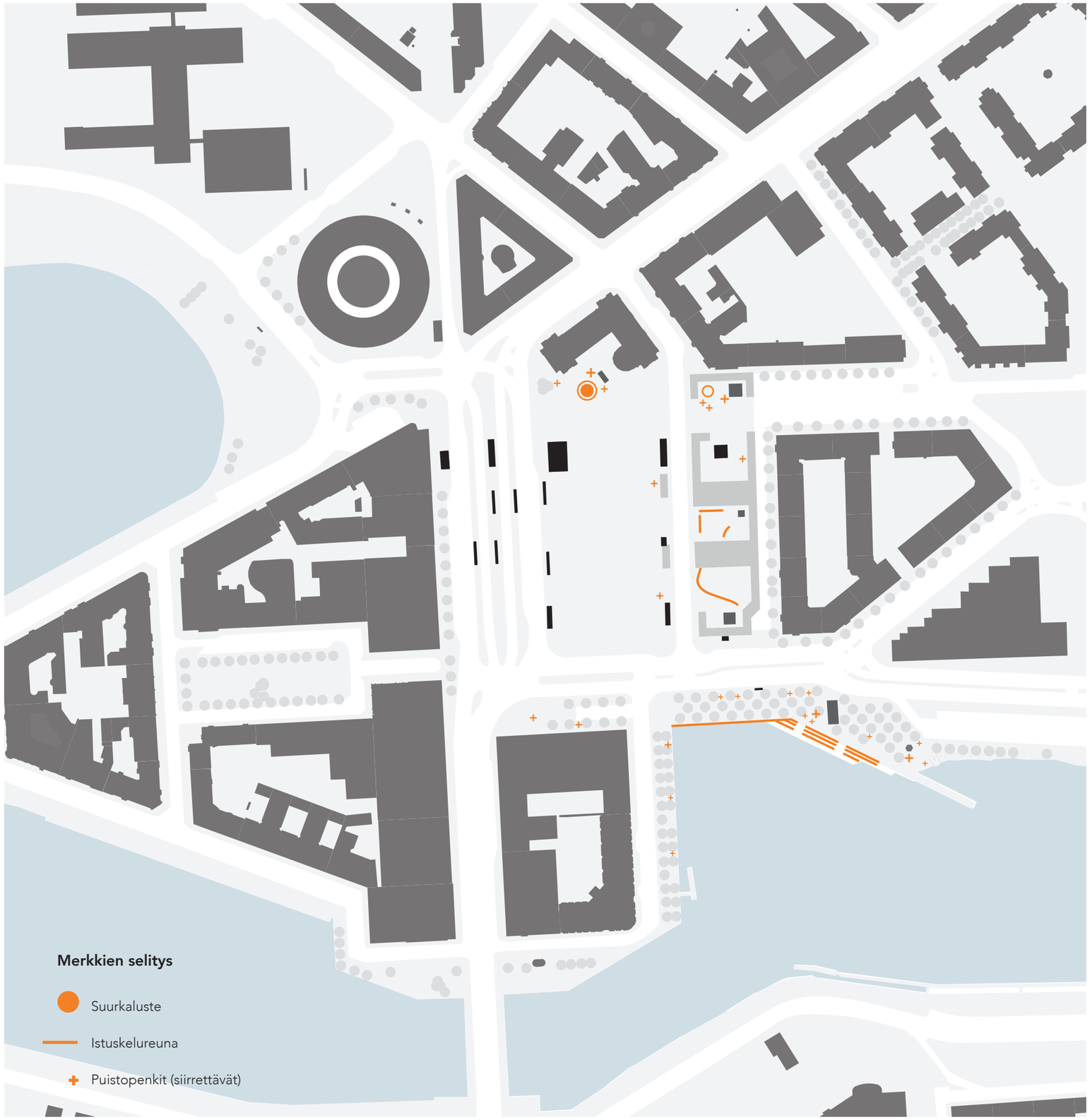

Ehdotetut lisärakenteet tukisivat torin ja toriympäristön palveluita monipuolistamalla niitä.

Rakenteet sijoittuvat torin reunoille ja auttavat puuston lisäksi rajaamaan toria raskaammalta liikenteeltä. Monet rakenteet liittyvät myös maanalaisiin toimintoihin.

KALUSTEET

KALUSTEPERIAATE

Toripinta ilmenee jatkossakin avonaisena ja "puhtaana" ajankohtina, joissa siinä ei ole tori- tai muuta toimintaa. Ainoastaan Hakaniemen hallin edustalle sijoittuu suurempi oleskelu- ja vesiaihe. Torialueen reunoille voidaan lisäksi sijoittaa puistopenkkejä.

Hakaniemen puistossa maanpinnasta nostetut reuna-aiheet toimivat istuskelureunoina vuoden ympäri. Lisäksi puistoon voidaan kesäkaudeksi sijoittaa riittävästi puistopenkkejä sekä kahvilatoimintaa palvelevia kalusteita.

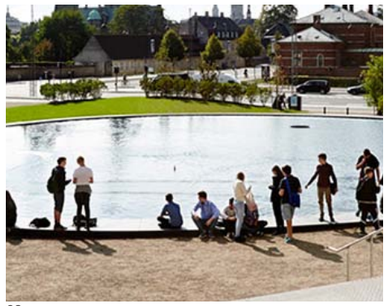
Hakaniemenrannassa porrastuva laiturirakenne muodostaa myös ympärivuotisen oleskeluelementin. Tämän lisäksi sijoitetaan myös puistopenkkejä vapaasti puiden lomaan.

35

36

37

38

39

VALAISTUS

VALAISTUSPERIAATTEET

Alueen valaistuksen mittakaava muuttuu käytön mukaan:

- Torialueella valaisinelementit ovat suurikokoiset ja antavat pehmeää, häikäisemätöntä valoa epäsuoralla valaistuksellaan. Suuret valaisinelementit korostavat suurta tilaa, ja mahdollistavat että varsinainen toripinta voidaan pitää vapaana valaisinmastoista.

- Hallin edustalla ja Hakaniemenpuistossa, kuten myös Hakaniemenrannassa valaistus on pienimittakaavaisempi - joustava ja ihmisläheisempi valaistus.

- Katualueet muodostavat oman kokonaisuutensa, jossa joukkoliikennealueet muodostavat erikoiskohdan.

1 : 2500

VALAISTUSPERIAATTEET

TORI

40

41

42

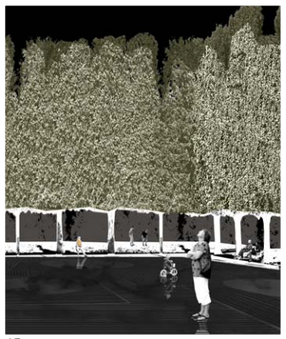
HALLIN EDUSTA

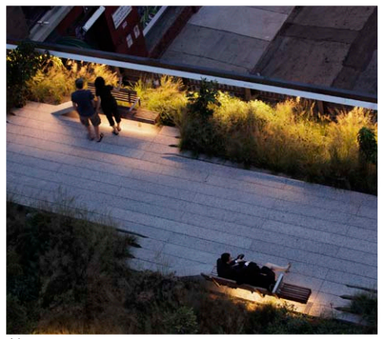

43

44

PUISTO

45

46

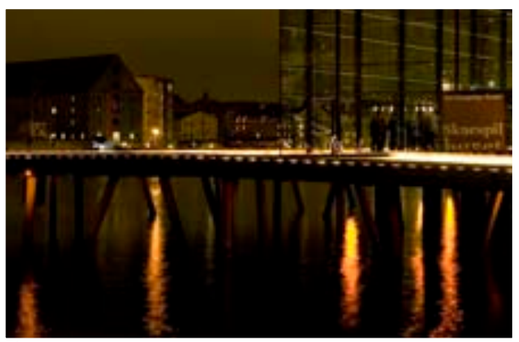

47

48

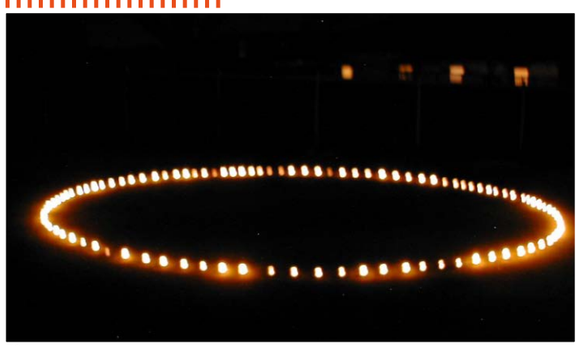
RANTA

49

50

51

VALOTAIDE, RISTEYSALUE

52

Tori

Lämpimän valkoinen (2600-3200K), tasainen perusvalaistus. Valomäärän säätömahdollisuudet, niin että vaihteleva valomäärä vuorokaudenajan, tilanteen ja vuodenajan tarpeen mukaan. Aukiotila ilmenee kokonaisuutena.

Julkisivujen valomainokset, lisäykset sallittu olevien rinnalle, kunhan seuraavat yleistä linjausta.

Hallin Ympäristö

Muutamiin valaisin mastoihin kiinnitettävät spottivalot luovat joustavan ja pienempi mittakaavaiset valaistuksen Hallin edustalle.

Puisto

Lämpimän valkoinen, vaihtelevan intensiivinen, pienempimittakaavainen valaistus. Hyödynnetään joustavaa spottivalaistusta. Avainsana intiimi ja turvallinen tunnelma, puiston selkeä arkkitehtoninen ilme korostetaan valaisemalla leikattuja puumuotoja.

Ranta

Lämpimän valkoinen, tasainen perusvalaistus. Rantaviivan ja veden pinnan heijastusten esillenostaminen. Huomioitava, että ei synny häikäisyä vastapäiselle rannalle. Jatkuvan rantayhteyden esillenostaminen.

Risteysalue Siltasaarenkatu-Hämeenkatu

Risteys ja käännekohta, josta Hakaniementori avautuu keskustaan tultaessa, korostetaan suurella valotaideteoksella. Teos voi olla joko ripustettu risteyksen ylle, myös päiväsaikaan näkyvä, tai hienovaraisempi, pintaa koristeleva aihe.

A - A Leikkaus etelä-pohjoissuunnassa

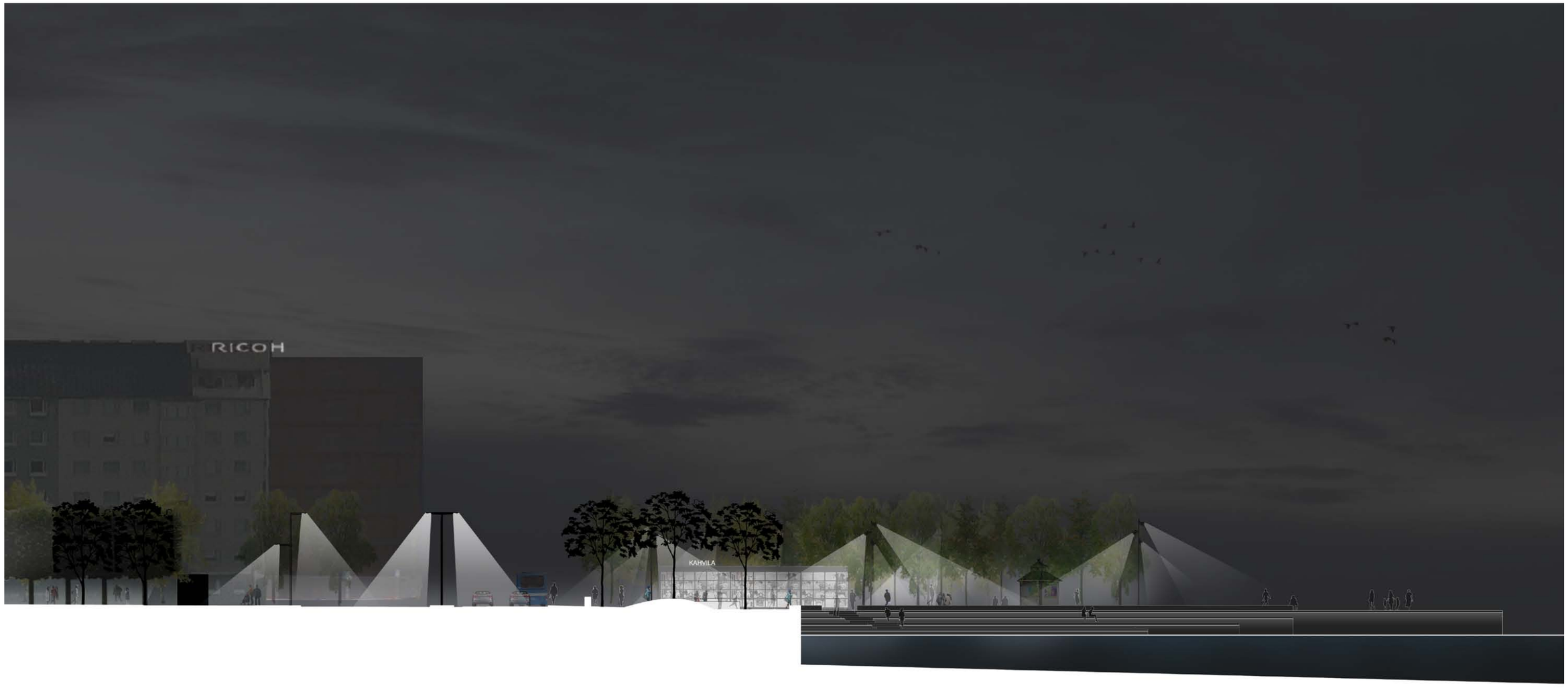

1 : 600

B - B Leikkaus itä-länsisuunnassa

1 : 600

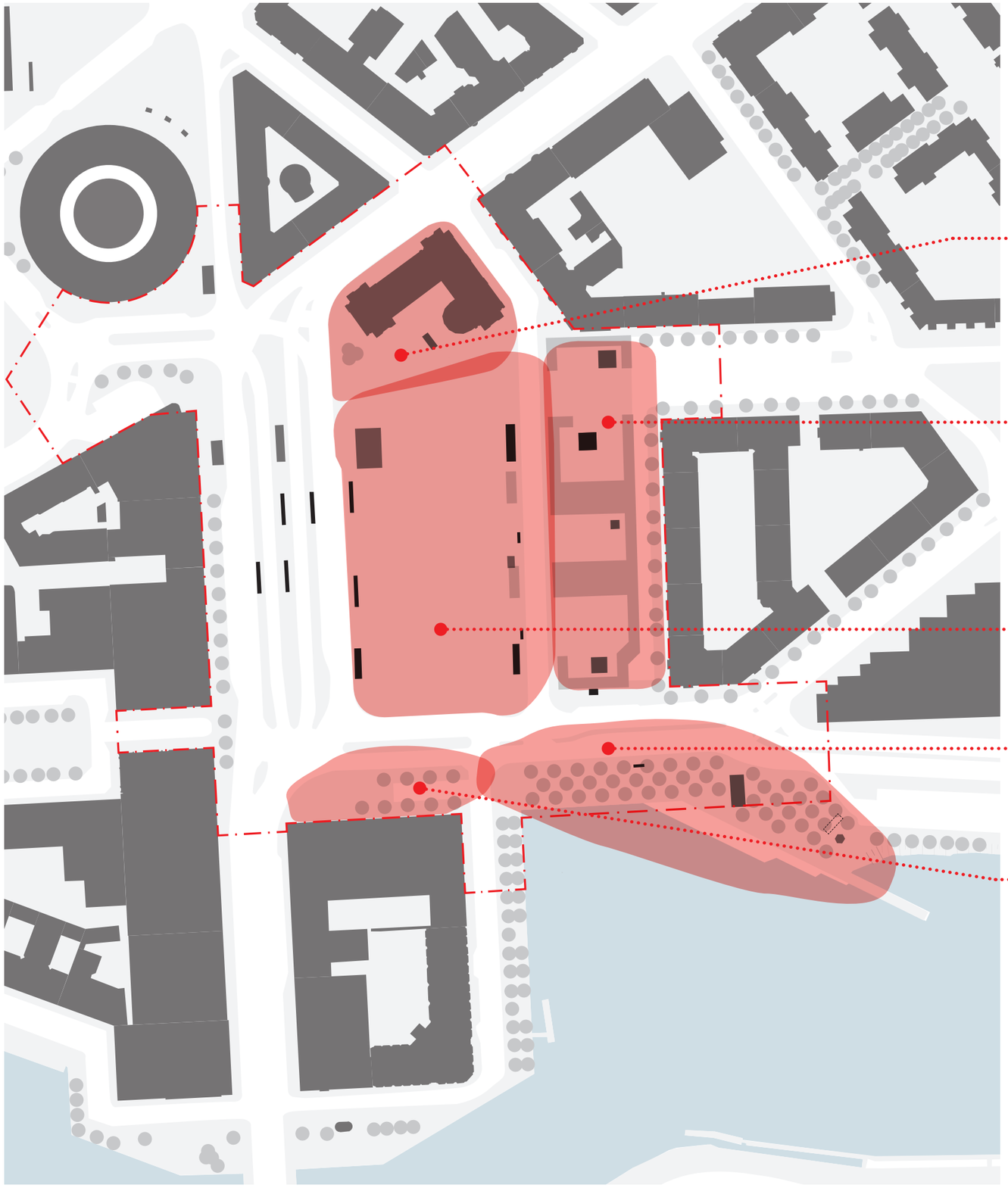
C - C Rantaleikkaus etelä-pohjoissuunnassa

1 : 400

AVAINKOHDAT

SUUNNITTELUN AVAINKOHDAT JA NIIDEN POTETNTIAALIT

HAKANIEMEN KAUPPAHALLIN EDUSTA
- Hallin "takaosa" (huoltopiha) avautuu torille päin
- Aurinkoinen ja suojaisa julkisivu
- Vaihtoehtoisia ja torimyyntiä tukevia toimintoja hallin edustalle

HAKANIEMEN PUISTO
- Puiston avautuminen torille ja Viherniemenkadun julkisivulle
- Toimintojen monipuolistaminen, sekä paikallisille asukkaille, kaupunginosan asukkaille että vierailijoille
- Tilojen monipuolistaminen, raamien sisällä tai sisällyttäen kokonaisuuteen
- Sörnäisten rantatien vehreyttäminen / bulevardimaisempi ilme, liittäminen osaksi puistoa ja toriympäristöä

HAKANIEMEN TORI
- Varsinainen toripinta ja sen liittyminen osa-alueisiin

HAKANIEMEN RANTA
- Liittäminen osaksi torin kokonaisuutta pinnoittein ja toiminnoin
- Osa Helsingin rantapromenadi-yhteyksiä, Rantareittiä
- Oleskelua ja rantatoimintoja

LIITTOJEN TALON EDUSTA
- Tasoerojen jakama, tilallisesti haastava ympäristö
- Liittojen talon edustan kytkeminen osaksi rantavyöhykettä

HALLIN EDUSTA
SÖRNÄISTEN RANTATIE

HAKANIEMEN HALLIN EDUSTA

HAKANIEMEN HALLIN EDUSTA
Referenssejä

Laadukas, muunneltava ulkotila (58,59 Torvehallerne / Kööpenhamina DK sekä 60 aukio / Frydlant CZ)

53

54

55

Paikan tunnelmaa vahvistavat erityisaiheet (vesiaihe, oleskelu) (61-63 Kultorv, Kööpenhamina DK)

56

57

58

Iltatori, tapahtumat (64-66 Torvehallerne / Kööpenhamina DK, 67 Esplanadin lava)

59

60

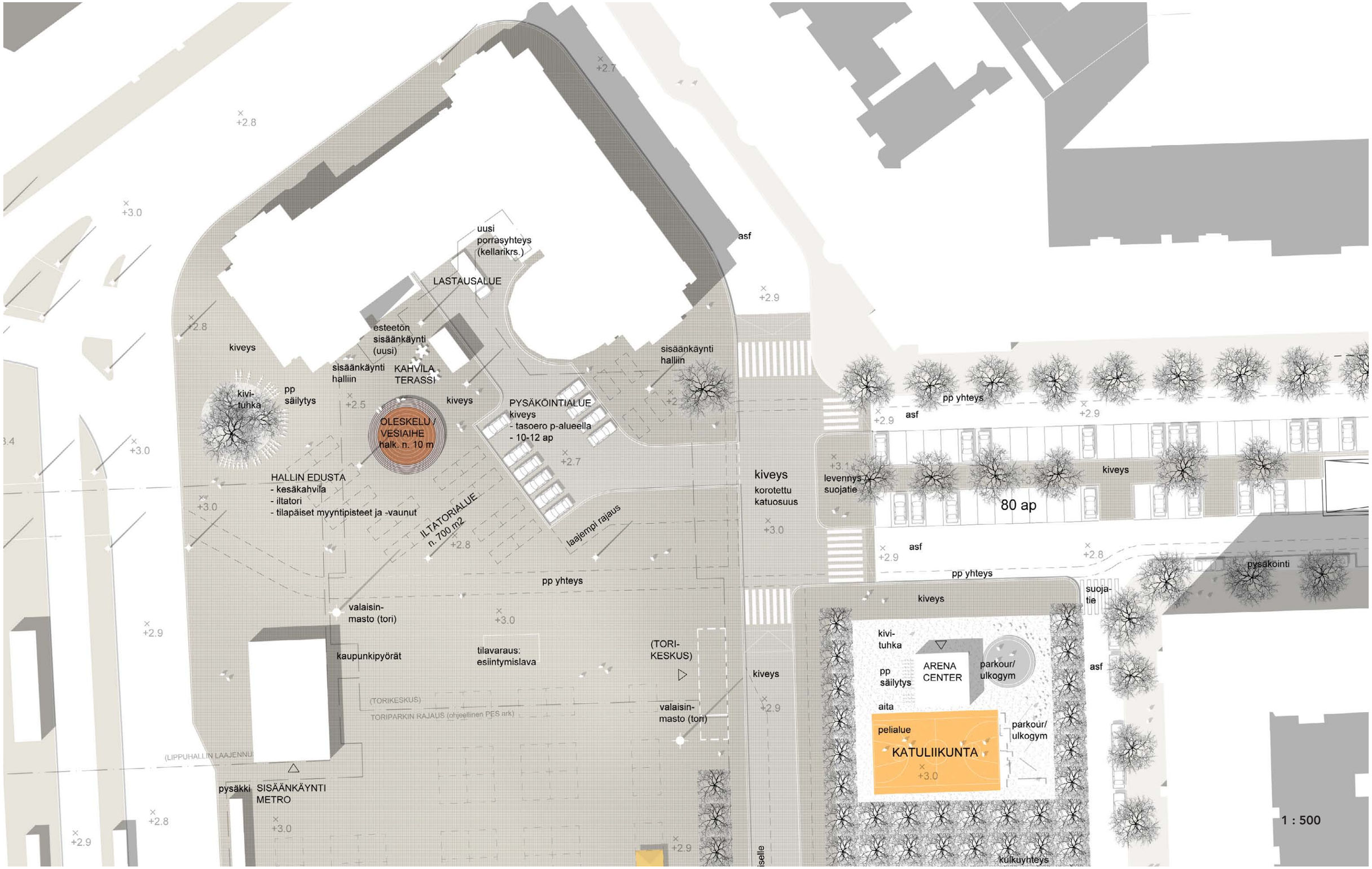

61

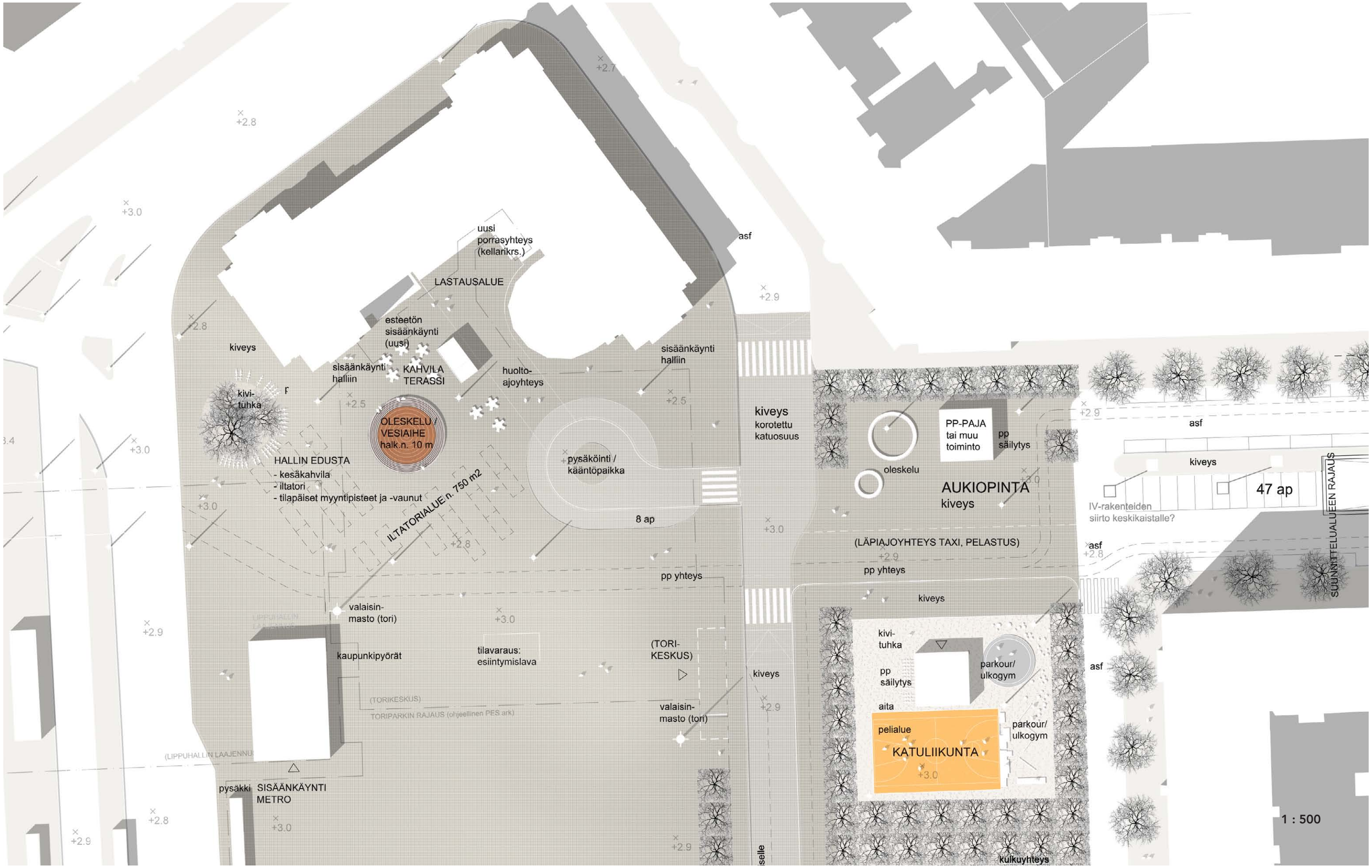

62

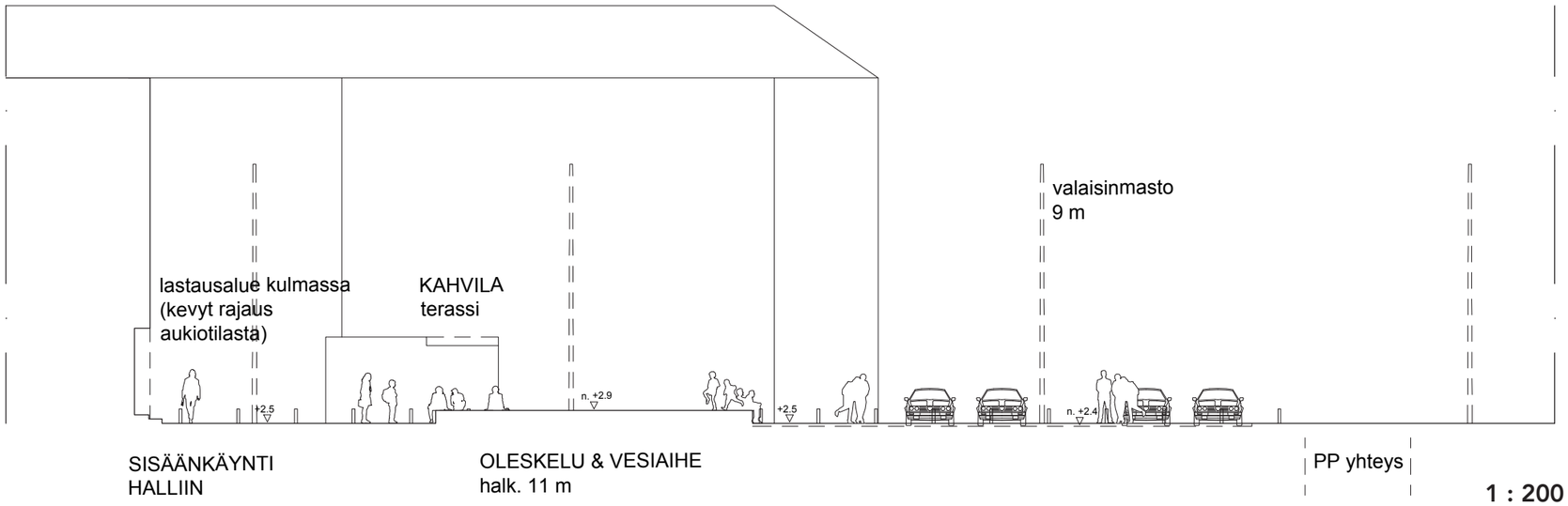
HALLIN EDUSTA
VER1

HALLIN EDUSTA
VER2

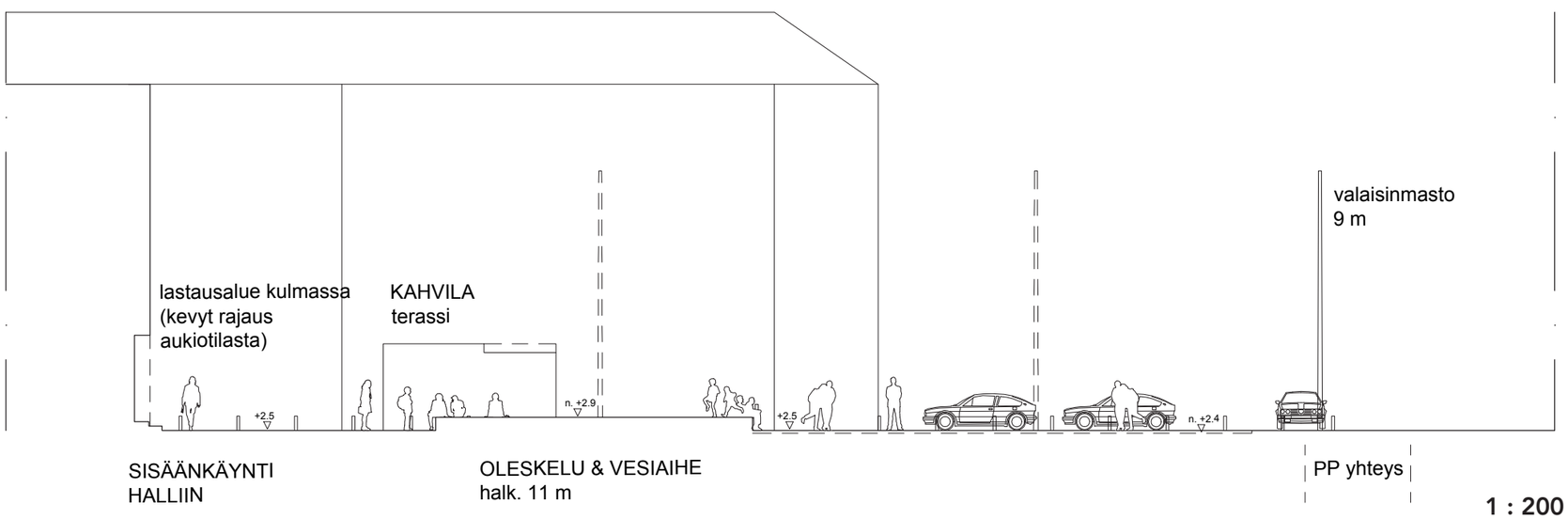

PERIAATELEIKKAUS: HALLIN EDUSTA, VER 1
- käännetty pysäköintialue
- iltatorialue ja kahvila- / oleskelutoimintoja hallin edustalla
- vesiaihe

1 : 200

PERIAATELEIKKAUS: HALLIN EDUSTA, VER 2
- pyöreä kääntö- ja pysäköintialue
- iltatorialue ja kahvila- / oleskelutoimintoja hallin edustalla
- vesiaihe

1 : 200

Pysäköintialueen rajaus, referenssejä
Kauppatori, Helsinki

63

Reunakiven pieni tasoero kiveyspinnassa (Helsinki) sekä pollarirajaus jatkuvassa kiveyspinnassa (Grønnegade, Odense DK)

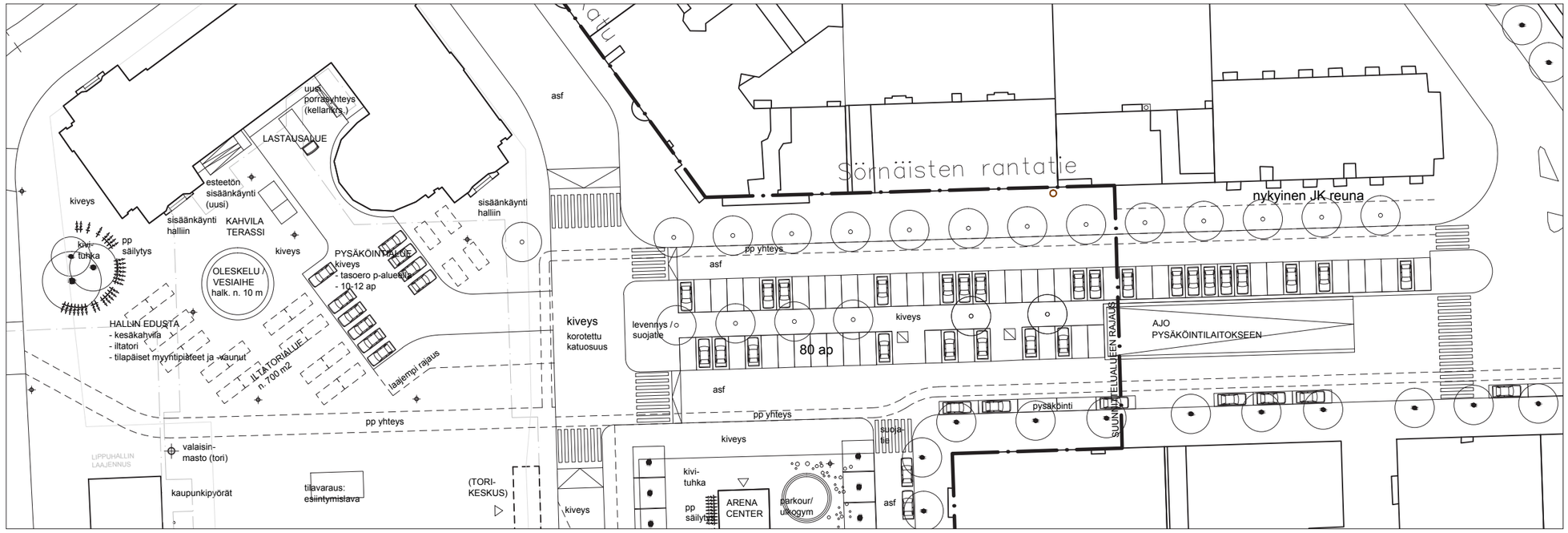
64

65

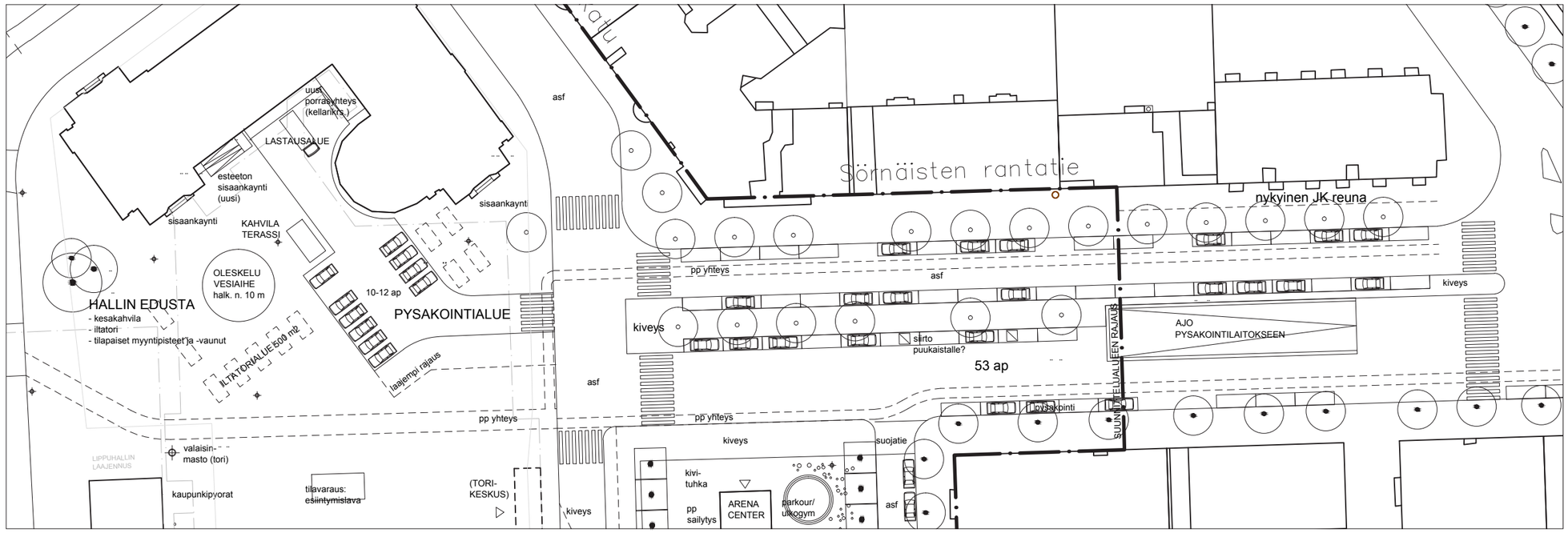
HALLIN EDUSTA JA SÖRNÄISTEN RANTATIE VER1

VER 1A

1 : 750

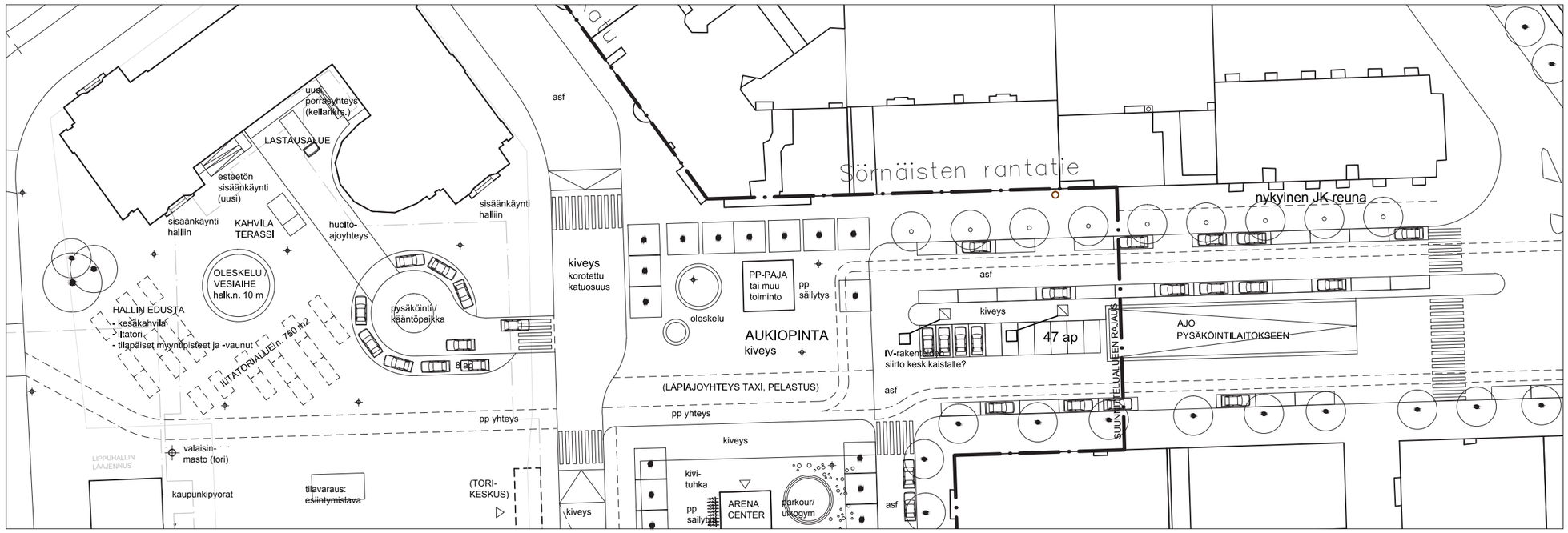
VER 1B

1 : 750

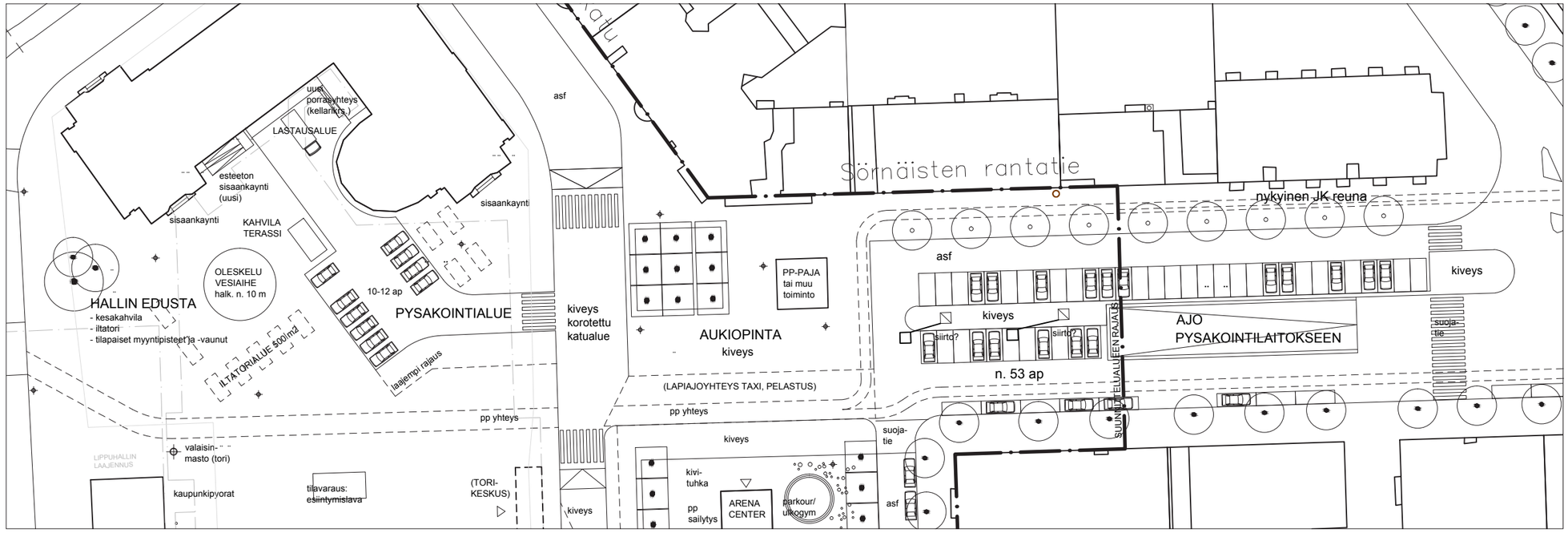
HALLIN EDUSTA JA SÖRNÄISTEN RANTATIE VER2

VER 2A

1 : 750

VER 2B

1 : 750

HAKANIEMEN TORIKATU
HAKANIEMEN PUISTO

HAKANIEMENPUISTO

Tilalliset elementit - kivituhkapinnan jako vihreällä pinnalla tai maastomuodolla

Berliini: Ulap Park (66), Amsterdam: Arena Boulevard (67)

66

67

Avoin tila asukkaille ja puiston käyttäjille

Berliini: leikki/kahvilarakennus Prenzlauer Berg (68), Kööpenhamina: Leikkipaikan palvelurakennus (69)

68

69

Toiminnot - urbaani liikunta

Parkour- ja ulkokuntoilukalusteiden toimittajia mm. Tress, Hags, Kompan, Urban Design Berlin

70

71

72

Toiminnot - joustavat puistopelit ja oleskelu

Zürich: Oopera-aukio (73)

73

74

Toiminnot - veistoksellinen leikkiväline

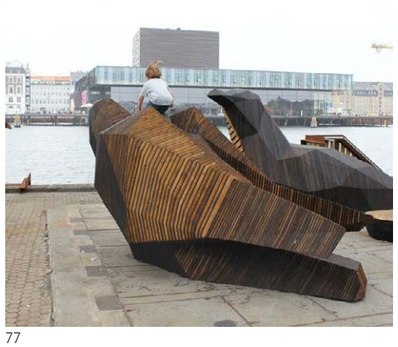
Kööpenhamina: Superkilen (75), Guldberg Byplads (76), Papirøen (77)

75

76

77

Pintamateriaalit - esteettömyys kulkureiteillä, läpäisevät pinnat puistoalueilla

78

79

80

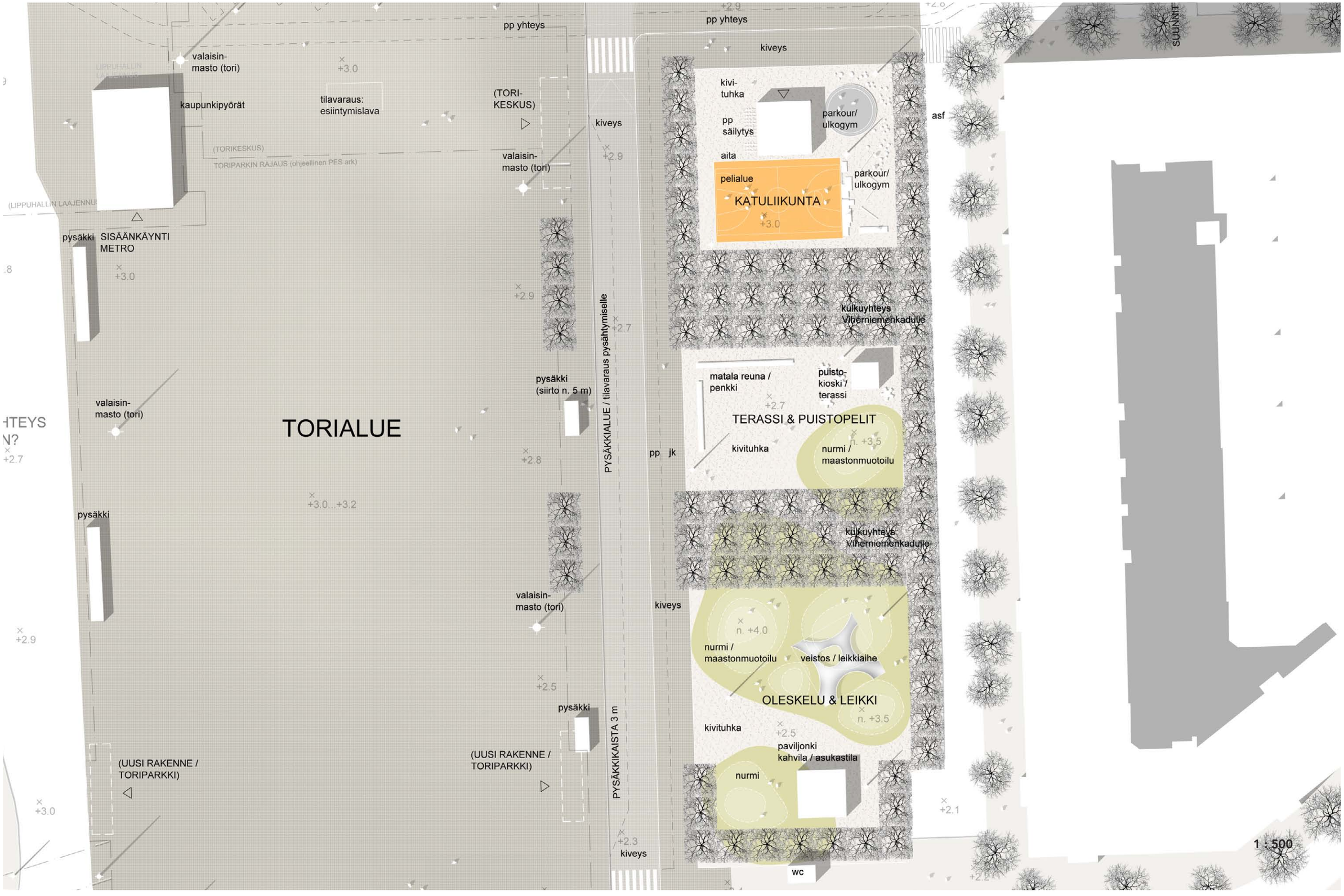
HAKANIEMENPUISTO, VER 1 mukaan, rajautuen Sörnäisten rantatien pysäköintialueeseen (ei mittakaavassa)

HAKANIEMENPUISTO, VER 2 mukaan, puistoalueen laajennus pohjoiseen (ei mittakaavassa)

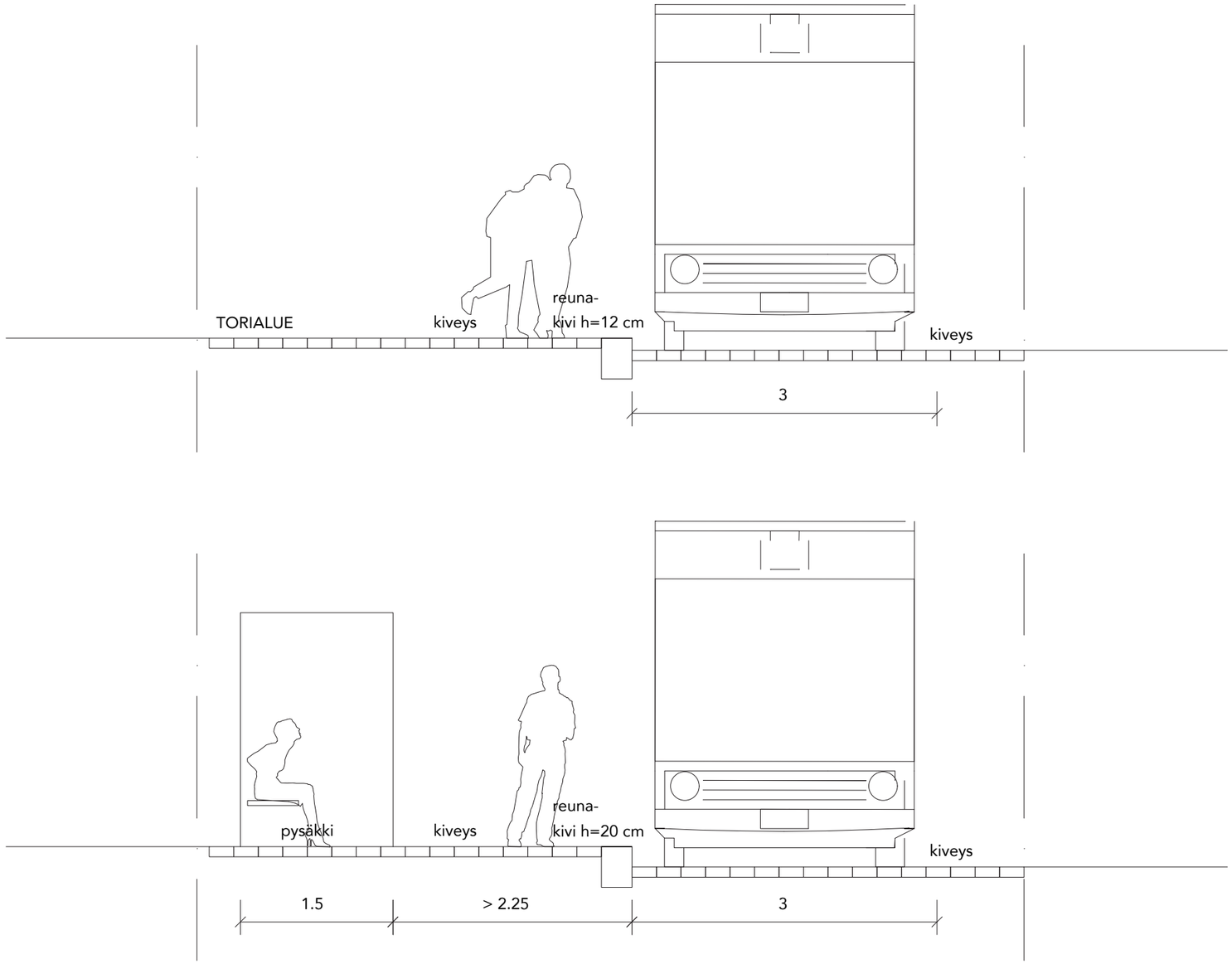

HAKANANIEMEN PUISTO

HAKANIEMEN TORIKATU
Rajautuminen jalankulkualueisiin

Hakaniemen torikatu, periaateleikkaus 1:50
- liikennealueen rajaus jalankulkualueesta
- pysäkkialueen sijoittelu ja mitoitus

Rautatientori, Helsinki

81

Place de la Republique, Pariisi

82

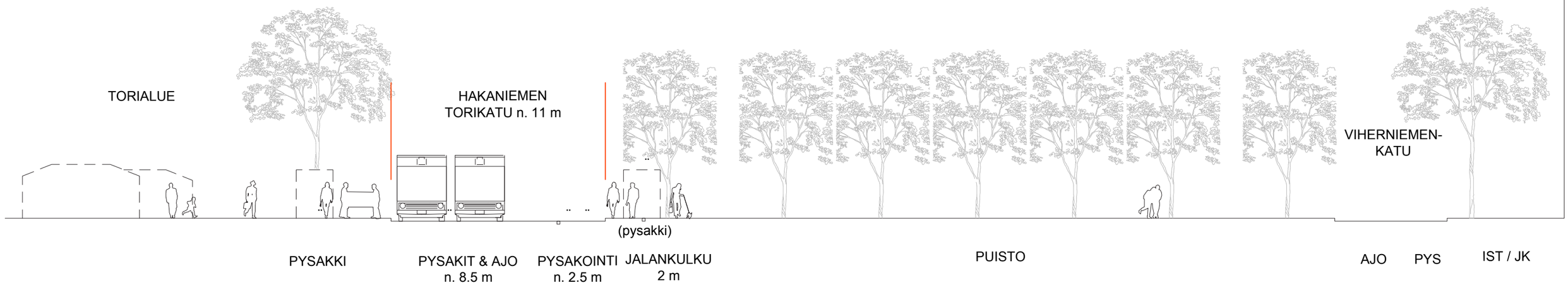

83

HAKANIEMEN TORIKATU
LEIKKAUSTARKASTELU

PERIAATELEIKKAUS: HAKANIEMEN TORIKATU & HAKANIEMENPUISTO

NYKYTILANNE:
BUSSIYHTEYDET JA PYSAKIT MOLEMPIIN SUUNTIIN

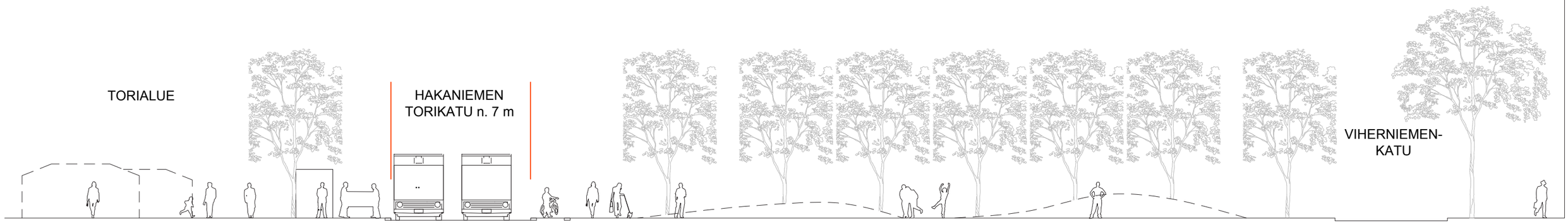

PINTAMATERIAALIT:

1 : 200

PERIAATELEIKKAUS: HAKANIEMEN TORIKATU & HAKANIEMENPUISTO
LUONNOS:
YKSISUUNTAINEN KATU (JOUKKOLIIKENNE), leveys n. 7m

PINTAMATERIAALIT:

1 : 200

RANTA-ALUE JA LIITTOJEN TALON EDUSTA

HAKANIEMENRANTA

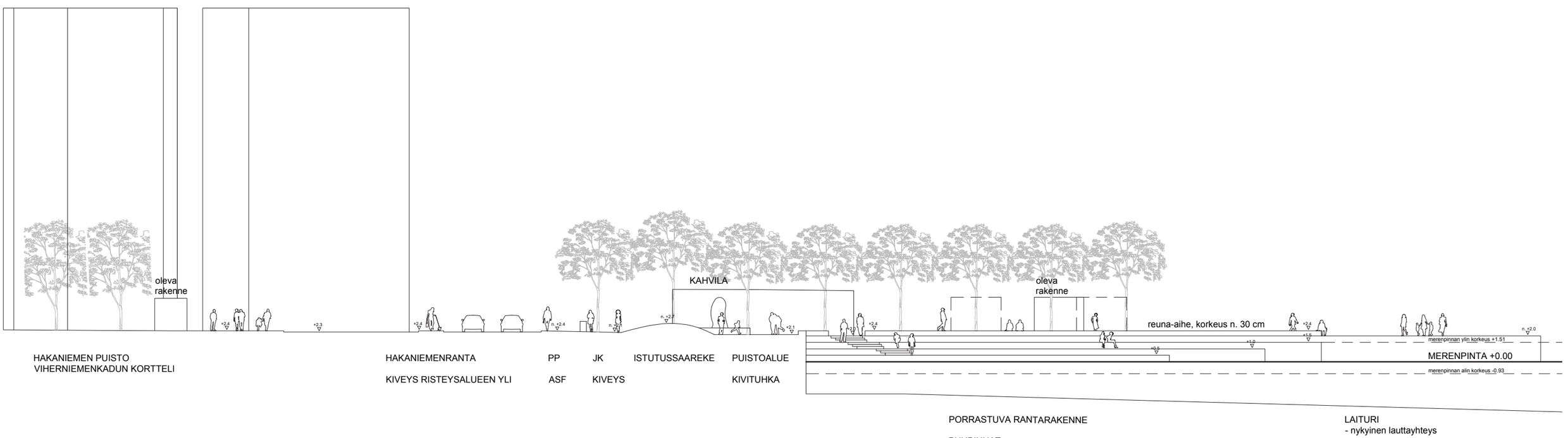
MASU PLANNING

LIITTOJEN TALO JA HAKANIEMENRANTA

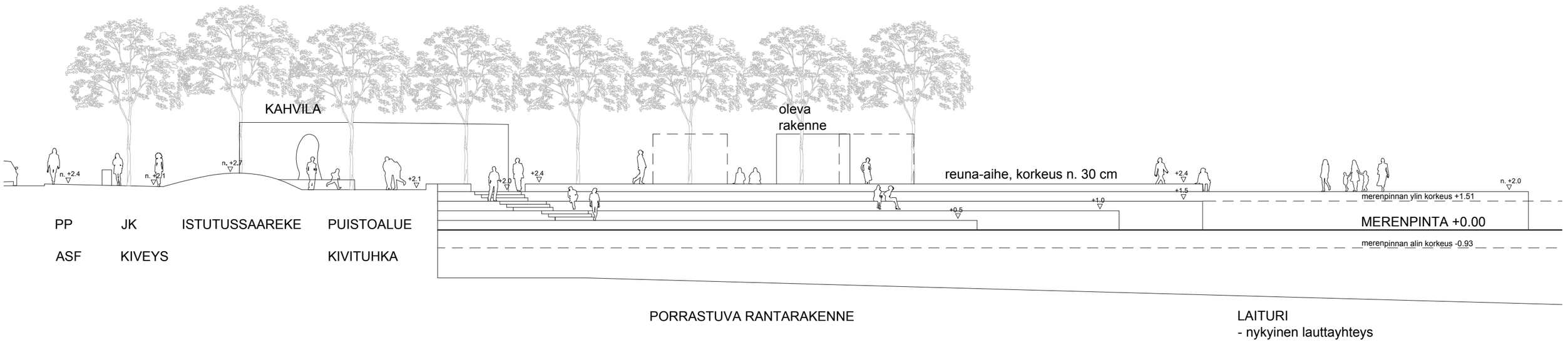

HAKANIEMENRANTA
Leikkaustarkastelut

Periaateleikkaus 1:300

Periaateleikkaus 1:200

HAKANIEMENRANTA
Referenssejä

Puistoon ja laiturirakenteeseen liittyvä rakennus

84

85

86

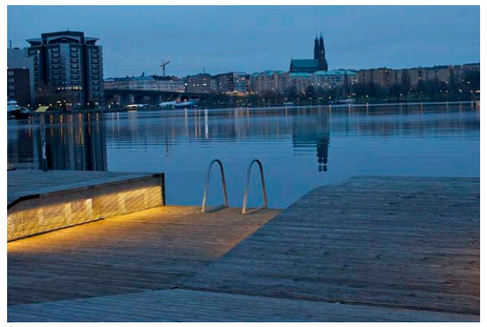
Laiturirakenteet - porrastus, veden äärelle pääsy

87

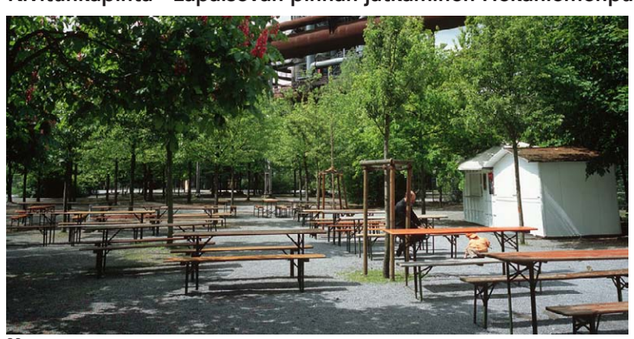

88

89

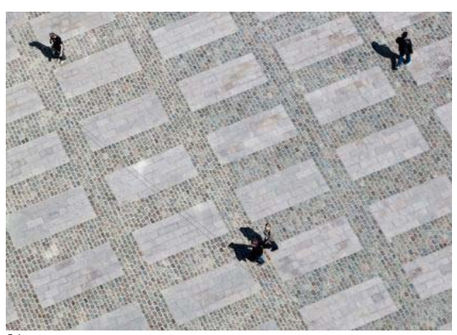

90

91

Kivituhkapinta - Läpäisevän pinnan jatkaminen Hekaniemenpuistosta ranta-alueelle, terassitilaa

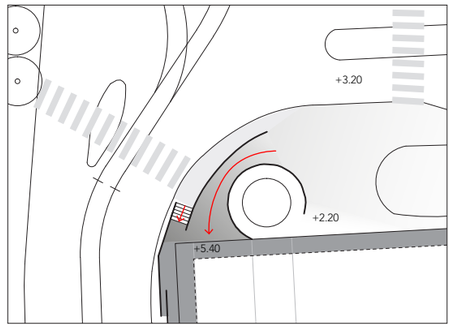

92

93

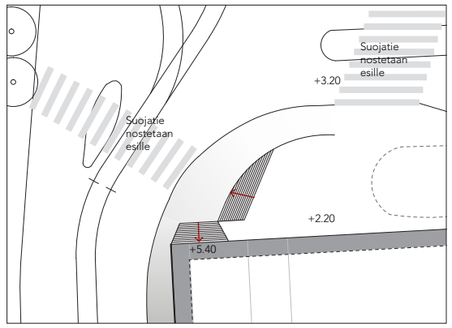

94

95

LIITTOJEN TALON EDUSTA

Nykytilanne
Luiskajärjestely Hakaniemenrannan ja Siltasaarenkadun kulmassa muodostaa visuaalisen esteen. Tasoero ja siitä syntyvä järjestely on paisunut ylisuureksi, vaikeuttaen risteävää liikkumista. Alatasolle syntyy epämiellyttävää tilaa.

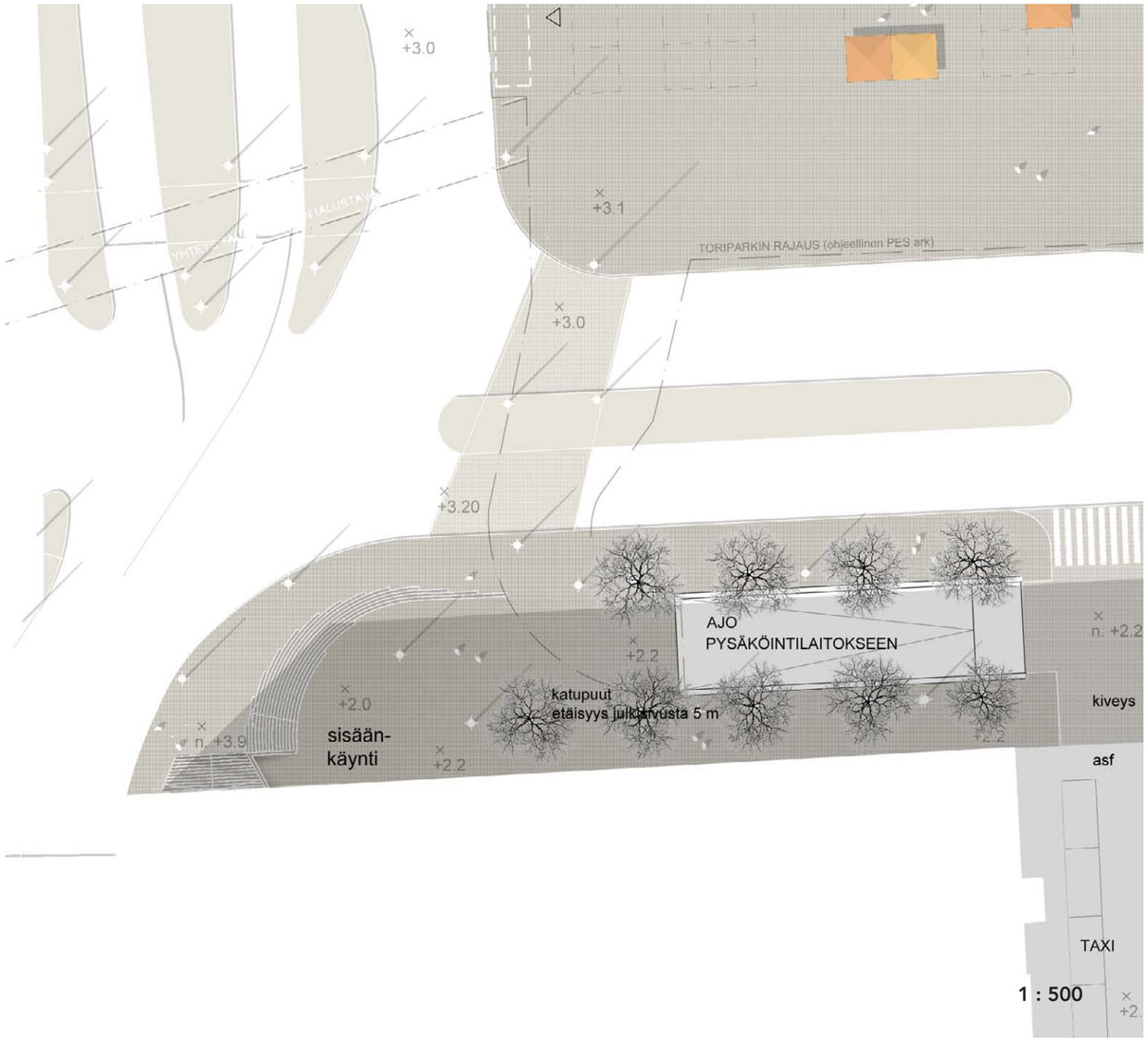

Uusi tilanne
Tasoerot hoituvat sujuvasti kulkusuunnassa kadun tasoa seuraten. Liittojen talon liikentilojen tasanne erottuu omaksi tasoksen, joka yhdistyy portaiden avulla sujuvasti katutasoon.

Kohta muuttuu jalankulkijoille miellyttävämmäksi, ja näin kauppatiloille houkuttelevammaksi, avaten uusia mahdollisuuksia kaupunkitilan käytölle.

Tällä hetkellä Liittojen talon edusta koetaan Hakaniemenrannan ja Siltasaarenkadun kulman luiskaratkaisun vuoksi vaikeasti saavutettavana. Luiskan ja sen reunarakenteiden vuoksi julkisivu ja rakennuksen edusta ei varsinaisesti liity Siltasaarenkadun muuten vilkkaaseen jalankulkuliikenteeseen, vaan jää piiloon. Myös jalankulkijalle Siltasaarenkadun itäpuoli muodostuu luotaantyöntäväksi luiskan ja siihen liittyvien tasoerojen ja massiivisten tukimuurien vuoksi.

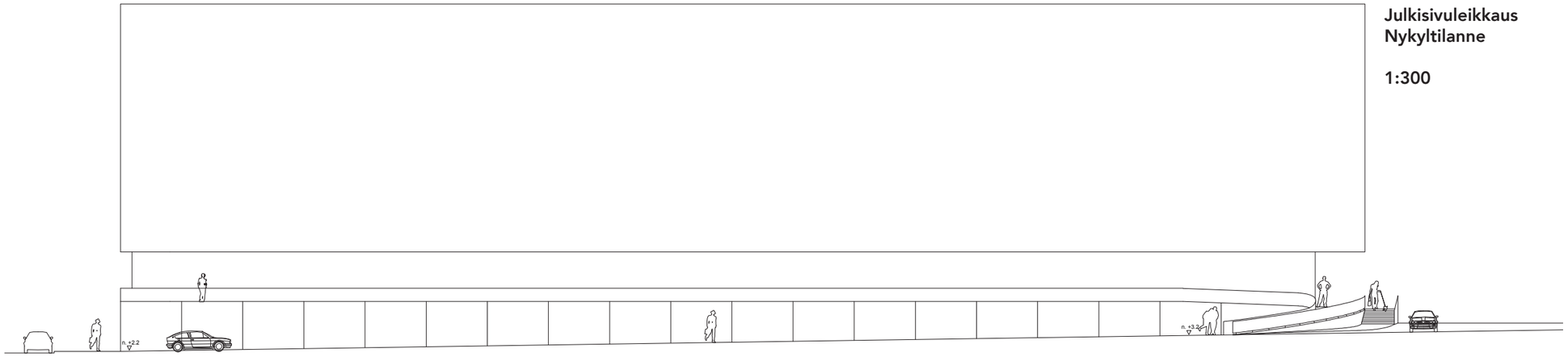
Suunnitelmassa pyritään yksinkertaistamaan tasomaailmaa ja palauttamaan Siltasaarenkadun itäpuolen luonnolliseksi osaksi Hakaniementorin kokonaisuutta ja sitä rajaavia katualueita.

Tilahahmotelma
Siltasaarenkadun ja Hakaniemenrannan kulma

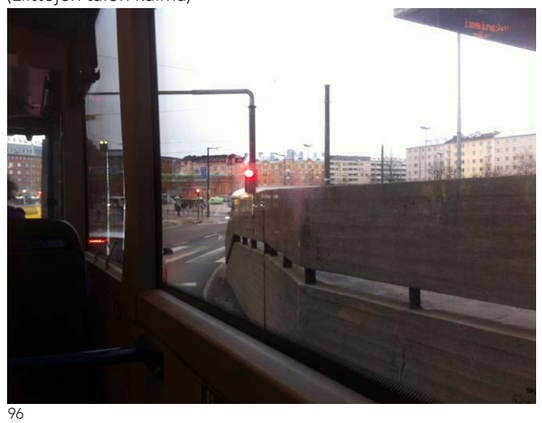
LIITTOJEN TALON EDUSTA

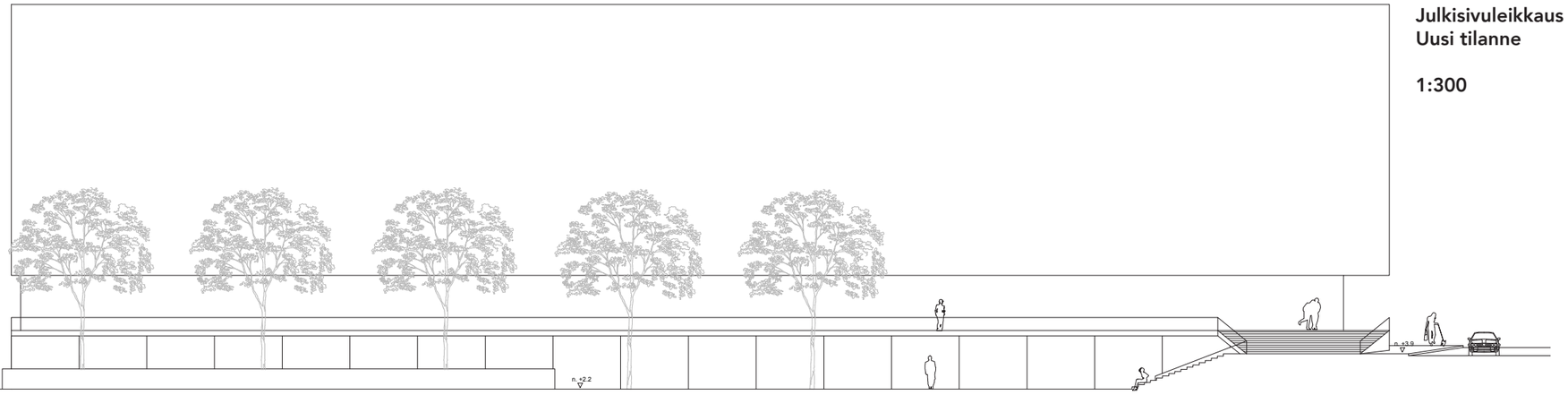

Julkisivuleikkaus
Nykyltilanne

1:300

Nykyinen näkymä Siltasaarenkadulta
(Liittojen talon kulma)

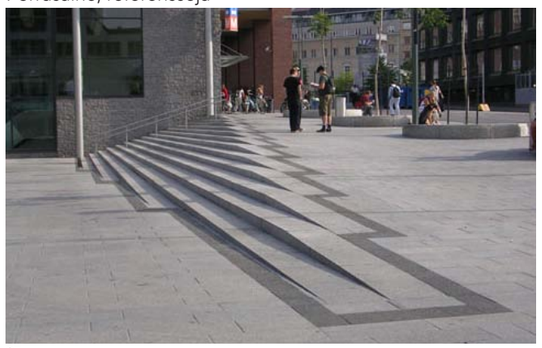
96

Julkisivuleikkaus
Uusi tilanne

1:300

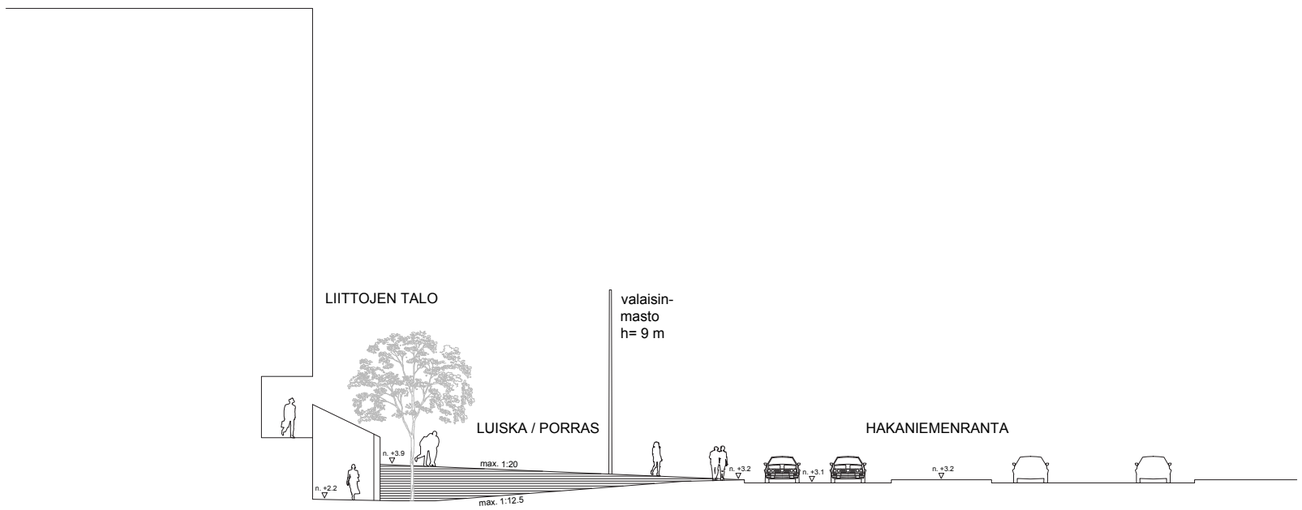
Rajautuminen Siltasaarenkatuun
Porrasaihe, referenssejä

97

98

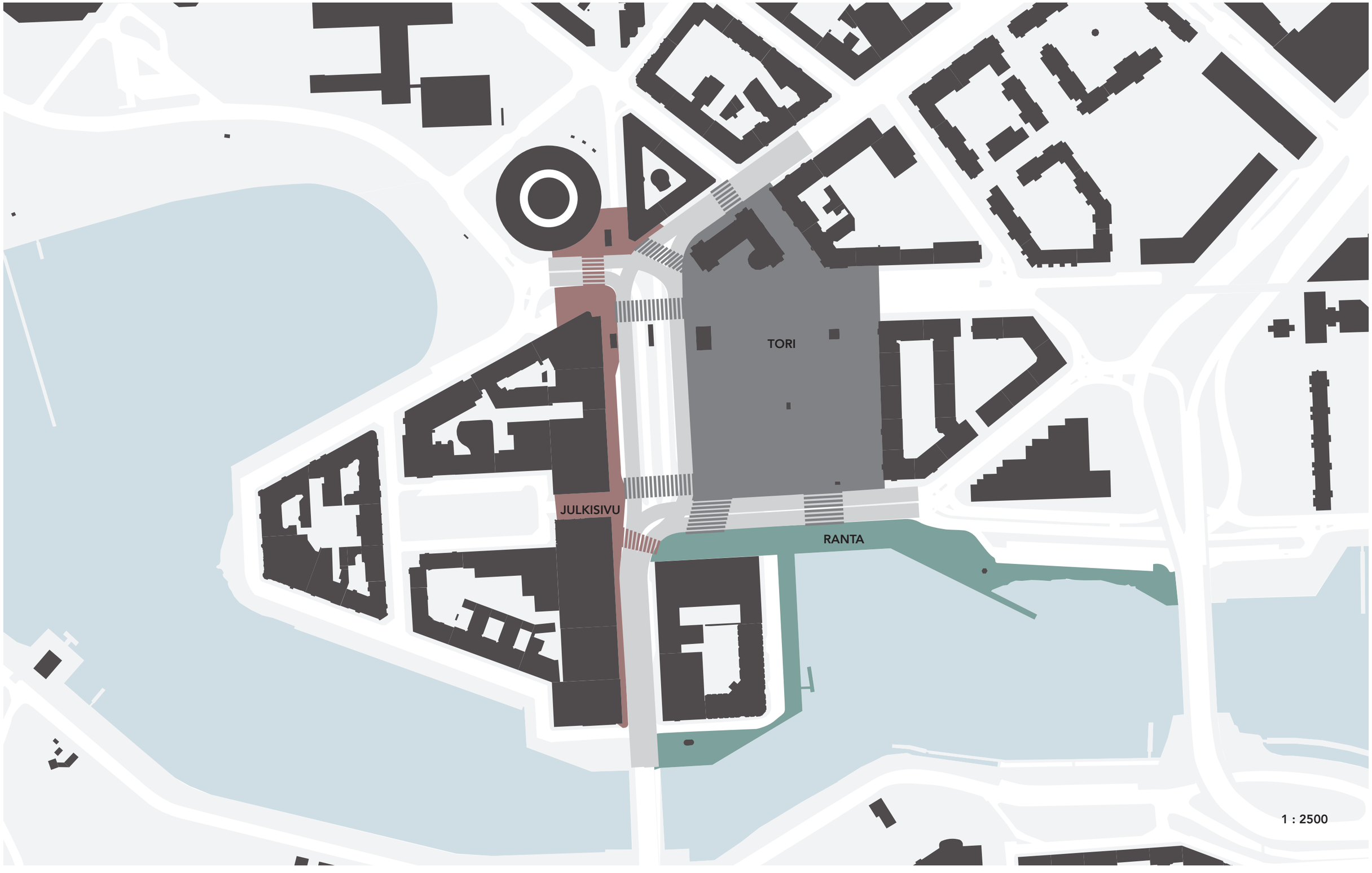

Poikkileikkaus
Uusi tilanne

1:300

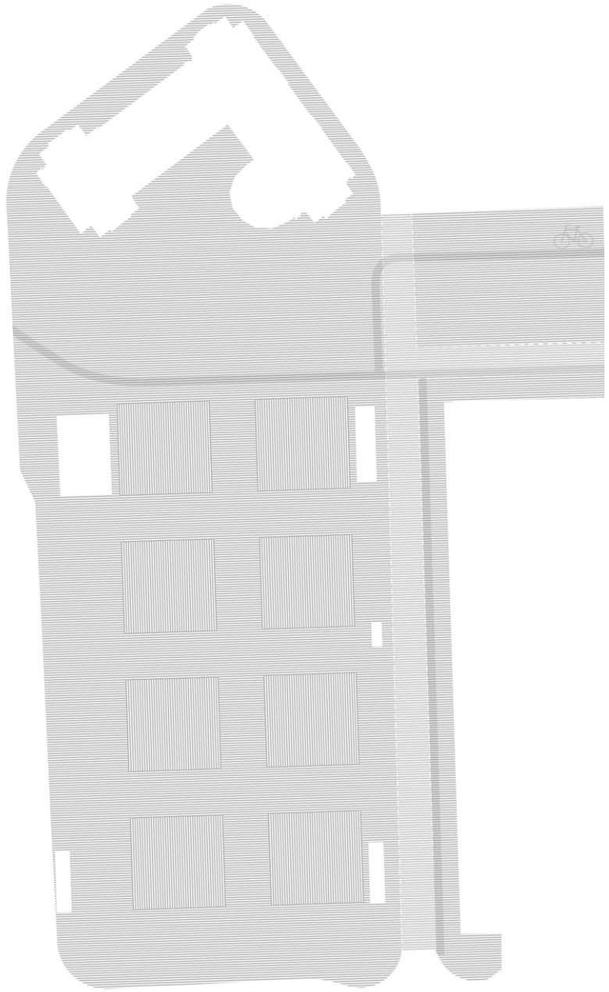
TORIPINTA

PINNOITEKOKONAISUUDET

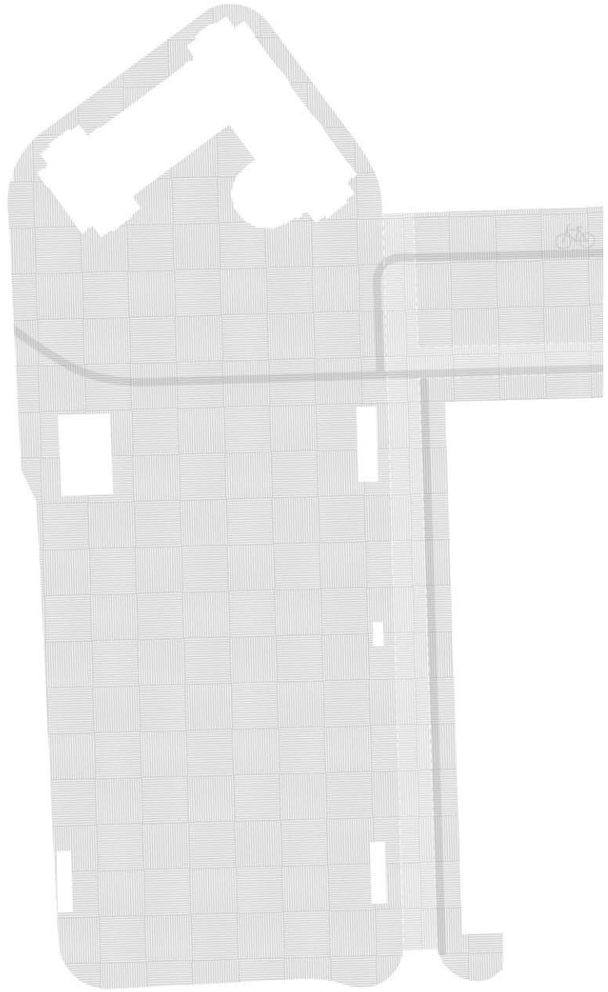

KIVEYSPERIAATE
Uusiokäyttö ja kehittäminen

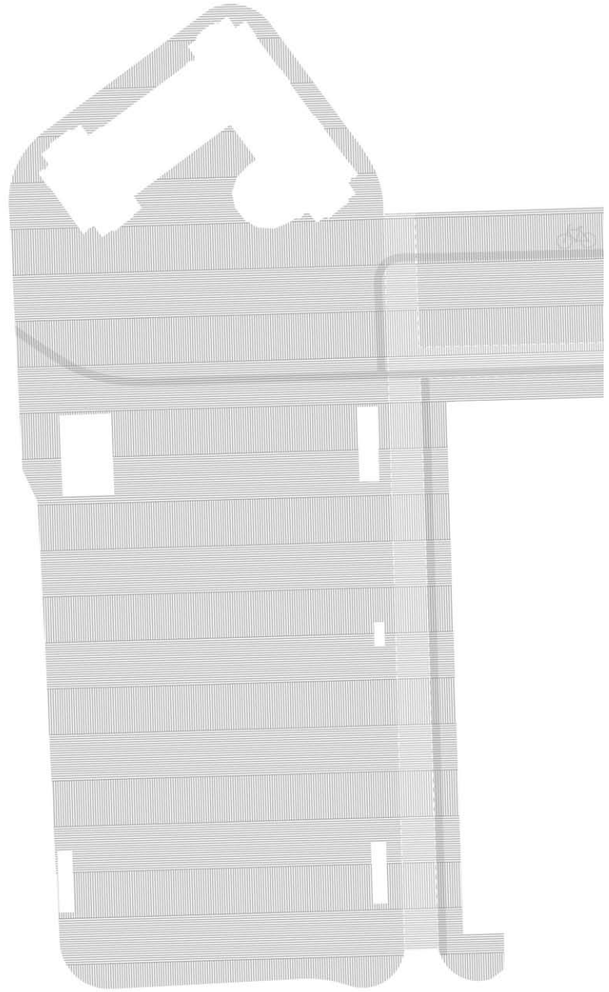
VE1 Nykytilanne

VE2 Ruudukko

VE3 Raidoitus

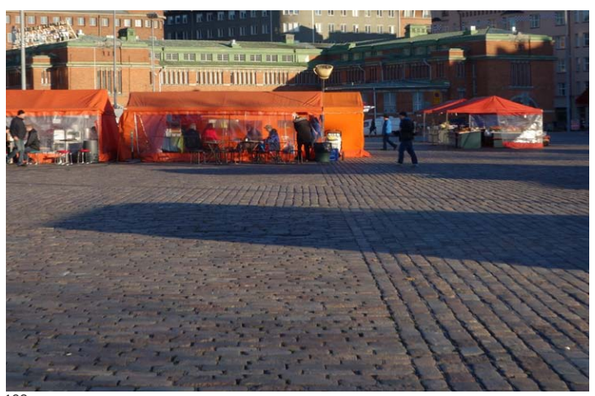
Torin nykyinen, 70-luvun lopulta peräisin oleva kiveys koostuu vaihtelevankokoisista nupukivistä. Pintaan muodostuu hienovaraista eloisuutta kiveyksen ladontasuuntien muutoksista. Ladontasuunnan muutoksista syntyvät muodot ja alueet mahdollistavat käytännössä myös torikauppiaiden myyntipaikkojen määrittelemisen.

Koska toritoimintaa pyritään kehittämään ja tämän vuoksi pyritään myös uudistamaan toripaikkojen sijoitus- ja kokoperiaatetta, voisi ladontasuuntien jakoperiaatetta myös vastaavasti uudistaa joustavammaksi ja kokonaisvaltaisemmaksi.

99

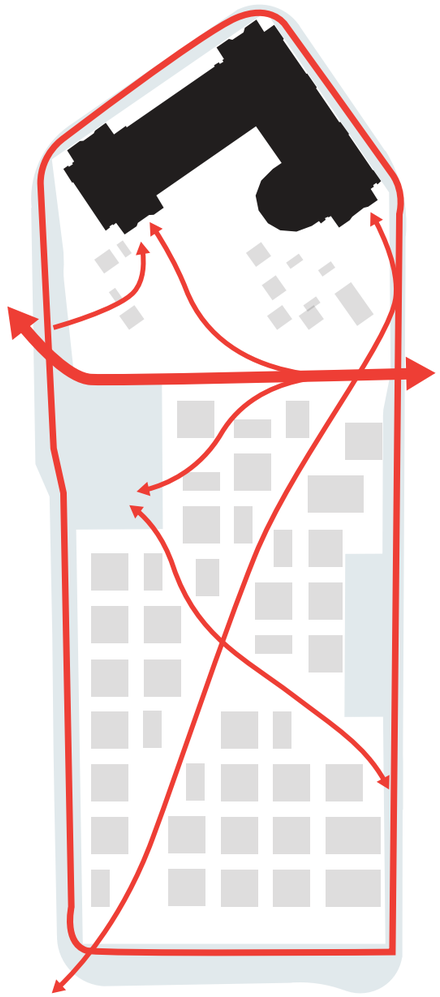

100

101

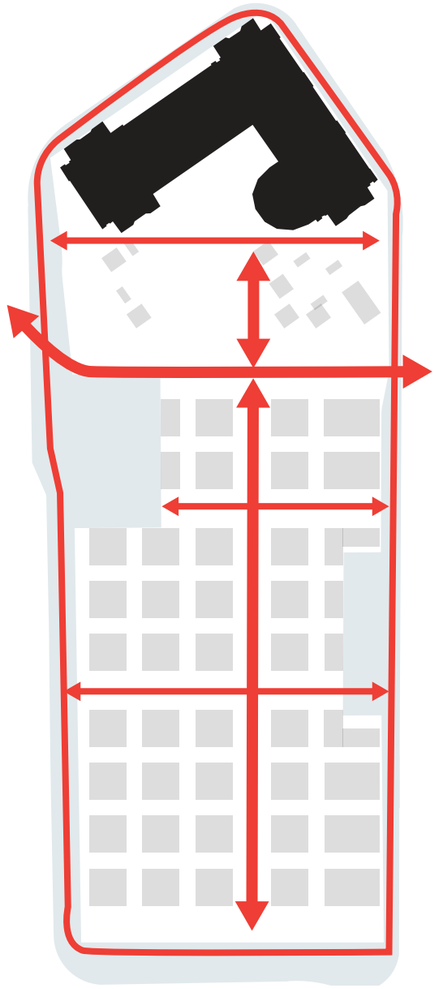

102

Kuvia Hakaniementorin kiveyksen nykyilmeestä

KIVEYSPERIAATE
Esteetön kulku

VE1
Pääkulkusuunnat torialueen halki - toritoiminnot alistuvat kulkualueiden rajauksiin.

VE2
Pääkulkusuunnat torialueen halki - kulkulinjat alistuvat toritoimintorajauksiin.

Hakaniementori muodostaa joukkoliikeneteellisen solmukohdan ja ”terminaali”-alueen. Tästä syystä pyritään minimissään saavuttamaan esteettömät vaihtoyhteydet eri liikennemuotojen välillä. Tärkeimmät kulkulinjat muodostuvat reunoille ja Hakaniementorin halki kulkevan pyörätien yhteyteen.

Jotta toripinnasta muodostuisi monikäyttöisempi, pyritään lisäämään esteettömiä kulkulinjauksia, mutta säilyttämään toripinnan suurpiirteinen kokonaisilme.

Eri pääkulkulinjausten periaatteet muodostavat kiveyksen vaihtelulle ja koristelulle eri lähtökohdat.

Yksi työn lähtökohdista on ollut tulevan pysäköintikellarin sijoittaminen torin alle, jolloin kaikki kiveysalueet uusitaan. Tässä työssä on esitetty torialueen kiveyksen jatkamista moneen rajautuvaan pienempään aukio- ja puistotilaan. Tästä syystä myös olevaa torikiveystä uusiokäytettäessä tulee syntymään tarvetta uuden kiveyksen lisäykselle, koska kiveyksen pinta-alat lisääntyvät.

Esteettömiä kulkuyhteyksiä voidaan kuitenkin myös lisätä ilman toripinnan kokonaisuudistamista, paikoittaisena kiveyksen vaihtamisena.

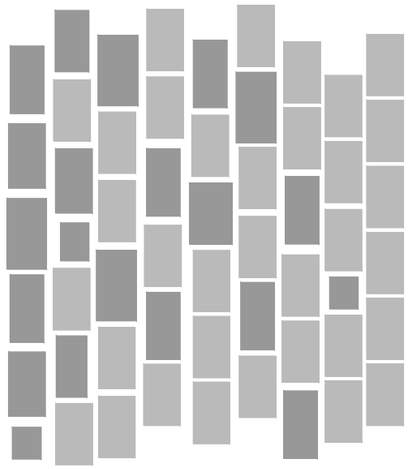
Asema-aukiolla toteutettu esteetömän kulun muodostama kiveysmuutos sekä kulkulinjamerkinnät (Kööpenhamina, DK).

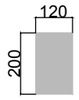
103

KIVEYSPERIAATE
Esteetön kulku

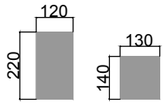
Detaljitutkielma 1:20
(esimerkkikohde)

Saumaleveydet:
Uudet kivet: 10-20 mm
Vanhat kivet: 20-40 mm
Sekoitus: 15-40 mm

Uudet kivet
- 120 X 200 mm
- Sahattu ja ristipäähakattu

Vanhat kivet
- 100-130 x 200-230 sekä 140 x 140
- lohkottu ja luonnollinen kuluma
- monta eri kokoa ja muotoa

Lähtökohtana kiveyspinnan muokkaukselle on olevan kiveyksen täydentäminen sileämmillä kivillä, jotka täyttävät paremmin esteettömän kulun vaatimukset. Uudet kivet muodostavat kulkulinjoja tai oleskelualueita, ja niitä voi myös hyödyntää eri periaatteiden mukaisesti aukion pintakuvio-aiheisiin.

Esimerkkikohde: tuloaukio, Statens Museum for Kunst
(Kööpenhamina)

Kohteessa on hyödynnetty olevan kiveyksen tuomaa arvokkuutta ja liittymäpintaa historialliseen rakennukseen ja viereiseen puistoon. Tämä lisäksi museoon ja keskikaupunkimaiseen aukiotilaan liittyvät esteettömyysvaatimukset täyttyvät hyödyntämällä sileämpää sahattua ja ristipäähakattua graniittikiveä.

104

105

106

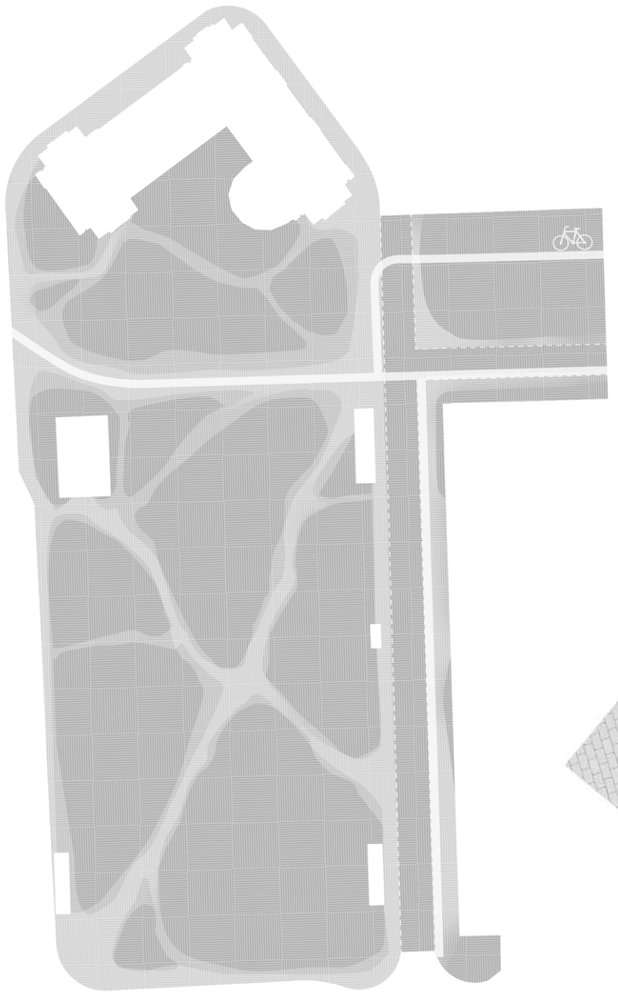

107

108

KIVEYSPERIAATE
Kuvio VE1 ”Ihmisvirta”

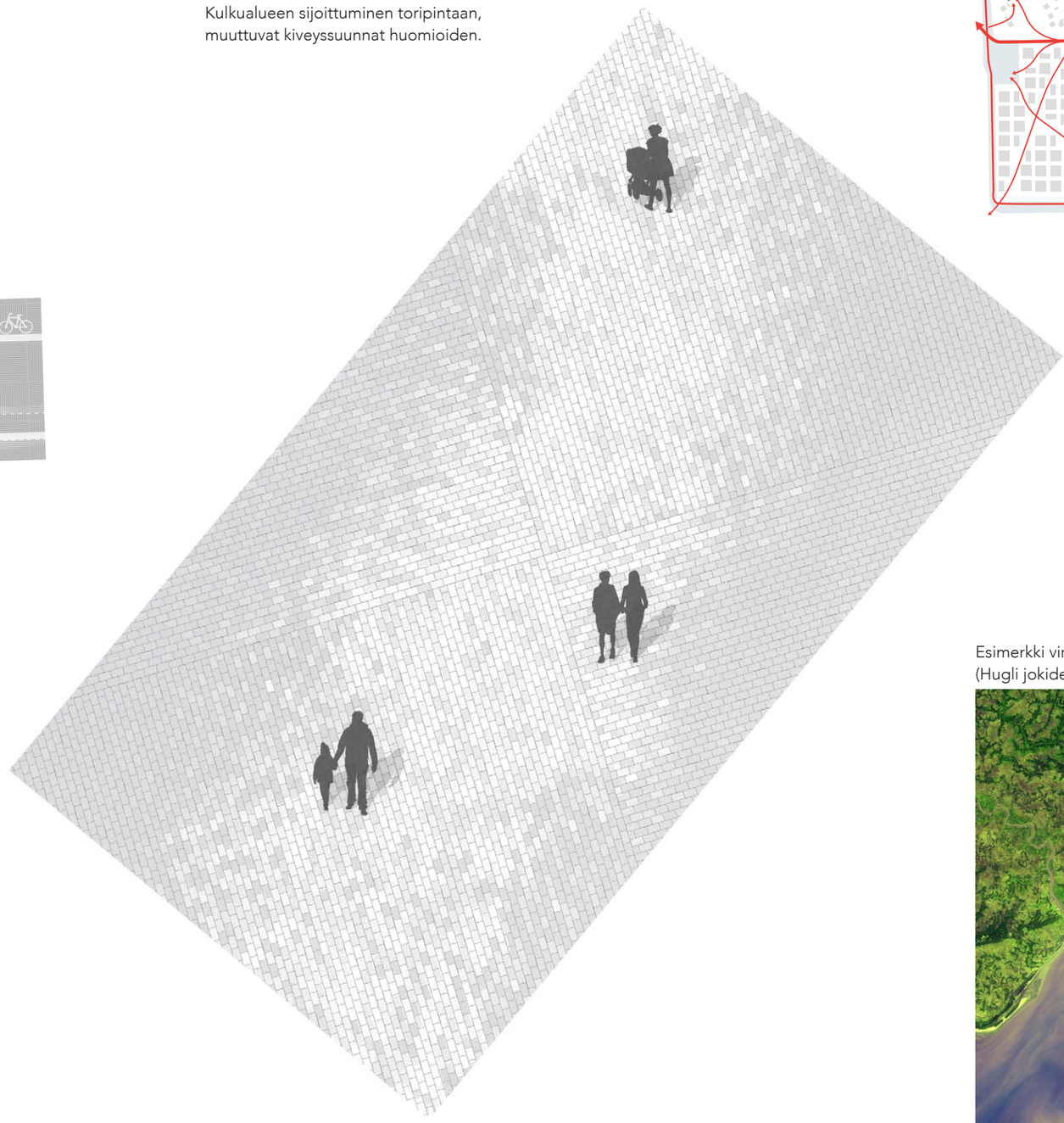
Kaaviomainen esitys kulkualueiden ilmeestä ja sijoituksista

Toria risteävä pyörätie muodostaa vahvimman linjauksen.

Detaljitutkielma aksonometria 1:100

Kulkualueen sijoittuminen toripintaan, muuttuvat kiveyssuunnat huomioiden.

Tämän työn sivulla 22 esitetty kaavio ihmisten nykyisistä kulkulinjoista on muodostanut lähtökohdan kiveys- ja kulkulinjaperiaatteelle. Toriaukion suurin risteävä kulku tapahtuu ensisijaisesti pyörätien yhteydessä sekä toissijaisesti diagonaalien, rajaaviin toimintoihin suuntautuvien kulkulinjausten kohdilla.

Kulkulinjausten kiveysmuutoksen seurauksena aukiopintaan muodostuu verkkomainen kuvio, joka ilmentää hyvin luonnollista liikkumista. Ihmiset ”virtaavat” alueen halki ja torin toimintojen sijoitukset mukautuvat ja sijoittuvat kulkualueen mukaan.

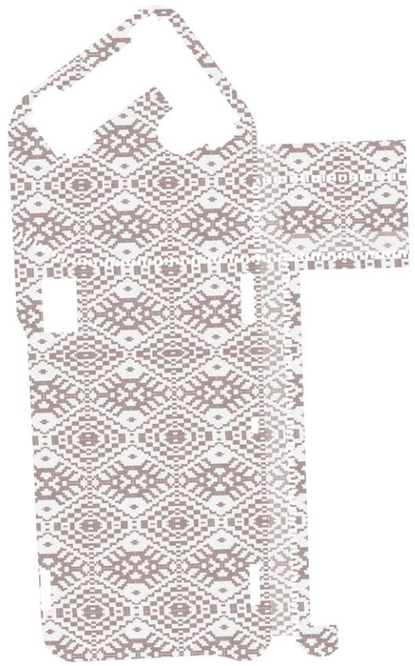
Esimerkki virtausliikkestä muodostuvasta kuviosta
(Hugli jokidelta, Intia)

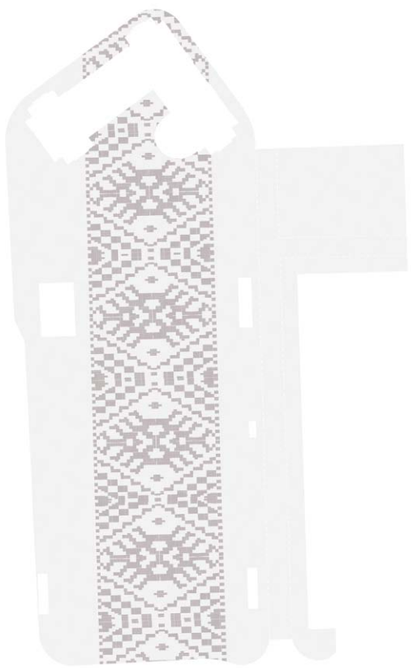

109

KIVEYSPERIAATE
Kuvio VE2 "Suurkuvio"

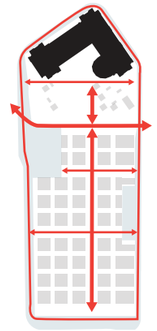

Kiveyskuvioiden variointimahdollisuudet, koko ja aihe

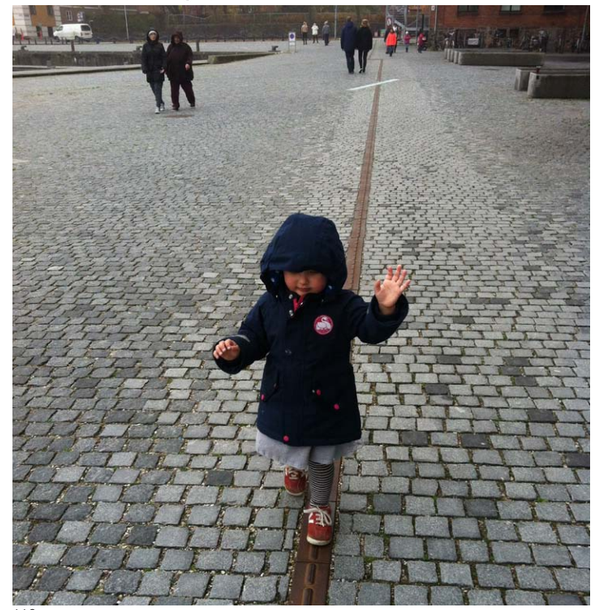
Perinteisistä Suomalaisista ristipistoskuviomalleista ammennetut variaatiot ilmentävät aiheiden koko- ja monimuotoisuusmahdollisuuksia.

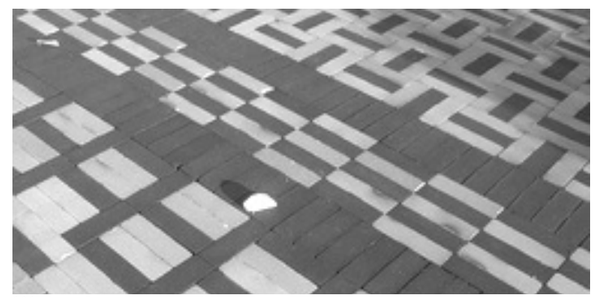
Aksiaalisesta ja torimyyntitoimintojen mukaan syntyvä rationaalinen kulkulinjojen jako ja siitä syntyvä kuviointiperiaate. Aiheen ajatuksena on hyvödyntää yksinkertaisia kiveyksen koristeaiheita, joita myös usein ilmenee tekstiilitaiteessa.

Kulkulinjojen hierarkia muodostuu kuviointiaiheiden kokomuutoksista.

Suora, esteetön kulkulinjaus ilmenee kiveyksen pinnankäsittelyn muutoksena (Helsingør, DK)

110

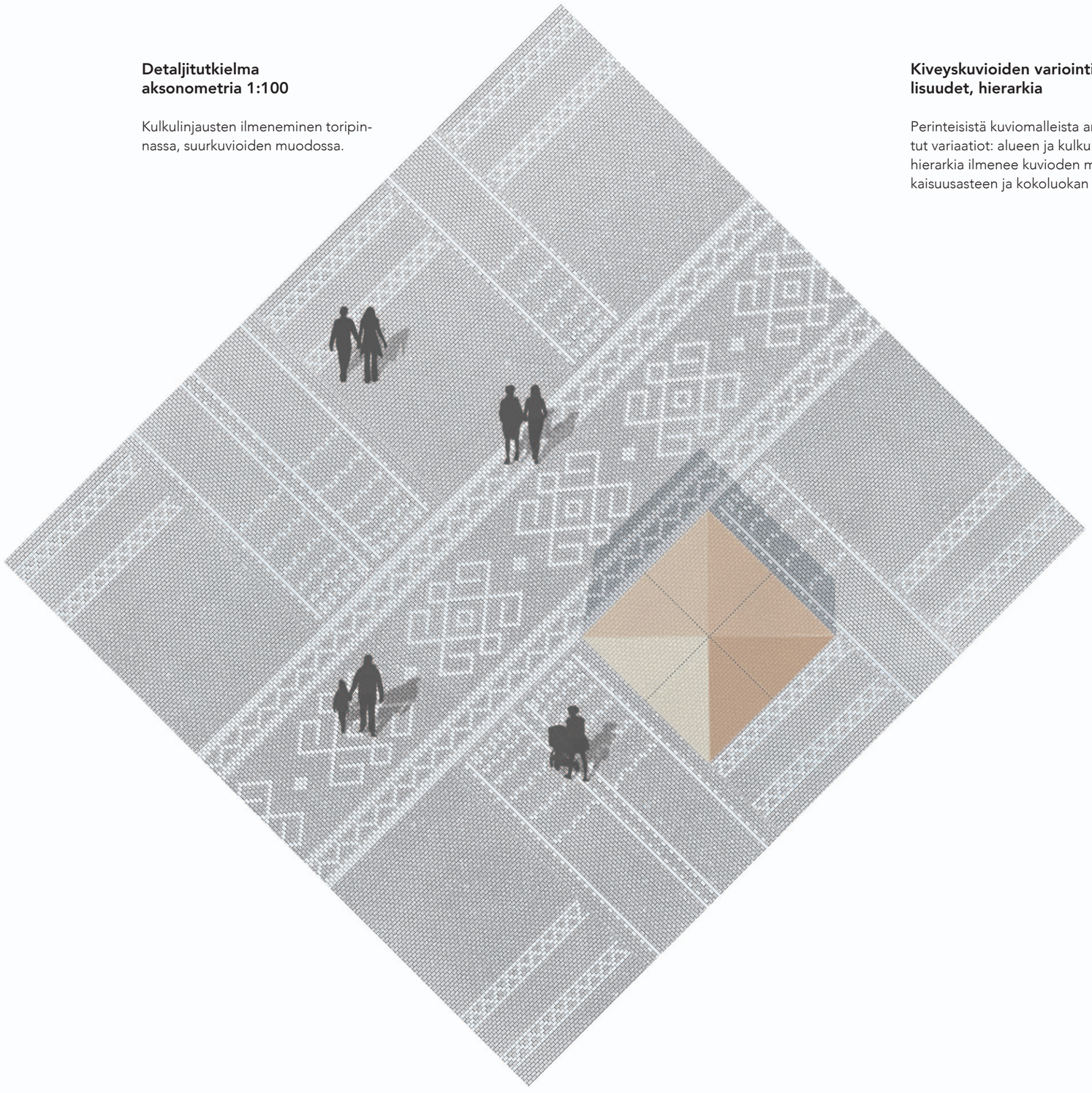

111

KIVEYSPERIAATE
Kuvio VE2 "Suurkuvio"

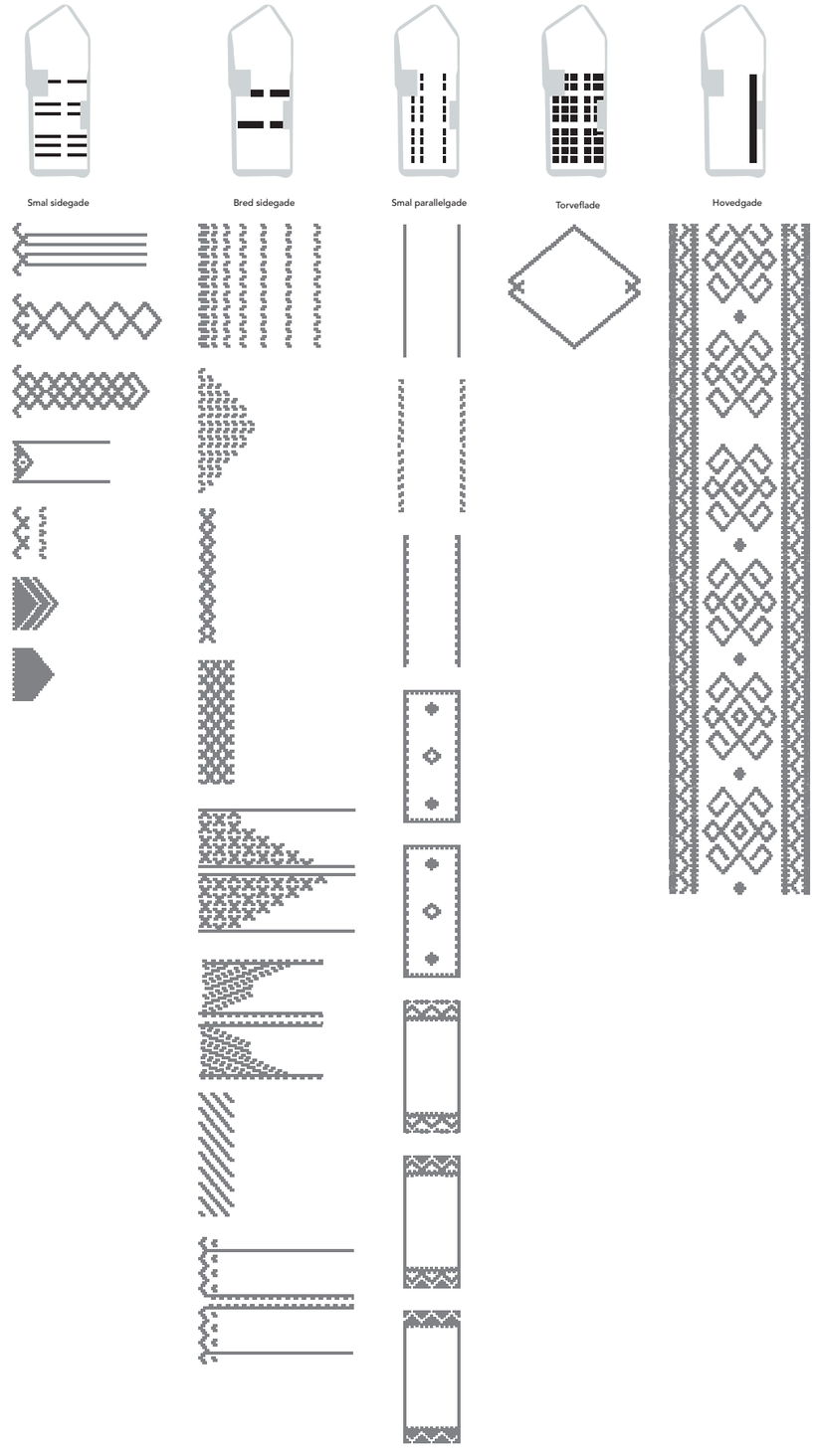
Detaljitutkielma aksonometria 1:100

Kulkulinjausten ilmeneminen toripinnassa, suurkuvioiden muodossa.

Kiveyskuvioiden variointimahdollisuudet, hierarkia

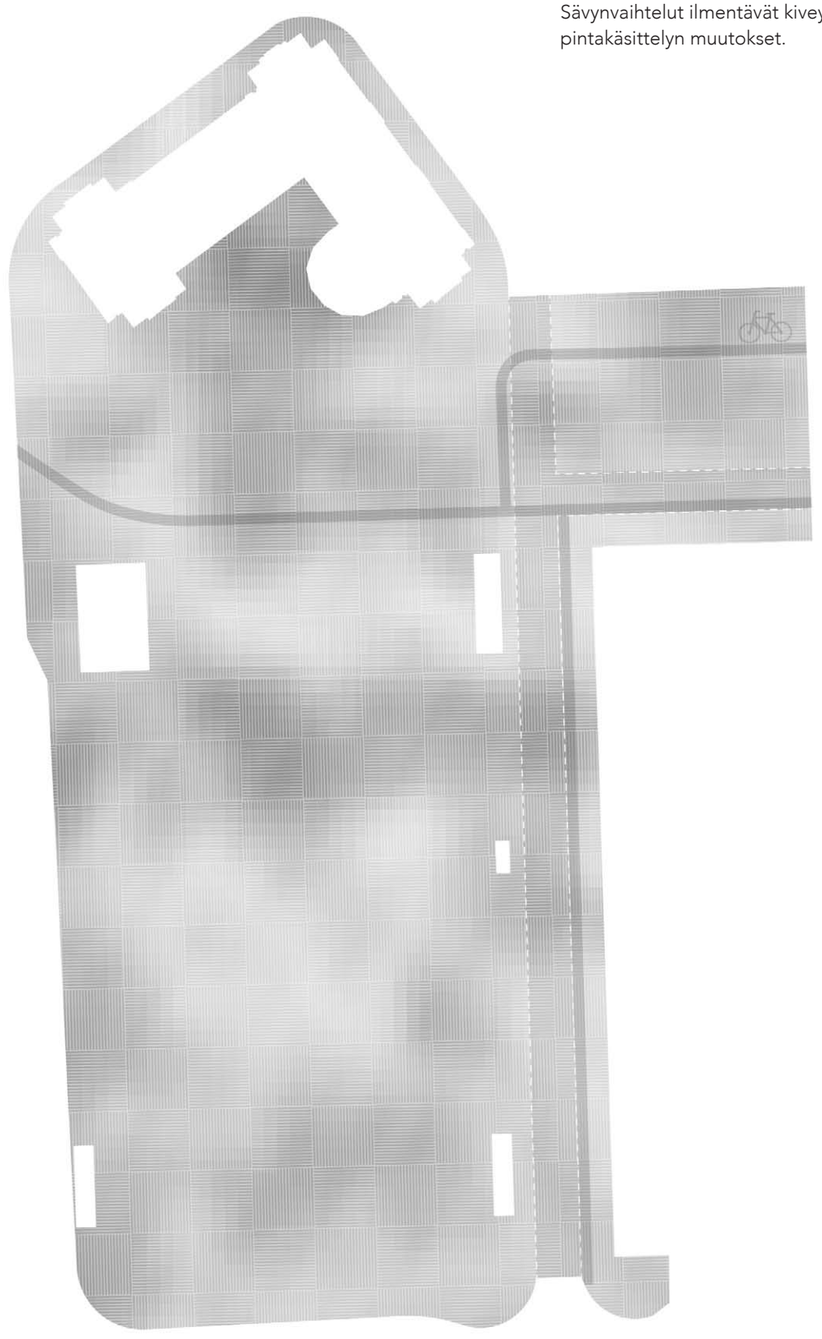
Perinteisistä kuviomalleista ammennetut variaatiot: alueen ja kulkulinjojen hierarkia ilmenee kuvioden monimutkaisuusasteen ja kokoluokan mukaan.

KIVEYSPERIAATE
Kuvio VE3 ”Heijastus”

Torialue 1:1000

Sävynvaihtelut ilmentävät kiveyksen pintakäsittelyn muutokset.

Aihe lähtee diffuusimmasta lähtökohdasta, jossa kulkeminen tapahtuu vapaasti toisiinsa liittyvien, sileämpien kiveysalueiden kautta. Periaate soveltuu sekä VE1 että VE2 toritoimintojen sijoitusperiaatteisiin. Kulkualueet ovat suurpiirteiset ja melko kookkaat, jolloin sopiva reitti löytyy lähtökohtaisesti toriaukiota ristetessä tai alueella liikkuessa.

Kokonaisuus on hyvin ilmeikäs ja elää valo- ja varjo-olosuhteiden vaihtelujen mukaan. Aihe muodostaisi kokonaisvaltaisen ja joustavan pinnoiteperiaatteen.

Lähtökohta kiveyspinnan vaihtelujen tuomalle kuvioinnille

112

Kiveysesimerkkejä vaihettuvasta kiveyksestä. Alla: Statens Museum for Kunst (Kööpenhamina) Yllä: Arena Boulevard (Amsterdam)

118

119

KUVALÄHTEET

1 *http://www.hel.fi/hel2/kaumuseo/kehyksissa/hakaniemi/hakaniementori_3.html*
2 *http://www.hel.fi/hel2/kaumuseo/kehyksissa/hakaniemi/hakaniementori_2.html*
3 *https://hkm.finna.fi/thumbnail.php?id=hkm.HKMS000005%3Akm0023sa&size=large*
4 *https://hkm.finna.fi/thumbnail.php?id=hkm.HKMS000005%3Akm0000lwxb&size=large*
5 *http://www.hel.fi/hel2/kaumuseo/kehyksissa/hakaniemi/torillatapahtunutta_1.html*
6 *http://www.hel.fi/hel2/kaumuseo/kehyksissa/hakaniemi/torillatapahtunutta_2.html*
7 *http://img.mtv3.fi/mn_kuvat/mtv3/studio55/kuvagalleriat/2013/vanhahelsinki/1625625.jpg*
8 *http://s32.photobucket.com/user/tomihermes/media/korttisuov117iso.jpg.html*
9 *http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/66b6cb3a-f522-4011-8323-5c704f2f33e4/Hakishallitori450.jpg?MOD=AJPERES&CACHEID=66b6cb3a-f522-4011-8323-5c704f2f33e4*
10 *http://hs12.snstatic.fi/webkuva/taysi/560/1305805919111?ts=773*
11 *http://www.uuttahelsinkia.fi/fi/keskusta/rakentaminen/hakaniemi*
12 *http://www.asfalttiajaauringonkukkia.fi/haku/viherniemenkatu*
13 *http://www.asfalttiajaauringonkukkia.fi/haku/viherniemenkatu*
14 *http://www.asfalttiajaauringonkukkia.fi/haku/huoltoasema*
15 *http://www.asfalttiajaauringonkukkia.fi/haku/viherniemenkatu*
16 *http://hs11.snstatic.fi/webkuva/taysi/560/13058059171652?ts=814*
17 *kuva skannattu teoksesta Siltasaari - ennen ja nyt (tekijä M. Virtanen)*
18 *http://img.mtv3.fi/mn_kuvat/mtv3/studio55/kuvagalleriat/2013/vanhahelsinki/1625624.jpg*
19 *http://www.dac.dk/Images/img/1920x1200M/(27528)/27528/20080319_153644_background.jpg*
20 *http://images3.cdn.k.dk/sites/default/files/styles/large_wide/public/2014/09/20140930205356_7.jpg/20140930205356_7.jpg?itok=ql9kF_et&c=5ae1543e38a8d2342ab9fa418c54f1ef*
21 *http://www.visitcopenhagen.com/sites/default/files/styles/block_ratio/public/asp/visitcopenhagen/Visit-sites/1024x576/Architecture/israels_plads_foto_ursula_bach.jpg?itok=yiOaaFEm*
22 *http://www.delta-kapa.com/wp-content/uploads/2012/07/DK_1210_184402.jpg*
23 *http://www.civicartsproject.com/wp-content/uploads/2012/06/Alexanderplatz_Berlin_Germany_CAPAEY0004.jpg*
24 *http://i.f1g.fr/media/ext/805x453_crop/www.lefigaro.fr/medias/2013/06/16/PHOc531dedc-d68d-11e2-975f-48f095ce2843-805x453.jpg*
25 *http://ekladata.com/VkGnqlI3qPmRSo24Z_CMhlNwiLM.jpg*
26 *http://pgoh13.com/republic_square380.jpg*
27 *http://www.domusweb.it/en/architecture/2013/07/30/tvk_place_de_la_republique_renovation.html*
28 *http://www.visithelsinki.fi/sites/visithelsinki.fi/files/imagecache/main_liftup/visitor-mainimage/ice_park_at_railways_station_helsinki_city_tourist__convention_bureau_paul_williams.jpg*
29 *https://rkvaris.files.wordpress.com/2013/11/dscn0285.jpg*
30 *http://www.heikniemi.fi/helsinkikiertue2005/kuvat/62-rautatientori.jpg*
31 *https://lh5.googleusercontent.com/-muX4msWHEvY/VAbAN7vDn0I/AAAAAAAABNo/QSyJk3IsuB8/s2048/Photo%252520201409031015 53.jpg*
32 *Google street view, Kauppatori, Helsinki*
33 *Google street view, Kauppatori, Helsinki*
34 *http://www.ranjit.com/gallery/finland/Helsinki_Kauppatori_Fish_Market_1*
35 *https://pbs.twimg.com/media/B-NTlJaCEAAsBZU.jpg*
36 *http://www.landezine.com/index.php/2015/03/housing-project-schwerzenbach-by-neuland-architecture-landscape/*
37 *http://www.landezine.com/index.php/2015/03/plaza-of-the-human-rights-by-valentien-valentien/*
38 *http://jdsa.eu/kal/*
39 *http://www.polyformarkitekter.dk/wordpress/wp-content/uploads/2011/12/BassinSMK.jpg*
40 *http://www.landezine.com/index.php/2014/09/reconstruction-of-the-square-in-frydlant/reconstruction_square_frydlant-06/*
41 *MASU PLANNING*
42 *https://www.baumeister.de/stadtsalon-zuerich/*
43 *MASU PLANNING*
44 *http://static.panoramio.com/photos/large/48005805.jpg*
45 *MASU PLANNING*
46 *http://architizer.com/projects/high-line-lighting/*
47 *MASU PLANNING*
48 *http://www.iguzzini.dk/Nordvestparken*
49 *http://www.saint-tropez.fr/fr/Portals/0/images/blog/2014/20140226_eclairage_place_lices_05.jpg*
50 *http://spotlight.dk/pages/text.aspx?PageId=836*
51 *http://www.arcspace.com/CropUp/-/media/741743/Laura-Stamer-7-Lundgaard-Tranberg.jpg*
52 *http://www.synchrosecrets.com/synchrosecrets/wp-content/uploads/2012/09/Circle_of_Candles_by_twilightsrun.jpg*
53 *http://multimedia.pol.dk/archive/00881/KulturnatiTorvehall_881941a.jpg*
54 *MASU PLANNING*
55 *http://www.landezine.com/index.php/2014/09/reconstruction-of-the-square-in-frydlant/reconstruction_square_frydlant-06/*
56 *http://www.polyformarkitekter.dk/kobmagergade/*
57 *http://www.polyformarkitekter.dk/kobmagergade/*
58 *http://www.polyformarkitekter.dk/kobmagergade/*
59 *http://a.bimg.dk/node-images/506/5/2200x/5506487-node-image-upload-pladsen_i_storjpg.jpg*
60 *MASU PLANNING*
61 *MASU PLANNING*
62 *http://www.visithelsinki.fi/sites/visithelsinki.fi/files/imagecache/main_image_large/visitor-mainimage/740jazz-espa2013_picbysuomenjazzliitto_1.jpg*
63 *Google street view, Kauppatori, Helsinki*
64 *MASU PLANNING*
65 *MASU PLANNING*
66 *http://www.landezine.com/index.php/2011/01/ulap-square-by-rehwaldt-landscape-architects/*
67 *MASU PLANNING*
68 *http://storbymenneske.dk/wp-content/uploads/2012/03/Legeplads-med-café-i-midten-1024x768.jpg*
69 *http://www.mlrp.dk/work/interaktiv-legeplads/*
70 *http://ddc.dk/wp-content/uploads/2014/10/Game_denmark.jpg*
71 *https://visualmaniac.com/revistas/paisea/022-el-juego#.VRlNl7-jOFI*
72 *http://www.parkworks.ca/our-manufacturers/outdoor-fitness-equipment/norwell-outdoor-fitness/*
73 *https://www.zuerich.com/en/visit/attractions/sechselaeutenplatz*
74 *http://1.gvacdn.be/webalbums/000/000/279/358/id279358-petanque.jpg?maxheight=800&maxwidth=800&scale=both&format=jpg*
75 *http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Superkilen_-_Japanese_octopus.JPG*
76 *http://www.play-scapes.com/page/9?doing_wp_cron=1425962010.0737359523773193359375*
77 *MASU PLANNING*
78 *MASU PLANNING*
79 *http://2.bp.blogspot.com/-JlI4-w-wPJY/T8tyQHfbqTI/AAAAAAAAAVs/kBuykU1xars/s1600/063.JPG*
80 *MASU PLANNING*
81 *http://www.heikniemi.fi/helsinkikiertue2005/kuvat/62-rautatientori.jpg*
82 *Google street view, Place de la republique*
83 *http://www.domusweb.it/en/architecture/2013/07/30/tvk_place_de_la_republique_renovation.html*
84 *http://www.helsinki-in.com/2014_07_01_archive.html*
85 *http://arkkivahti-arkkivahti.blogspot.fi/2014/07/new-in-helsinki.html*
86 *MASU PLANNING*
87 *http://www.copenhagenet.dk/cph-map/CPH-Playhouse.asp*
88 *http://www.omgfacts.com/lists/14581/The-wind-can-play-wind-chimes-but-did-you-know-the-sea-has-an-instrument-of-its-own*
89 *MASU PLANNING*
90 *http://jdsa.eu/kal/*
91 *MASU PLANNING*
92 *MASU PLANNING*
93 *http://www.steverazzconstruction.com/Portals/141191/images/gravel%20driveway.jpg*
94 *http://www.architecture.com/StirlingPrize/Awards2014/EU/VartovSquare.aspx*
95 *http://www.carfree.com/cft/i063.html*
96 *MASU PLANNING*
97 *http://www.hel.fi/static/hkr/helsinkikaikille/alueelliset/Liikekeskusta_low.htm*
98 *https://www.pinterest.com/pin/292030357062745574/*
99 *MASU PLANNING*
100 *MASU PLANNING*
101 *MASU PLANNING*
102 *MASU PLANNING*
103 *MASU PLANNING*
104 *MASU PLANNING*
105 *MASU PLANNING*
106 *MASU PLANNING*
107 *MASU PLANNING*
108 *MASU PLANNING*
109 *http://www.jpl.nasa.gov/spaceimages/images/largesize/PIA11158_hires.jpg*
110 *MASU PLANNING*
111 *http://www.hagemeister.de/nl/produkten/straatbakstenen/open-ruimtes/details-freiraum/vorplatz-in-rilchingen/*
112 *http://elamysmeloja.blogspot.fi/2013/05/aavelaivalla-ja-sumussa.html*
113 *MASU PLANNING*
114 *MASU PLANNING*